

DR FERENC SZILÁGYI

CURSO PRÁTICO DE ESPERANTO

Com exercícios de leitura
e versão e 210 ilustrações

Adaptado ao uso dos povos de língua portuguesa

por

ISMAEL GOMES BRAGA

Segunda edição

1953

**The Esperanto Publishing Co. Ltd.
Rickmansworth, Herts., Anglujo**

Prefácio e instruções

Dirigimos estas palavras às pessoas que desejam aprender sem mestre o Esperanto, por este opúsculo, de cuja edição sueca ora se faz adaptação em outras línguas, para uso em diversos países; este fato muito me satisfaz, porque prova o triunfo do meu trabalho de coração.

Em primeiro lugar, prezado aluno, queira pôr em atividade sua imaginação e figurar que eu, o professor, esteja assentado com você à mesma mesa. O professor faz as perguntas e você responde a elas. Leia as perguntas em voz **alta** e responda a elas em voz **alta**. Além disso você notará que é muito proveitoso escrever as respostas. Isso não será difícil: abaixo das figuras você encontrará modelos para as respostas.

Em segundo lugar: o Esperanto tem uma gramática muito simples, e no fim de cada lição você encontrará notas gramaticais com exercícios para traduzir por escrito.

Em terceiro lugar: se, no transcurso de seus estudos, você notar que esquecera alguma coisa ensinada em lição anterior, recorra ao vocabulário no fim do livro. Antes do vocabulário acham-se um sumário dos prefixos e sufixos e, depois dele, as chaves de todos os exercícios de versão.

E finalmente: repita várias vezes cada lição, e procure reproduzir, sem as perguntas, as histórias contadas com as ilustrações. Você notará que o Sr. Adamson é um bom auxiliar.

Em suma: Leia em voz alta, responda em voz alta, escreva o máximo possível e converse sem cerimônia com as figuras, empregando o vocabulário.

O autor aproveita esta oportunidade para agradecer ao Sr. Oscar Jacobsson, que mui gentilmente lhe deu permissão para utilizar sua excelente série Adamson, bem como ao Sr. Christer Olrog, cujos desenhos constituem o aspecto característico deste livrinho, e a outros amigos suecos, cujos bondosos conselhos e colaboração aliviaram consideravelmente o trabalho do autor.

O autor.

Pronúncia

1. Em Esperanto cada letra tem sempre o mesmo som.

2. As letras **b, d, f, k, l, p, t, v, z** têm os mesmos sons que em português.

3. As vogais são:

a como em gato, mas **nunca** tem o **sim nasal**, como, em português, nas palavras **canto, campo, irmã**.

e como em **dedo**, mas **nunca** nasal, como em **dente, tempo**, do português. Nunca soa como **i**, como em português nos fins de palavras.

i como em **amigo**, mas não tem o som nasal do português em **lindo, limpo**.

o como em **lobo**, igualmente sem sons nasais. Nunca soa **u**, como em português em fins de palavras.

u como em **tudo**, nunca nasal.

Observação. Quando aparecem reunidas as letras **au, ai, ei, eu, ou, oi**, pronunciam-se destacadamente, sem formar ditongos; cada vogal forma uma sílaba independente.

4. As consoantes seguintes reclamam explicações:

c soa **ts**, por exemplo: **facileco**, lê-se **fatsilêtso**.

ĉ soa **tch**, por exemplo: **ĉaro**, leia-se **tcháro**.

g sempre como em **gado**, mesmo seguido de **e** ou **i**; por exemplo: **geologio**, pronuncia-se **guêologuío**.

ĝ soa **dj**, como na palavra portuguesa adjetivo; p. ex.: **ĝentila**, lê-se **djêntíla**.

h é sempre aspirado, como na palavra inglesa **house**.

ĥ é gutural como o **j** castelhano e o **ch** alemão.

j soa como um **i** breve e forma ditongo com a vogal que o precede ou o segue; por ex.: **kaj** (cái), **ja** (iá), **plej** (plêi), **je** (iê), **bovoj** (bôvoi), **tuj** (túi), **ju** (iú).

ĵ soa como o nosso **j** em jornal; p.ex.: **ĵurnalo** (jurnálo).

m, n seguidos de vogal pronunciam-se como em português, mas, precedidos de vogal, não ficam mudos nem nasalizam a vogal como sucede em português. Pronunciam-se, portanto, como em espanhol, italiano, inglês, alemão, mas não como em português e francês.

r é sempre dental e conserva o mesmo som em começo de palavra ou entre vogais.

s é sempre silabante, mesmo entre duas vogais; p.ex.: **paso** (páço).

ŝ soa como o **x** de xadrez, p.ex.: **ŝuo** (chú-o).

ŭ é semi-consoante, como o j, e segue a mesma regra de pronúncia, formando ditongos; p. ex.: **aŭtoro** (autôro), **Eŭropo** (eurôpo).

5. Não existem em Esperanto as letras ç, q, w, x, y, e não se empregam acentos nas vogais como em português â, à, á, ã, ê, è, é, etc.

6. O número de sílabas na palavra é o mesmo das vogais (lembrar-se de que j e ŭ não são vogais), e o acento recai sobre a penúltima sílaba. Portanto, nas palavras **familio**, **kiom**, **alia**, o acento recai nas sílabas li, ki, li. Compare-se balai, **belaj**, **baldaŭ**, **balau** nas quais o acento está indicado em negrita.

Unua (1-a) Leciono.

La libro.

Libro - La libro.
Aŭtomobilo - La aŭtomobilo.
Papero - La Papero.

La sinjoro staras, la sinjorino sidas.

La sinjoro - La sinjorino - Sinjoro, sinjorino - La sinjoro staras, la sinjorino sidas.

Ĉu la sinjoro staras?
Ĉu la sinjorino sidas?
Ĉu la sinjoro sidas?
Ĉu la sinjorino staras?

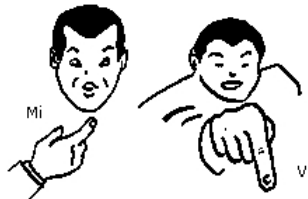
(Jes, la sinjoro staras... Ne, la sinjoro ne sidas, la sinjoro staras...).

Ĉu la libro staras?

Ĉu la aŭtomobilo staras?

Mi, mi.
Vi, vi.

Ĉu vi staras?
Ĉu vi sidas?

Elefanto - Hundo.

Ĉu la elefanto sidas?
Ĉu la hundo sidas?
Ĉu la radioaparato staras?

La sinjoro ne staras, la sinjoro iras.

Ĉu la sinjoro staras?
Ĉu la elefanto iras?
Ĉu vi iras?
Ĉu la radioaparato iras?
Ĉu la sinjorino iras?

La sinjoro, la sinjorino dancas.

Ĉu la sinjoro staras?
Ĉu la sinjorino dancas?
Ĉu vi dancas?

Ĉu la elefanto dancas?
Ĉu la radioaparato?

La sinjoro Chaplin staras.
La sinjorino Greta Garbo sidas.
La Miki-muso dancas.

Ĉu Chaplin sidas?
Ĉu Miki-muso staras?
Ĉu Greta Garbo dancas?
Ĉu Miki-muso sidas?
Ĉu Chaplin dancas?

Ĉu vi dancas?
Ĉu li staras?
Ĉu ŝi dancas?
Ĉu ĝi dancas?
Ĉu la libro dancas?

Li kuŝas.

Ĉu la libro kuŝas?
Ĉu vi kuŝas?
Ĉu Chaplin kusas?
Ĉu li dancas?
Ĉu Garbo dancas?
Ĉu ŝi kuŝas?
Ĉu Miki-muso sidas?
Ĉu ĝi kuŝas?

Li flugas.

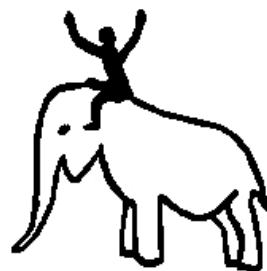
Ĉu la sinjoro staras?
Ĉu li kuŝas?
Ĉu la kanario flugas?
Ĉu mi flugas?
Ĉu vi sinjoro (sinjorino), flugas?
Ĉu la flugmaŝino flugas?
Ĉu Chaplin flugas?
Ĉu la lampo flugas? (Ne, la lampo pendas).
Ĉu mi pendas?
Ĉu la libro pendas?

Ĉu la aŭtomobilo pendas?
Ĉu la papero pendas?

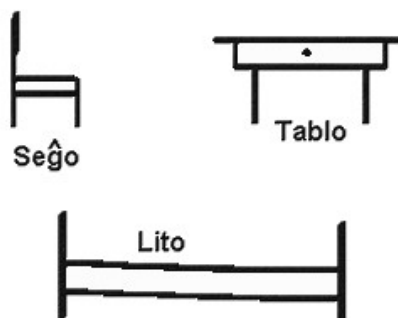
Sur la elefanto.

Ĉu li staras?
Ĉu li sidas sur la lampo?
Ĉu ŝi sidas sur la elefanto?

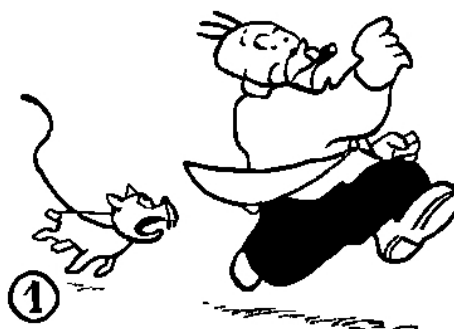
Tablo – Seĝo – Lito – Litolilo.

Ĉu vi sidas sur la tablo?
Ĉu la libro kuŝas sur la seĝo?
Ĉu ŝi sidas sur la tablo?
Ĉu ili pendas sur la muro?
Ĉu la infano staras sur la litolilo?
Ĉu li sidas sur la benko?
Ĉu la radioaparato staras seĝo?
Ĉu vi staras sur la seĝo?
Ĉu vi kuŝas sur la tablo?
Ĉu li sidas sur la seĝo?
Ĉu ili fluŝas sur la lito?
Ĉu la infano kuŝas sur la litolilo?
Ĉu la libro kuŝas sur la lito?
Ĉu la bildo pendas sur la lampo?
Ĉu mi pendas sur sur la muro?
(La bildo pendas sur la muro).

Adamson ne staras, li kuras.

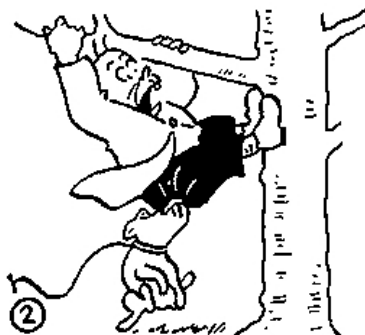
Ĉu la hundo kuras?
Ĉu vi kuras?
Ĉu Adamson kuras post la hundo?
Ĉu vi kuras post la hundo?
Ĉu la hundo kuras post vi?
Ĉu la hundo kuras post mi?

La hundo pendas.

Ĉu Adamson kuras?
Ĉu la hundo pendas?
Ĉu sinjoro Adamson pendas?
Ĉu mi pendas?
Ĉu mi sidas?

Ĉu vi pendas?
Ĉu vi staras?
Ĉu sinjoro Adamson sidas?
Ĉu sinjoro Adamson flugas?

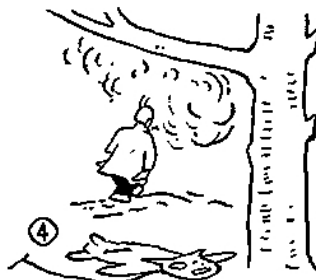
Ĉu la hundo iras post Adamson?
 Ĉu vi kuras post Adamson?
 Ĉu la hundo kuras post vi?

Adamson falas.

Ĉu Adamson pendas?
 Ĉu la hundo falas?
 Ĉu vi falas?
 Ĉu la libro falas?

Ĉu la hundo kuras?
 Ĉu Adamson kuŝas?
 Ĉu la hundo iras?
 Ĉu vi iras?
 Ĉu Adamson dancas?

Ĉu ŝi trinkas?
 Ĉu vi trinkas?
 Ĉu la sinjoro trinkas?
 Ĉu vi manĝas?

Ŝi trinkas. Li manĝas.

Kiu? – Kio?

Kiu staras? La sinjoro staras.
 Kio staras? La seĝo staras.
 Kio sidas?
 Kiu pendas? (Adamson).
 Kio pendas?
 Kiu falas?
 Kio falas?
 Kiu kuŝas sur la lito?
 Kio kuŝas sur la tablo?
 Kio kuras post Adamson?
 Post kiu kuras la hundo?
 Kiu sidas?

Li kuŝas en la krokodilo.

Ĉu la krokodilo manĝas?
 Ĉu la sinjoro sidas en la krokodilo?
 Kiu kuŝas en la krokodilo?
 Ĉu vi sidas en aŭtomobilo?
 Ĉu vi sidas en flugmaŝino?

Ĉu la bildo pendas en la aŭtomobilo?
 Kiu kuŝas sur la lito?
 Kiu sidas sur la seĝo?

Kio kuŝas sur la tablo?
 Kiu sidas en la aŭtomobilo?
 Ĉu la bildo staras sur la tablo? (Ne, ĝi pendas sur la muro).

Li amas - Ŝi amas.

Ĉu la sinjorino trinkas?
 Ĉu vi amas?
 Kiu amas?

Li kisas - Ŝi kisas.

Ĉu li manĝas?
 Kiu kisas?
 Ĉu ŝi kisas?
 Ĉu vi kisas?

La kato miaŭas.

Kio miaŭas?
 Ĉu la kato manĝas?
 Ĉu la kato manĝas?

La hundo bojas - Li muzikas.

Ĉu la kato bojas?
 Ĉu la hundo miaŭas?
 Kio bojas?
 Ĉu la sinjoro miaŭas?
 Kiu muzikas?
 Ĉu la kato bojas?
 Ĉu vi miaŭas?
 Vi ne miaŭas, vi ne bojas, vi parolas.
 Ĉu vi parolas?
 Kiu parolas?
 Ĉu la hundo parolas?
 Ĉu la kato parolas?

Adiaŭ!

Notas

1. O **substantivo** (nome) é a palavra que nos diz **o que** é uma pessoa ou uma coisa, como **homem, livro, Maria, Brasil**. Em Esperanto o substantivo no singular termina sempre em **o**: **elefanto, hundo, sinjoro, sinjorino, klaso**.

2. **La** é o artigo definido (em português **o, a, os, as**). Em Esperanto é sempre invariável: **la libro** – o livro, **la libroj** – os livros, **la viro** – o homem, **la virino** – a mulher. Não se emprega com os adjetivos possessivos nem com os nomes próprios, como se faz em português: a minha casa – **mia domo**, o João – **Johano**, o doutor Zamenhof – **Doktoro Zamenhof**. O artigo indefinido (em português **um, uma, uns, umas**) não existe em Esperanto.

3. O **verbo** é a palavra que indica ação ou o estado de alguém ou de alguma coisa. Quando a ação é presente, o verbo em Esperanto toma a terminação **-as** para todas as pessoas gramaticais: **staras** (estou de pé, estás de pé, está, estamos, estais, estão de pé). **estas** (sou, és, é, somos, sois, são, estou, estás, está, estamos, estais, estão).

4. O sufixo – **ino** indica o sexo feminino: **sinjorino**, **artistino**.

5. **Ĉu** emprega-se para formar pergunta (quando não haja uma palavra interrogativa, como: qual, quando, onde, como, etc.): **Ĉu** la sinjoro staras? Esatá de pé o cavalheiro? **Ĉu** hundo dancas? Dança um cão?

6. **Jes** – sim. **Ne** – não. Note-se que o **ne** se coloca sempre antes da palavra (verbo, adjetivo, advérbio) que se quer negar, quando não venha sozinho, como nas respostas em que se diga simplesmente: Não – **ne**.

7. **Mi** – eu **vi** – vós, tu, você, o Sr., a Sra., V.S., os Srs., as Sr.as., VV.SS., **li** – ele, **ŝi** – ela, **ĝi** – ele ou ela (neutro).

8. **Kiu** – quem, **kio** – que, o que, que coisa.

9. **Iras** – vou, vais, vai, vamos, ides vão, ou: ando, andas, anda, andamos, andais, andam.

Traduza para o Esperanto:

O quadro está dependurado.

Ele está assentado em uma cadeira.

O livro está deitado em cima da mesa.

Um cavalheiro anda.

O cavalheiro anda.

A Senhora fala (está falando).

(Eu) não estou bebendo.

Quem está falando?

Quem está sentado?

Quem está comendo?

Quem está bebendo?

Quem anda?

O que está deitado?

O que está dependurado?

Está o Adamson dependurado?

Estou eu falando?

Está você em pé em cima da mesa?

Está ele assentado na cadeira?

Estou eu correndo?

Está o livro (deitado) no automóvel?

Dua (2-a) Leciono.

Li skribas.

Ĉu li manĝas?
Kiu skribas?
Ĉu vi skribas?
Ĉu vi skribas sur la lampo?
Sur kio vi skribas?
Mi skribas sur papero.

Ŝi legas.

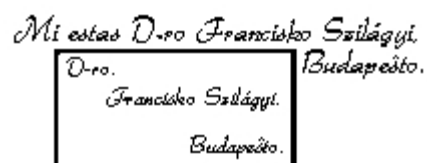
Kiu skribas?
Kiu legas.
Ĉu vi legas.

Mi estas.

D-ro Francisko Szilágyi, Budapest.

Ĉu vi estas Doktoro Szilágyi?
(Pr. Sila dji.)

La instruisto kaj la lernanto.

Ĉu la instruisto estas Doktoro Szilágyi?
Kiu vi estas?
Kiu mi estas?
Kiu estas instruisto?
Kiu estas lernanto?

Homo – homo.

Ĉu vi estas instruisto?
Ĉu vi estas instruistino?
Kiu estas instruistino?
Kiu estas lernantino?
Kio estas homo? (Mi estas homo.)
Ĉu la instruistino estas homo?
Ĉu la poeto estas homo?

Besto – besto.

Kio estas la elefanto?
(La elefanto estas besto.)
Ĉu la hundo estas besto?
Kio estas la kato?
Kio estas la instruisto?

Objekto.

Kio estas la libro? (La libro estas objekto.)
Ĉu la lampo estas objekto?
Ĉu vi estas objekto?
Kio vi estas?
Ĉu la instruisto estas objekto?
Ĉu la kato estas objekto?

Granda **Elefanto**. Malgranda **Kato**.

Ĉu London estas granda?
Ĉu la kato estas granda?
Kio estas malgranda?
Kio estas granda?

La malgranda homo (infano) ploras?

Ĉu vi estas infano?
Ĉu la infano ploras?
Kiu ploras?
Ĉu vi ploras?

La sinjoro estas riĉa, li ridas?

Kiu ridas?
Ĉu vi ridas?
Ĉu la sinjoro ploras?
Kiu parolas?
Ĉu la sinjoro estas riĉa?
Ĉu vi estas riĉa?
Kiu estas riĉa?
Ĉu la riĉa homo ridas?
Kiu estas malriĉa?

Longa - mallonga.

Ĉu la muro estas longa?
Kio estas longa?
Ĉu la kilometro estas longa?
Kio estas granda?
Ĉu la tablo estas longa?
Kio estas mallonga?

Longa.

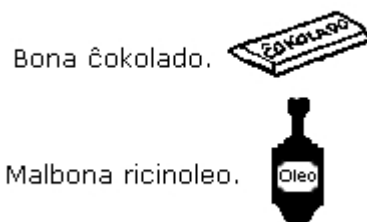

Mallonga.

Bona ĉokolado kaj malbona ricinoleo.

Ĉu la ĉokolado estas bona?
Ĉu vi estas bona lernanto?
Kio estas bona?
Kio estas bona besto?
Ĉu la ricinoleo estas bona?
Ĉu la Esperanto estas bona?
Kiu estas bona?

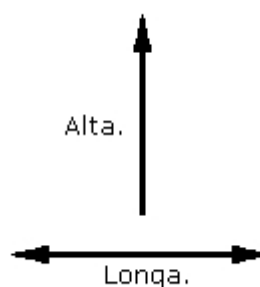
Bela sinjorino - malbela sinjoro.

Ĉu ŝi estas bela?
Kiu estas bela?
Ĉu la Stockholm estas bela?
Kio estas bela?
Ĉu la sinjoro estas bela?
Kiu estas malbela?
Ĉu la muziko estas bela?
Kio estas bela?
Ĉu la gorilo estas bela?
Kio estas malbela?
Ĉu la hundo bojas?
Ĉu la hundbojo estas bela?
Ĉu la kato miaŭas?
Ĉu la katmiaŭo estas bela?

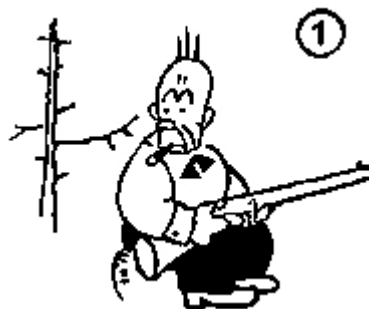
Alta - Longa.

Ĉu vi estas longa?
Ĉu vi estas alta?
Ĉu la muro estas alta
Kiu estas alta?
Kiu estas malalta?
Kio estas alta?
Kio estas malalta?
Ĉu la seĝo estas alta
Ĉu la muro estas mallonga?
Ĉu ĝi estas malalta?

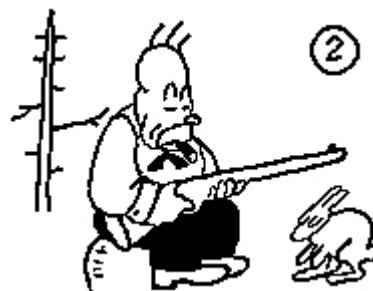
Adamson sidas sur la ŝtono.

Kiu sidas?
Ĉu la sinjoro Adamson sidas sur seĝo?
Ĉu la ŝtono estas granda?
Ĉu la ŝtono estas mola?
Ĉu vi sidas sur malmola ŝtono?
Kiu sidas sur la malmola ŝtono?
Kiu sidas sur la seĝo?

La leporo venas. Adamson dormas.

Ĉu Adamson staras sur la seĝo?
Ĉu Adamson dormas sur la lito?
Ĉu la lito estas mola?
Ĉu la leporo iras? (Ne, la leporo ne iras, la leporo venas).
Ĉu la leporo estas homo?
Ĉu ĝi estas granda besto?

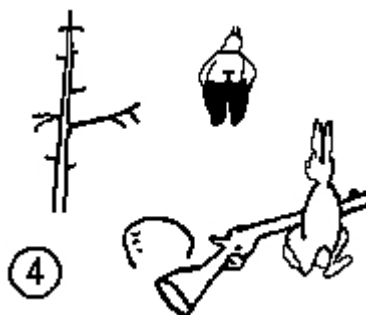
**Adamson ne dormas. Li rigardas.
La leporo rigardas. Adamson miras.**

Kio pendas?
Ĉu Adamson dormas?
Ĉu Adamson rigardas?
Ĉu la leporo rigardas?
Kiu rigardas?
Kio rigardas?
Ĉu Adamson miras?
Kiu miras?
Ĉu vi rigardas?

La leporo ne iras, ĝi restas.

Ĉu Adamson venas?
Kiu iras?
Ĉu la leporo iras?
Kio sidas?
Ĉu Adamson sidas sur la ŝtono?
Ĉu sur la ŝtono estas homo?
Kiu sidas sur la ŝtono? (Neniu).
Ĉu la leporo iras? (Ne, la leporo ne iras, ĝi restas).
Ĉu vi iras?
Ĉu vi restas?
Kiu restas?
Kio restas?

Notas

1. **Estas** – sou, és, é, somos, sois, são, estou, estás, está, estamos, estais, estão, é seguido de substantivo ou adjetivo. Em Esperanto não são usadas as formas portuguesas: estou lendo, estás escrevendo, etc. Emprega-se somente o verbo no tempo simples: **mi skribas** (estou escrevendo). **Vi legas** (estás lendo).
2. O sufixo **-isto**, designa pessoa que exerce uma atividade por hábito ou profissão: **instruisto** – um professor, um instrutor. A terminação **-anto** indica pessoa que está realizando uma ação no tempo presente: **lernanto** – alguém que está aprendendo, um estudante, um aluno.
3. **Homo** – ser humano de qualquer sexo ou idade, **homem** no sentido geral.
4. Um **adjetivo qualificativo** (palavra que qualifica) diz-nos como alguém ou alguma coisa é ou parece ser, que **espécie** de pessoa ou coisa. Em Esperanto o adjetivo qualificativo, no singular e no caso nominativo termina em **-a**: **bona** – bom, boa; **bela** – belo, bela; **riĉa** – rico, rica; **granda** – grande.
5. **Ricino** – rícino.
6. O prefixo **mal** – forma o sentido oposto, o antônimo, como em português **mal** – em málsão, **des** – em desdita, **in** – em ingrato: **granda** – grande, **malgranda** – pequeno; **bona** – bom, boa, **malbona** – mau, má; **riĉa** – rico, **malriĉa** – pobre. Não confundir **mal-** com **ne**: **malbona** – mau, **nebona** – passável.
7. **Kiu** – quem, significa também **que, qual**, quando seguido do nome de uma pessoa ou coisa: **kiu homo?** Que homem? **Kiu libro?** Qual livro?
8. Substituindo-se a terminação de um verbo pela do substantivo (**-o**), forma-se o substantivo da mesma raiz: **amas** – amo, amas, etc., **amo** – amor; **kantas** – canto, cantas, etc., **kanto** – canto, cantiga.
9. **Neniu** – ninguém, nenhum.
10. A ordem das palavras é livre em Esperanto. Tanto podemos dizer: **La leporo venas**, como **Venas la leporo**, porque o sentido será o mesmo: A lebre vem. **Venas la leporo** não é interrogação. Para interrogar: Vem a lebre? Temos de dizer: **Ĉu la leporo venas?** (ou igualmente: **Ĉu venas la leporo?**).

Traduza para o Esperanto:

O mau aluno dorme.
Em cima da cama está deitado o belo gato.
A criança má está chorando.
Você está rindo?
Que parede é comprida?
Eu sou um bom aluno: estou lendo.
O rico (homem) está assentado na cadeira; ele escreve.
Eu me admiro: a lebre está dependurada.
Quem está assentado na pedra dura?
O livro comprido está deitado sobre a grande pedra.

Tria (3-a) Leciono.

La fiŝo naĝas en la akvo.

Ĉu la fiŝo naĝas en vino?
Ĉu vi sidas en akvo?
En kio naĝas la fiŝo?
Ĉu vi naĝas?
Ĉu la naĝo estas sporto?
Ĉu la akvo estas varma?
Ĉu la kafo estas bona?
Ĉu vi naĝas en varma akvo?
Kio naĝas en malvarma akvo?

Ĉu ni dormas? (ne, ni lernas.)
Ĉu la instruisto lernas? (Ne, la instruisto instruas.)
Ĉu ni sidas?
Kiu instruas?
Kiu lernas?
Ĉu ni sidas sur la planko?
Ni = (mi + vi).

Ĉu ili danĉas?
Ĉu ili manĝas?
Ĉu ni parolas?
Ĉu ili sidas?
Ĉu ili parolas?

Li, ŝi, ĝi (singularo).
Ili (pluralo).

2 (du) sinjorinoj. Ili parolas.

Ĉu 1 (unu) sinjorino parolas? (Ne, du sinjorinoj parolas).
Ĉu la bestoj parolas?
Ĉu sur la tablo estas libroj?
Ĉu la paperoj kuŝas sur la seĝo?
Kiu parolas? Sinjoro parolas.
Kiuj parolas? Sinjoro parolas, sinjorinoj parolas.

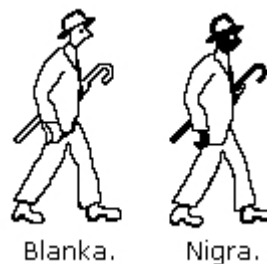

1, 2, 3, 4, 5 = unu, du, tri, kvar, kvin.
Ĉu kvin libroj kuŝas sur la tablo?
Ĉu kvar seĝoj staras sur la planko?
Ĉu tri sinjoroj lernas?
Ĉu du bildoTria (3-a) Leciono.j pendas sur la muro?

Kie kuŝas la libro? (Sur la tablo.)
Kie staras la seĝo?
Kie vi sidas?
Kie naĝas la fiŝo?
Kie dormas Adamson?
Kie vi dormas?
Kie vi skribas?

Blanka – Nigra.

Ĉu la sinjoro estas bruna?
Ĉu la sinjoro estas nigra?
Kiu estas blanka?
Kiu estas nigra?
Kio estas nigra?
Ĉu la sinjoro estas nigra?
Kie estas la nigra libro?
Ĉu la ĉokolado estas nigra? (La ĉokolado estas bruna).
Ĉu la seĝo estas bruna?
Ĉu vi estas bruna?
Kiu estas bruna?
Kio estas bruna?
Ĉu la tablo estas blanka?
Ĉu la elefanto estas blanka? (Ne, la elefanto estas griza).
Ĉu vi estas griza?
Kio estas griza?
Ĉu la muro estas griza?
Ĉu la kanario estas griza? (Ne, ĝi estas flava).
Ĉu la floro estas flava?
Ĉu vi estas flava?
Ĉu la papero estas flava?
Ĉu la japanioj estas flavaj?
Ĉu la svedoj estas flavaj?
Ĉu ili estas blondaj?
Ĉu vi estas blonda?
Kiu estas blonda?
Ĉu Greta Garbo estas bruna?
Ĉu Norma Sherer estas nigra?
Kiu estas flava?

Domo.

Ĉu la domo estas flava?
Ĉu vi estas ruĝa?
Ĉu Ruslando estas ruĝa?
Ĉu la aŭtobuso estas ruĝa?
Kio estas ruĝa?
Ĉu la kanario estas ruĝa?
Kie estas la libro?
Kie kuŝas la blanka papero?
Kio estas blua?
Ĉu la muro estas blua?
Ĉu la elefanto estas blua?
Ĉu la ĉokolado estas blua?

Stelo.

Kie estas la steloj? (Sur la ĉielo).
Kie estas la verda stelo? (Sur la esperantisto).

Ĉu vi estas perfekta esperantisto?
 Kiu estas perfekta esperantisto?
 Ĉu la libro estas verda?
 Ĉu la muro estas verda?
 Kio estas verda?
 Kio estas blua?
 Kio estas bruna?
 Kio estas nigra?
 Kio estas blanka?
 Kio estas griza?
 Kio estas ruĝa?
 Ĉu la ĉielo estas nigra?
 Ĉu la blua ĉielo estas granda?

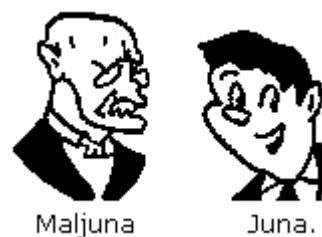
Nigraj – libroj.

Ĉu ni estas blankaj homoj?
 Kiu estas blankaj homoj?
 Ĉu la negro estas flavaj homoj?
 Ĉu en Svedlando estas belaj sinjorinoj?
 Ĉu la grizaj elefantoj estas grandaj?
 Ĉu la musoj estas ruĝaj?

Maljuna – Juna.

Ĉu vi estas juna?
 Ĉu la junaj homoj amas?
 Kiu amas?
 Kiu estas maljuna?
 Ĉu Deanna Durbin estas maljuna?

Li amas ŝin.

La juna homo amas kaj parolas (diras):
 Fraŭlino, mi amas vin! Ĉu vi amas min?
 La fraŭlino diras: Jes, mi amas vin! (Ili amas).
 La sinjoro amas ŝin.
 La fraŭlino amas lin.
 Ili estas feliĉaj.
 La feliĉa homo ridas, la malfeliĉa homo ploras.

Li kisas ŝin – Ŝi kisas lin.

Ĉu la sinjoro kisas min?
 Ĉu li kisas ŝin?
 Ĉu vi rigardas min?
 Ĉu la sinjoro rigardas min?
 Kiu instruas vin?

La malbono homo batas ĝin.

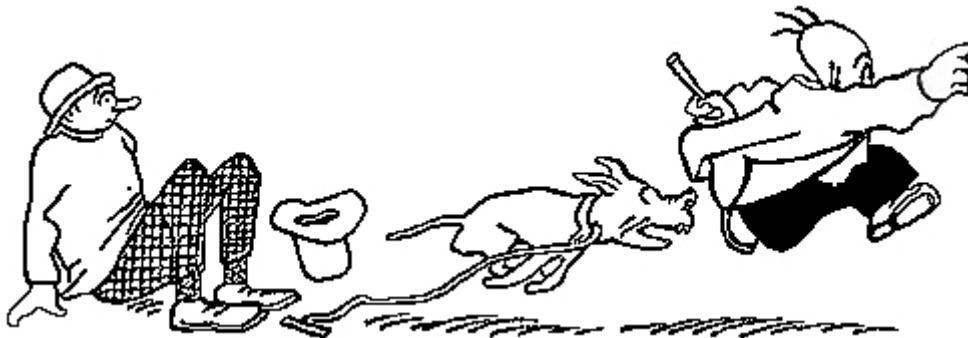
Ĉu li estas bona homo?
Ĉu la hundo ridas?
Ĉu la malbona homo manĝas ĝin?
Kiu batas ĝin?
Kiu venas?

Mi – Min
Vi – Vin
Li – Lin
Ŝi – Ŝin
Ĝi – Ĝin
Ni – Nin
Vi – Vin
Ili – Ilin

Adanson batas lin.

Ĉu la malbona homo batas?
Ĉu Adamson estas bona homo?
Ĉu Adamson batas ĝin?
Kiu batas lin?
Ĉu la hundo bojas?
Ĉu la hundo rigardas ilin?
Kio rigardas ilin?
Ĉu la malbona homo batas?
Kiu estas bona?

Ĉu Adamson estas bono homo?
Ĉu la hundo estas bona?
Ĉu Adamson iras?
Kiu kuras post Adanson?
Ĉu la hundo kuras post la kato?
La kato kuras post la muso?
Ĉu Adamson ridas?
Ĉu Adanson estas feliĉa?
Ĉu la hundo amas lin? (Ne, la hundo malamas lin).
Adamson kuras?
Ĉu la hundo kuras?
Ĉu Adanson kaj la hundo kuras?
Ili kuras, sed la malbona homo sidas?

Ĉu vi sidas sur la planko?
 Ĉu la seĝo estas sur vi? (Ne, la seĝo estas sub vi.)
 Kio estas sub la libro?
 Ĉu Esperanto estas bona?
 Kiu lernas ĝin?
 Ĉu la ruĝaj domoj estas belaj?
 Ĉu vi rigardas ilin?
 Ĉu la bifstekoj estas bona?
 Ĉu vi trinkas ĝin?
 Ĉu la fraŭlino estas bela?
 Ĉu vi amas ŝin?
 Ĉu la lernanto estas bona?
 Kiu instruas lin?
 Kiu instruas vin?
 Ĉu adamson-bildoj estas interesaj?
 Ĉu vi rigardas ilin?

Sinjoro, sinjorino, mi diras:
 Adiaŭ! Ĝis revido!

Notas

1. **Unu, du, tri, kvar, kvin** – 1,2,3,4,5. Cuidado ao pronunciar **kvar** e **kvin**. Coloque os lábios na posição de pronunciar **v** ao emitir o som de **k**.

2. Forma-se o plural juntando um **j** à terminação do substantivo. Lembre-se de que esse **oj** soa como o **oi** português de **boi**, mas o acento recai sobre a sílaba anterior: **libro** – um livro, **libroj** – livros, **la sinjoro** – o cavalheiro, **la sinjoroj** – os cavalheiros. **Homoj** – gente, seres humanos, pessoas.

3. **Kie?** - onde?

4. **Ni** – nós; **ili** - eles ou elas; **vi** – tu, vós, você, o Sr., a Sra.

5. **Kiuj** – quem, quais (quando se espera uma resposta no plural): **Kiu parolas?** - Quem está falando? **Kiuj parolas?** - Que pessoas estão falando?

6. Os adjetivos formam o plural acrescentando um **j** ao **a**: **flava seĝo** – cadeira amarela; **flavaj seĝoj** – cadeiras amarelas. Lembre-se de que esse **aj** soa como o **ai** português de **vai**, mas o acento recai sobre a sílaba anterior.

7. **Mi** – eu, **min** – me; **li** – ele, **lin** -o; **ŝi** – ela, **ŝin** – a; **ni** – nós, **nin** – nos; **ili** – eles, elas, **ilin** – os, as.

Li amas ŝin – ele ama-a. **Ŝi amas lin** – ela ama-o, **ili amas min** – eles, ou elas me amam, **mi amas ilin** – amo-os, ou amo-as, **ni amas lin** – nós o amamos, **li amas nin** – ele nos ama.

Em português os pronomes **eu, ele, ela, nós, vós, eles, elas**, formam irregularmente o objeto direto: **me, o, a, nos, vos, os, as**, mas em Esperanto formam o objeto direto (acusativo) regularmente, pelo simples acréscimo de um **n**, como os substantivos e adjetivos. Também o objeto indireto em português é irregular: a mim (me), a ti (te), a ele (lhe), a ela (lhe), a nós (nos), a vós (vos), a eles (lhes), a elas (lhes), mas em Esperanto é sempre regular: **al mi, al vi, al li, al ŝi**, etc.

8. Note-se que em português o dativo e o acusativo (objeto indireto e o objeto direto) e **eu, tu, nós vós**, são os mesmos: **me, te, nos, vos**, mas em Esperanto não são nunca iguais. Portanto, **me tem os sentidos de min** e **al mi, te – cin, al ci** (quase sempre se substitui o pronome **ci** – tu, por **vi** – vós); **nos – nin, al ni; vos – vin, al vi**.

Quando se junta o **n** final para indicar que a palavra é objeto direto de um verbo, diz-se que ela está em **acusativo**; sem o **-n**, diz-se que está no **nominativo**. O dativo português, como o **lhe**, é formado em Esperanto sempre pela preposição **al**: **al li** – **lhe**.

9. Em português não existe o gênero gramatical *neutro* que existe em Esperanto (para seres inanimados ou animais cujo sexo não se quer mencionar), exprimendo-se pelo pronome **ĝi**, cujo plural é **ili**, isto é, o mesmo de **li** e de **ŝi**.

10. **Ni rigardas ilin** – nós olhamos para eles (ou para elas). Note-se que em português o verbo **olhar** pode ter a preposição **para**, mas em Esperanto é transitivo. O mesmo se dá com **gostar de**: **Ele gosta dela** – **li amas ŝin**, e outros verbos.

11. **Kaj** (pronuncia-se cái como no verbo: ele **cai**) é (conjunção), **sed** – mas, porém, **sub** – sob, debaixo de.

12. **Ĝis revido** – Até outra vista, adeus.

13. Lembre-se de que o acento recai sobre **ri** em **kanario**, em **di** em **adiaŭ**.

14. O sufixo **-end**, que se liga à raiz verbal, indica, em geral, "que deve ser feito, por uma imposição material ou moral." Assim: **Jesuo diris, ke li estas la vojo: jen vojo irenda!** Jesus disse que ele era o camiho: eis um caminho que deve ser palmilhado! **La jenaj vortoj estas tenendaj parkere**, as seguintes palavras devem ser conservadas de cór. **Mi ricevis vian manuskripton por trarigardo, sed en ĝi mi trovis nenion korektendan**, recebi teu manuscrito para uma revisão, mas nele nada achei a corrigir (= que precisasse de correção). **Mi kredeble ne povos ĉeesti ĉe tiu festo, ĉar mi havas multajn farendajojn**, possivelmente não poderei comparecer a essa festa porque tenho muitos afazeres.

Traduza para o Esperanto:

O professor ensina.

Na casa há (**estas** – estão) cinco cavalheiros, duas senhoras e tres crianças.

Eles são boa gente.

O gato preto bate nela (não se traduz a preposição **em**, contraída em **nela**).

Ela bate nele.

Adamson olha para ela.

Ela vai atrás dele.

Debaixo do céu azul há (estão – **estas**) casas vermelhas e belas flores.

O chocolate é castanho e bom.

O elefante cinzento é grande.

A estrela verde não está no (**sur la**) céu, mas nos (= **sur la**) esperantistas.

Quem é o senhor?

Que há em cima da mesa?

Onde está o livro?

Kvara (4-a) Leciono.

Ĉambro – Fenestro – Plafono – Planko – Pordo.

Kie ni sidas? Ni sidas en la ĉambro.
Kie estas la seĝoj?
Kie estas la planko?
Kie estas la ĉambro? (En la domo.)
Kie estas la domo?
Ĉu la fenestro estas granda?
Kie estas la seĝo? (Sur la planko.)
Kie pendas la lampo? (Sur la plafono.)
Ĉu la pordo estas ruĝa?

Forta.

Ĉu la sinjoro estas forta?
Ĉu vi estas forta?
Ĉu la atletoj estas fortaj?
Ĉu la muso estas forta besto?
Kiu vi estas? (Mi estas Senjoro A, sinjorino B.)
Kio vi estas? (Mi estas lernanto, lernantino.)
Kia vi estas? (Mi estas juna, forta.)
Kia la tablo estas?
Kia la elefanto estas?
Kia la muso estas?
Kia la ĉokolado estas?
Kia la ĉambro estas?
Kia Adamson estas?
Kia la ĉielo estas?
Kiaj la atletoj estas?
Kia estas la Esperanto?

Edzo – Edzino.

Ĉu la sinjoro estas granda?
Kia li estas?
Kia estas la sinjorino?
Ĉu la sinjoro estas edzo?
Kiu estas la edzino?
Ĉu vi estas edzo?
Kie sidas la sinjoro?
Ĉu la edzino sidas?
Ĉu ŝi estas bela?
Kia ŝi estas?
Ĉu la sinjoro skribas?
Kiu legas?

Li kiras en la kuirejo.

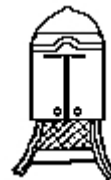
Ĉu la edzo legas? (Ne, li ne legas, sed li kuiras).
Ĉu vi kuiras?
Kiu kuiras?
Ĉu li kuiras en la ĉambro?

Ĉu vi lernas en la kuirejo?
Kie li kuiras?
Ĉu la sinjoro telefonas en la kuirejo? (Ne, sed en la telefonejo.)

Telefonejo.

Ĉu la homoj dancas en la telefonejo? (Ne, sed en la dancejo).
Ĉu la atletoj kuras en la sportejo?
Ĉu la infanoj lernas en la kuirejo? (Ne, sed en la lernejo).
Kie la homoj kuiras?
Kie la infanoj lernas?
Kie vi telefonas?
Kie vi dancas?
Ĉu vi sidas en la kafejo?
Kie vi sidas?
Kiu kuiras en la kuirejo?

Li estas malbona kuiristo.

Ĉu la instruisto lernas?
Kiu instruas?
Ĉu la kuiristo instruas? (Ne, sed li kuiras).
Ĉu la sinjoro estas bona kuiristo?

Kiu venas?
Kia estas la edzino?
Ĉu ŝi estas feliĉa?

El la domo.

Ĉu la sinjoro kuiras en la kuirejo?
Kiu flugas el la kuirejo?
Kia estas la domo?
Ĉu la sinjorino estas forta?
Kia estas la edzo?
Kiu restas en la kuirejo?
Ĉu la sinjoro flugas?
Ĉu la kanario flugas?
Ĉu la sinjorio estas kanario? Li ne estas kanario, tamen li flugas.
Ĉu vi komprenas min?
Ĉu vi estas perfekta esperantisto?
Ĉu vi tamen komprenas min?

Li fumas.

Kiu fumas?
Ĉu vi fumas?

Cû li manĝas ŝin?

Kiu kisas ŝin?

Li kisas ŝin – Li: La sinjoro. La sinjoro kisas ŝin.

Ŝi – la sinjorino, la fraŭlino (= ne edzino, juna sinjorino). Ŝin, sinjorinon, fraŭlinon.

Li kisas ŝin – La sinjoro kisas la sinjorinon (fraŭlinon).

Adamson sidas kaj fumas. La papilio sidas sur la fraŭlino.

Kiuj sidas?

Kia estas la fraŭlino?

Kia estas la benko?

Ĉu la granda fraŭlino skribas?

Ĉu Adamson estas granda?

Kia li estas?

Ĉu Adamson legas?

Kiu fumas?

Ĉu la granda fraŭlino fumas?

Ĉu vi fumas?

Kia estas la kato?

Ĉu la kato estas blanka?

Ĉu la kato iras?

Kio sidas sur la fraŭlino?

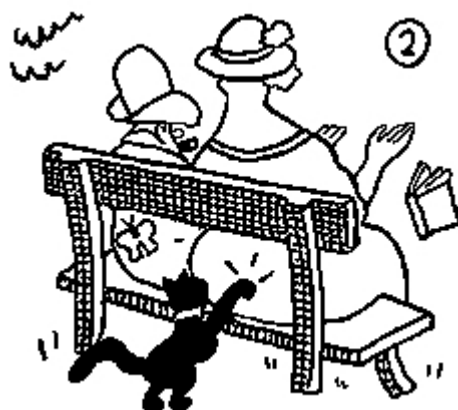
Ĉu la papilio estas granda?

Ĉu ĝi estas bela?

Kia la papilio estas?

Ĉu Adamson estas juna?

Kie ili sidas? (Sur la benko)?

La kato batas la fraŭlinon.

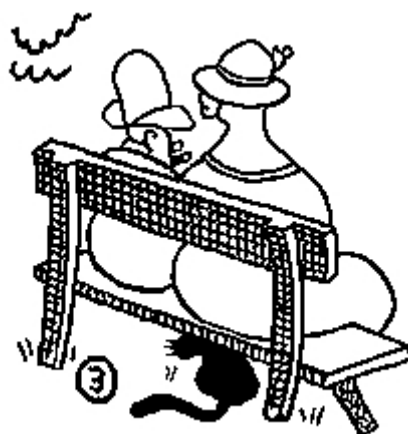
Ĉu la kato batas la papilion?

Ĉu la libro kuŝas?

Ĉu la papilio falas?

Kio batas la fraŭlinon?

Ĉu Adamson batas la fraŭlinon?

La forta fraŭlino rigardas.

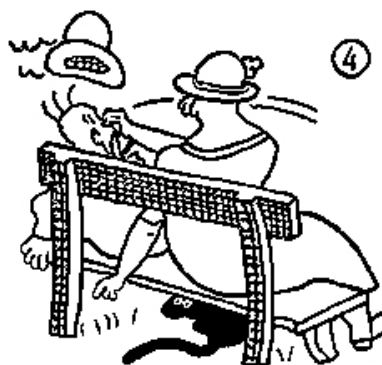
Ĉu la forta fraŭlino rigardas la katon?

Ĉu la forta fraŭlino rigardas sinjoron Adamson?

Kiu rigardas vin?

La kato sidas sub la benko. La cigaro falas.

Ĉu la forta fraŭlino kisas sinjoron Adamson?
 Kie estas la nigra kato? (Ĝi estas sub la benko).
 Ĉu la tablo staras sub la lampo?
 Kie staras la tablo?
 Sub kio estas la nigra kato?
 Kiu batas sinjoron Adamson?
 Kiun batas la forta fraŭlino?

Mi amas fraŭlinon, mi ŝatas ĉokoladon, libron...

Ĉu vi amas fraŭlinon?
 Kiun vi amas?
 Ĉu vi ŝatas ĉokoladon?
 Ĉu vi ŝatas muzikon?
 Ĉu la hundo amas la katon?
 Ĉu vi ŝatas katon?
 Ĉu vi ŝatas aŭtomobilon?
 Ĉu vi ŝatas floron?
 Kia estas la floro?
 Ĉu la banano estas bona?
 Kion vi amas?

La riĉa homo havas domon, aŭtomobilon,
 diamantringon kaj monon.
 Ĉu vi havas diamanton?
 Ĉu vi estas riĉa?
 Kia vi estas?
 Ĉu vi havas libron?
 Kiu havas monon?
 Ĉu vi havas kuirejon?
 Ĉu vi havas edzinon?

Pomo – Piro.

Ĉu vi manĝas bifstekon?
 Ĉu vi ŝatas bifstekon?
 Ĉu vi manĝas ĉokoladon?
 Ĉu vi ŝatas bananon?
 Ĉu la kato estas frukto?
 Ĉu la pomo estas bona frukto?
 Ĉu vi ŝatas piron?
 Kia estas la piro?

La ĉokolado, la piro, la banano estas dolĉa.
 La citrono estas acida.

Acida citrono, acidaj citronoj.
Acidan citronon, acidajn citronojn.

Ĉu vi havas esperantajn librojn?
Ĉu vi rigardas bonajn filmojn?

Kelkaj - Multaj.

Ĉu vi havas kelkajn librojn?
Kiu havas multajn domojn?
Ĉu vi ŝatas multajn florojn en la ĉambro?
Ĉu vi ŝatas belajn florojn sur la tablo?
Ĉu vi havas multajn ĉambrojn?

La elefanto staras – Ankaŭ la hundo staras.

Ĉu la elefanto staras?
Ĉu ankaŭ la hundo staras?
Ĉu la hundo estas besto?
Ĉu ankaŭ la muso estas besto?

Mallonga historio.

Adamo kaj Evo ne estas homoj.
La homoj manĝas, trinkas, iras, ridas, ploras, sed Adamo
kaj Evo jam ne manĝas, trinkas, iras, ploras, ridas.
Ili jam ne estas homoj, sed ili estis homoj.
Ili ne manĝas, trinkas, sed ili manĝis, trinkis, iris, ploris, ridis.

Arbo.

Ĉu vi sida en la ĉambro?
Ĉu Adamo sidis en la ĉambro?
Kie estis Adamo kaj Evo?
Ili estis en la paradizo?
Ĉu vi estas en la paradizo?
Kie vi estas?
Kio estis la paradizo?
Ĝi estis granda ĝardeno.
Ĉu en la paradizo estis multaj floroj kaj arboj?
Kie sidis Adamo kaj Evo?
Ili sidis sur la tero sub la arbo.

Vi manĝas bifstekon, ĉokoladon.
Ĉu Adamo manĝis bifstekon, ĉokoladon?
Kion li manĝis?
Ĉu li estis vegetarano?
Ĉu vi estas vegetarano?
Ĉu vi trinkas kafon, teon, vinon, bieron?
Ĉu Adamo trinkis kafon, teon, vinon, bieron?

Kion li trinkis?
 Ĉu vi havas radioaparaton?
 Ĉu Adamo havis radioaparaton?
 Ĉu li havis telefonon?
 Ĉu li havis aŭtomobilon?
 Ĉu la serpento parolis en la paradizo?

La serpento diris: Evo, manĝu pomon.

Ĉu Evo manĝis pomon?
 Ĉu ŝi ŝatis la pomon?

La anĝelo parolis:
 Adamo kaj Evo vi estas malbonaj homoj!
 Iru el la paradizo!
 Kaj ili estis tre melankoliaj, ili ploris kaj ili iris el la bela paradizo.

Ĉu vi bone komprenis la historion?
 Sinjoro, sinjorino (fraŭlino), lernu, legu, skribu, parolu Esperanton!
 Estu perfekta esperantisto.

Bonan nokton!

Notas

1. **Kiu** – que, quem, qual: **kio** – o que, que coisa; **kie** – onde; **kia** – que espécie de, que qualidade de. **Kia?** – blanka, bela.

2. Sufixo **-ejo** designa o lugar em que se faz especialmente uma coisa: **Li kuiras** – ele cozinha, **la kuirejo** – a cozinha. **La infano lernas** – a criança aprende, **la lernejo** – a escola. **Kafo** – café, **kafejo** – um café (botequim), **telefonejo**, **dancejo**, etc.

3. **Sed** – mas, porém; **tamen** – contudo, não obstante. **Tre** – mui, muito (forma o superlativo absoluto).

4. A terminação do acusativo **-n** emprega-se também quando o objeto direto é um nome (substantivo): La sinjoro amas **ŝin** – la sinjorinon. Isto permite absoluta liberdade na ordem das palavras, de modo que as frases seguintes, por exemplo, têm todas o mesmo sentido; a terminação **-n** mostra que em cada daso é o gato (sujeito) que pratica a ação de bater e a senhora (objeto) quem recebe: **La kato (ĝi) batas la sinjorinon (ŝin)**. **Natas la kato la sinjorinon**. **La sinjorinon batas la kato**. **La kato la sinjorinon batas**. **Batas la sinjorinon la kato**. **La sinjorinon la kato batas**.

Os nomes no plural que exprimem objeto direto tamom o **-n** depois do **j**: Mi legas librojn. Os adjetivos que qualificam objeto direto recebem igualmente a terminação **n**: Mi legas interesan libron (interesajn librojn) – Estou lendo um livro interessante (livros interessante).

Quando se faz uma pergunta a respeito do objeto direto de uma ação, o pronome da pergunta toma o **-n** do acusativo: Kion mi legas? Vi legas libron. Kiun vi amas? Mi amas lin.

5. **Sinjorino** refere-se a senhora casada. **Fraŭlino** a uma senhorinha. **Sinjoro (S-ro)** Sr., cavalheiro; **Sinjorino (S-ino)** – Sra., Dona; **Fraŭlino (F-ino)** – senhorinha, dona.

6. **Jam ne** – Já não, não mais; **Li jam ne manĝas** – Ele já não está comendo.

7. A terminação **-is** indica o tempo passado (perfeito e imperfeito do português): **Ŝi sidas** – ela está assentada, **Ŝi sidis** – ela estava (ou esteve) assentada. **Mi havas** – eu tenho, **mi havis** – eu tinha ou tive. **Havas, havis** só tem o sentido de possuir: nunca se emprega como auxiliar de outros verbos como faz o português: tenho amado, tinha comprado, etc.

8. A terminação **-u** exprime ordem ou pedido, etc., (imperativo e subjuntivo): **Vi iras** – você vai. **Iru!** – vai! Ide! **Trinku, fratoj, trinku** – bebei, irmãos, bebei. **Ne dancu** – não dances, não danceis.

9. **Bonan nokton** – Boa noite. Emprega-se o acusativo, porque a frase toda seia: **Mi deziras al vi bonan nokton** – eu desejo a você boa noite.

Traduza para o Esperanto:

O senhor fraco estava assentado e lia.

Mas a esposa forte veio e disse vá cozinhar.

Ele foi e cozinhou.

Mas ele era um mau cozinheiro.

A Sra. Veio e o marido fraco fugiu (correu para longe = **for**).

Adamson estava assentado no banco.

Uma senhorinha forte também (também = **ankaŭ**) estava assentada no banco.

O gato preto olhava para a borboleta que estava pousada na senhorinha.

O gato preto bateu na senhorinha.

A borboleta voou (para longe = **for**).

A senhorinha forte olhou para Adamson e bateu nele.

Kivina (5-a) Leciono.

Pura – Malpura.

Kia estas la infano?
Kia estas la papero?
Ĉu vi jam estas pura?
Ĉu la ĉambro estis pura?
Ĉu ĝi estas jam pura?

Sana – Malsana.

Ĉu vi estas sana?
Ĉu la sinjoro estas sana?
Ĉu vi estis malsana?

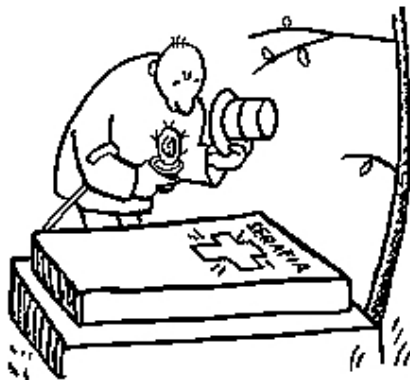
Li faras ŝuon (ŝuo).

Kion li faras? (Li faras ŝuon).
Ĉu vi faras ŝuon?
Kion vi faras? (Mi lernas Esperanton.)
Kion faras la instruisto?
Kion faras la kato?
Kion faras la hundo?

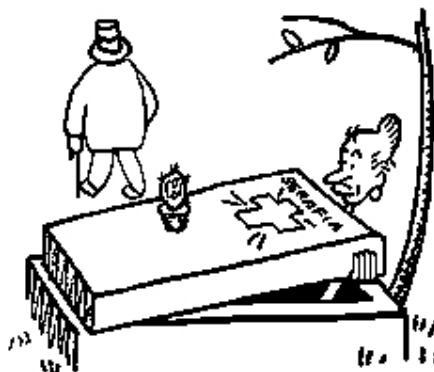

La vidvo ne estas, sed estis edzo. La edzino kuŝas en la tombo. Ŝi mortis.

Ĉu la sinjoro havas edzinon? (Ne, sed li havis edzinon).
Kie estas la edzino? (En la tombo.)
Ĉu la sinjoro estas edzo? (Ne, li estis edzo, sed la edzino mortis.)
Ĉu la sinjoro havas floron?
Kiu floro ĝi estas? (Ĝi estas kakto.)
Ĉu vi ŝatas kaktojn?
Kiu estas vidvo?

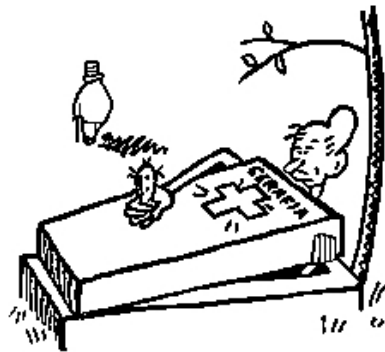

Kion faras la vidvo?
Kion faras la edzino? (Ŝi rigardas la kakton.)
Ĉu ŝi ŝatas la kakton?
Kia ŝi estas?
Kie la kakto estas?
Ĉu la edzino estas juna?
Ĉu ŝi estas bela?

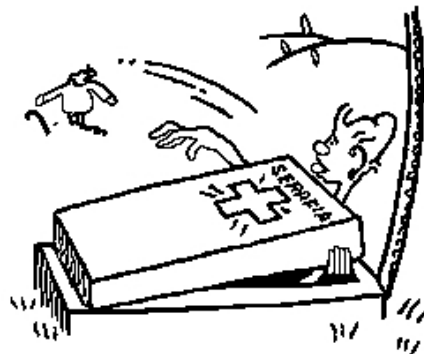
Ŝi prenas la kakton.

Kion ŝi faras?
Kiu prenas la kakton?

Ŝi ĵetas la kakton.

Kaj nun? (Nun ŝi ĵetas la kakton.)
Ĉu ŝi ŝatas la kakton?
Kion ŝi ĵetas?

Ĉu vi ŝatas Ĉokoladon?
Ĉu vi ŝatas manĝi ĉokoladon?
Ĉu vi ŝatas trinki kafon?
Ĉu vi ŝatas Esperanton?
Ĉu vi ŝatas paroli Esperanton?
Ĉu vi ŝatas rigardi longajn filmojn?

Ĉu vi komprenas? – mi demandas.
Jes, mi komprenas! – vi respondas.

Respondu!
Kiu demandas?
Ĉu la instruisto respondas?
Ĉu vi ŝatas demandi?

La sinjoro iras sola – Li iras kun la sinjorino – Li skribas per la krajono.

Ĉu vi ira kun la fraŭlino?
Ĉu vi lernas kun sinjoroj?
Kun kiu vi manĝas?
Ĉu vi skribas kun krajono? (Ne, sed per krajono.)
Ĉu vi ŝatas skribi per maŝino?
Per kio vi skribas?

La nazo de la alkoholisto estas ruĝa.

Kia estas la nazo de la alkoholisto?
Ĉu vi havas ruĝan nazon?
Kia estas la pordo de la ĉambro?

Kia estas la muro de la ĉambro?
Kia estas la nazo de la elefanto?

Kia estas la elefanto? (Griza).
Kia estas la koloro de la elefanto?
Kia estas estas la koloro de la ĉokolado?
Kia estas la koloro de la domo, kie vi loĝas?
Kia estas la koloro de la ĉielo?
Kia estas la koloro de la kanario?
Kia estas la planko de la ĉambro?

La kapo – La kapo pensas - La kolo (sub la kapo).

Kia estas la kapo de la elefanto?
Kia estas la kapo de la kato?
Ĉu la hundo havas inteligentan kapon?
Kio estas sub la kapo?
Kia estas la kolo de la ĝirafino?
Ĉu vi havas dikan kolon?

La nazo flaras – La okuloj vidas – La oreloj aŭdas muzikon.

Ĉu vi amas per la kapo?
Ĉu vi pensas per la nazo?
Per kio vi pensas?
Ĉu vi ŝatas pensi?
Kia estas la kapo de la krokodilo?

Ĉu vi havas nur unu okulon?
Kiaj estas viaj okuloj?
Ĉu viaj okuloj estas fortaj?
Kia estas la koloro de viaj okuloj?
Kiajn okulojn vi ŝatas?
Kiaj estas la okuloj ĉe la kato?
Kion oni faras per la okuloj?
Per kio oni vidas?
Per kio oni pensas?
Ĉu oni vidas per la nazo?
Kion oni faras per la nazo?
Ĉu oni flaras per la okuloj?
Per kio oni flaras?
Ĉu oni rigardas la koloron de la floroj per la nazo?
Kion ni faras per la nazo?
Oni flaras la odoron de la floro per la nazo.

Ĉu la floroj havas bonan odoron?
Kia estas laodoro de la benzino?
Kia estas laodoro de la rozo?

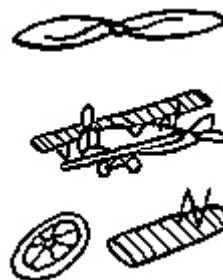
Ĉu vi havas nur unu oreilon?
Kion vi faras per la oreloj?
Ĉu vi nun aŭdas muzikon?
Ĉu vi ŝatas aŭdi muzikon?

Ĉu vi ŝatas aŭdi Esperanton?
 Ĉu vi aŭdas per la nazo?
 Per kio vi aŭdas?
 Ĉu vi havas radioaparaton? (Ankaŭ en mia ĉambro staras tia aparato; en la programo nun estas muziko, mi aŭdas ĝin, sed mi parolas kun sinjoro kaj mi ne aŭskultas ĝin.)

Ĉu vi ŝatas aŭskulti la muzikion de Beethoven?
 Kia estas la muziko de Lohengrin?
 Ĉu vi ŝatas aŭskulti gramofonmuzikon?
 Kion vi ŝatas aŭskulti?

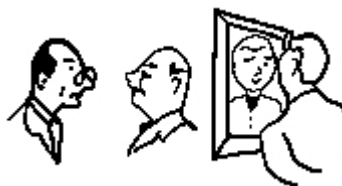
Porto de la flugmaŝino – Tuta flugmaŝino - Partoj de la flugmaŝino.

Ĉu vi havas tutan domon?
 En kio parto de la loĝejo oni kuiras?
 Ĉu la flugmaŝino havas partojn?
 Kiun parton de la radio-programo vi ŝatas?
 Ĉu vi ŝatas aŭskulti tutan operon, aŭ nur partojn?

Li rigardas lin – Li rigardas sin en la spegulo.

Kion li faras?
 Kiu rigardas lin?
 Ĉu vi rigardas la libron?
 Kion vi rigardas?
 Ĉu vi ŝatas rigardi bonajn filmojn?

Ĉu la sinjoro rigardas sin?
 Kiu rigardas sin?
 Ĉu vi rigardas vin en la spegulo?
 Ĉu la sinjorinoj ŝatas la spegulon?
 Ĉu ili rigardas sin en la spegulo?
 Kiun rigardas la sinjorinoj en la spegulo?
 Ĉu vi havas la spegulon?
 Kia estas la spegulo?

Li kombas sin per la kombilo.

Ĉu li rigardas sin?
 Kiu kombas sin?
 Ĉu li kombas sin per la kraĵono?
 Ĉu vi havas kombilon?
 Kia estas la kombilo?
 Kion oni faras per la kombilo?

Tranĉilo (Tranĉi) – Tondilo (Tondi).

Kion oni faras per la tondilo?
Ĉu vi havas bonan tondilon?
Per kio oni tondas?
Ĉu vi tondas libron per la tondilo?
Kion oni faras per la tranĉilo?
Per kio oni tranĉas?
Ĉu vi havas longan tranĉilon?
Kian tranĉilon vi havas?

Ĉu la kanario flugas?
Ĉu ĝi flugas per la tranĉilo?
Per kio la kanario flugas? (Per flugiloj).
Ĉu vi havas flugilojn?
Kion faras la flugmaŝino?
Per kio flugas la flugmaŝino?
Ĉu ĝi havas flugilojn?
Ĉu la flugmaŝino havas benzinmotoron?
Ĉu la kanario havas benzinmotoron?
(La kanario ne havas benzinmotoron, tamen ĝi flugas.)

Oni ŝlosas per la ŝlosilo.

Kion oni faras per la ŝlosilo?
Ĉu vi havas multajn ŝlosilojn?
Ĉu la pordo havas ŝlosilon?
Ĉu oni tondas per la ŝlosilo?
Per kio oni tondas, ŝlosas, kombas, flugas?
Kia estas la ŝlosilo?
Ĉu la ŝlosilo estas objekto?
Ĉu vi komprenas: Kombilo, tranĉilo, flugilo, k.p.t.?

Mia nomo estas:

Kio estas via nomo?
Ĉu via nomo estas Benito Mussolini?
Ĉu via lando havas reĝon?
Kio estas lia nomo?

Dr. Francisko Szilágyi

La reĝo havas kronon.

Ĉu Nederlando havas reĝinon?
Kio estas ŝia nomo?
Ĉu via krajono estas bona?
Ĉu vi havas hundon?
Kio estas ĝia nomo?
Ĉu nia libro estas granda?
Ĉu nia libro estas dika?
Ĉu vi ŝatas la hispanojn?
Ĉu ilia lando estas granda?
Kia estas ilia lando?
Kia estas via kombilo?

Dentoj, lipoj (du), lango (unu, longa).

Kion oni faras per la buŝo?
Ĉu la buŝo havas partojn?
Kion oni faras per la lango?
Ĉu la lango de la sinjorino estas longa?
Kion oni faras per la lipoj?
Ĉu la lipoj de la modernaj sinjorinoj estas ruĝaj?
Ĉu viaj dentoj estas sanaj?
Ĉu ili estas fortaj?
Kiaj estas la dentoj de la krokodilo?
Ĉu vi havas nur unu denton?

6 – ses	40 – kvardek
7 – sep	50 – kvin
8 – ok	60 – sesdek
9 – naŭ	70 – sepdek
10 – dek	80 – okdek
11 – dek unu	90 – naŭdek
12 – dek du	100 – cent
13 – dek tri	200 – ducent
--- --- ---	300 – tricent
20 – dudek	900 – naŭcent
21 – dudek unu	1,000 – mil
30 – tridek	1,000,000 – miliono
1935 – mil naŭcent tridek kvin.	

Ĉu vi havas nur ses dentoj?
Ĉu en la ĉambro estas sep seĝoj?
Ĉu vi havas ok Esperantajn librojn?
Ĉu en la libro estas naŭ lecionoj?

Ĉu vi havas unu haron?
Ĉu Adamson havas unu haron?
Kiu havas multajn harojn?
Kia estas la koloro de viaj haroj?
Ĉu vi havas blondajn harojn?
Kie estas la haroj?
Kiajn harojn havas la poetoj?
Kiu tondas viajn harojn? (La barbiro.)
Per kio oni tondas la harojn?
Ĉu vi ŝatas la ruĝajn harojn?

Lipharoj.

Ĉu vi havas harojn sur viaj lipoj?
Ĉu vi havas longajn lipharojn?
Kiaj estas la lipharoj de la homo sur la bildo?
Ĉu vi ŝatas la lipharojn?
Ĉu vi havas barbon?
Kie estas la barbo de la modernaj sinjoroj? (Ĉe la barbiro.)

La barbiro razas per la razilo.

Kion faras la barbiro?
Per kio li razas?
Ĉu li razas per la kombilo?
Ĉu vi havas razilon?
Ĉu vi mem razas vin?
Ĉu multaj sinjoroj razas sin?
Kia estas via razilo?
Ĉu ĝi estas akra?
Ĉu oni razas sin per malakra razilo?
Ĉu la sinjorino havas akran langon?

Ĉu vi nun lernis multajn vortojn?

Ĝis revido, do! Adiaŭ!

Notas

1. **Faras** – faço, fazes, etc. **Kion vi faras?** Que está você fazendo?
2. **-i** é a terminação do **infinitivo**, que se emprega quando um verbo se refere a uma ação em sentido indeterminado: **dormi** – dormir, **manĝi** – comer, **esti** – ser ou estar, etc.
3. **Kun** – com (acompanhado por), **per** – com (por meio de).
4. A posse indica-se pela preposição **de** – de. **La nazo de la alkoholisto** – o nariz do alcoólatra.
5. **Oni** – se, a gente: **oni diras** – dizem, diz-se.
6. **Sin** – se. É pronome **reflexivo**, empregando-se quando o objeto do verbo é o próprio sujeito (pessoa ou coisa). Só se emprega na terceira pessoa tanto do singular quanto do plural.
Quando o sujeito é **mi**, **ni** (primeira pessoa), ou **vi** (segunda pessoa) exprime-se o reflexivo por **min**, **nin**, **vin** – me, nos, vos.
Li (ŝi, ĝi, oni, ili Adamson) rigardas sin en la spegulo. Mi rigardas min, vi rigardas vin, ni rigardas nin.
7. O sufixo **-ilo** indica um instrumento ou utensílio para determinada finalidade: **tranĉi** – cortar, **tranĉilo** – uma faca; **tondi** – tosar (cortar com tesoura), **tonsilo** – tesoura; **flugi** – voar, **flugilo** – asa.
8. **Mi** – eu, **mia** – meu, minha; **via** – teu, vosso, de você, etc.; **lia** – seu, sua (dele); **ŝia** – seu, sua (dela); **ĝia** – seu, sua (dele ou dela, neutro); **ilia** – seu, sua (deles, delas), acentue a sílaba **li**; **sia** – seu, sua (do sujeito da oração). Estes possessivos concordam com o substantivo que determinam: **Miaj libroj estas interesaj. Ŝi vidis lian kapon. Mi amas viajn infanojn.**
Estes possessivos podem ser empregados como adjetivos e então não admitem artigo: o meu livro – **mia libro**, a sua casa – **via domo**; mas quando empregados como pronomes, admitem o artigo: vi o teu chapéu, mas não o meu – **mi vidis vian ĉapelon, sed ne la mian**; a minha casa é menor do que a dela – **mia domo estas pli malgranda ol la ŝia**.

9. **Vidi** – ver, **rigardi** – olhar (para), **aŭdi** – ouvir, **aŭskulti** – escutar.

10. **Dek du** (em duas palavras) = $10 + 2$; **dudek** (em uma palavra) = 2×10 . Note-se que há uma palavra para cada algarismo, excetuado o zero: 1940 – **mil naŭcent kvardek**.

11. **Haro** – cabelo (fio de cabelo), **haroj** – cabelos; **lipharoj** – bigodes.

12. **Mem** – mesmo, empregado para tornar enfática a identidade de uma pessoa ou coisa: **Mi mem iros** – eu mesmo irei. **Ni vidis la reĝon mem** – nós vimos o próprio rei (em pessoa). Não confundir com o reflexivo **sin**: **li razas sin** – ele se barbeia; **li mem razas sin** – ele mesmo se barbeia.

13. **Ĉe** – junto de, em, na casa ou estabelecimento de, entre.

14. **Do** – portanto, pois, então. **Bonan nokton, do!** Boa noite, então! **Li do iris** – ele, portanto, foi.

Traduza para o Esperanto:

Viu-se (**Oni**) um viúvo que estava em pé no cemitério.

A senhora velha feia, tomou o cacto e lançou-o.

Meu pente é curto.

Fechou você a sala do mestre com uma chave?

Eu gosto muito dos cabelos da senhorita.

A cor deles (**ilia**) é loura.

A língua da senhora é comprida.

Ela fala muito co (**per**) ela.

Viu você o papél sujo?

Corte o papél!

Vocemesmo se barbeia?

Ele mesmo se barbeia.

Quem corta teu cabelo?

A gente tem trinta e dois dentes.

Sesa (6-a) Leciono.

Koro.

Ĉu vi amas per la kapo?
Per kio vi amas?
Kian koron vi havas?
Kie estas la koro? (En la brusto.)
Ĉu vi havas fortan bruston?
Ĉu la altetoj havas fortan bruston?
Kio estas en la brusto?

Pulmoj.

Kion oni faras per la pulmoj? (Oni spiras per la pulmoj.)
Kiaj estas viaj pulmoj?
Kiaj estas la pulmoj de la atletoj?
Kion faras la pulmoj? (La pulmo enspiras kaj elspiras.)
Kion faras la stomako? (Ĝi digestas)?
Kio digestas?
Ĉu la pulmo digestas?
Kion oni enspiras? (Aeron).
Ĉu en la ĉambro la aero estas bona?
Kia estas la aero?
Ĉu la aero estas varma?

Piedoj.

Ĉu Chaplin havas belajn piedojn?
Kiaj estas liaj piedoj?
Ĉu viaj piedoj estas sanaj?
Kiaj estas la piedoj de la elefanto?
Kion vi havas sur la piedoj?
Kie estas la ŝuoj?
Kian koloron havas viaj ŝuoj?
Kion oni faras per la piedoj? (Oni iras kaj venas = marŝas.)

La mano – La fingro montras.

Ĉu vi havas unu manon?
Kion oni faras per la manoj?
Ĉu la elefanto havas manojn?
Ĉu ĝi havas du piedojn?
Ĉu oni prenas per la piedoj?
Sur la mano estas fingroj.
Ĉu ankaŭ sur la piedoj estas fingroj? (Piedfingroj.)
Kio estas sur la fingroj? (Ungoj.)
Ĉu vi tondis viajn ungojn?
Ĉu la kato havas fortajn ungojn?
Kiaj estas ĝiaj ungoj?
Kion vi faras per la fingro? (Mi montras.)

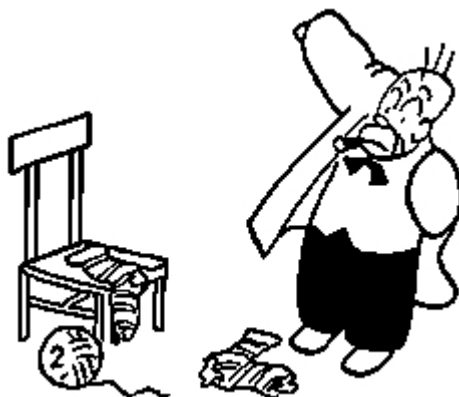
La ŝtrumpoj de Adanson estas malbonaj. Ili havas truojn.

Kion faras Adanson? (Li ŝtopas ŝtrumpon.)
Kio estas en la mano de Adamson? (Ŝtrumpo.)
Kia estas la ŝtrumpo?
Kion havas la malbonaj ŝtrumpoj? (Ili havas grandajn truojn.)
Ĉu Adamson ŝatas la malbonajn ŝtrumpojn?
Adamson ne ŝatas ŝtopi la ŝtrumpojn.

Adamson surmentas la palton.

Kion faras Adamson?
Ĉu li surmetas la ŝuojn?
Kion li surmetas?
Ĉu vi havas helan palton?
Kia estas la koloro de via palto? (Malhela, marblua.)
Ĉu vi havas nur unu palton?

Antaŭ la pastro.

Kie staras Adamson? (Adamson staras antaŭ la pastro.)
Ĉu li staras antaŭ la spegulo?
Ĉu li staras sola antaŭ la pastro?
Ĉu Adamson estas edzo?
Kia estas la edzino de Adamson?
Ĉu ŝi estas forta?
Kia estas Adamson?
Ĉu Adamson ŝatas ŝtopi la ŝtrumpojn?
Kie ili staras?
Kial staras Adamson antaŭ la pastro?
(Ĉar li ne ŝatas ŝtopi la ŝtrumpojn).
Kial vi ŝatas Esperanton? (Ĉar ĝi estas interesa kaj moderna lingvo.)

La mal feliĉo (katastrofo) de Adamson.

Kial Adamson staris antaŭ la pastro?
Ĉu Adamson ŝtopas siajn ŝtrumpojn?
Ĉu Adamson estas feliĉa edzo?
Kial li ne estas feliĉa edzo?
Ĉu lia edzino estas diktatoro?
Kial Adamson ŝtopas ŝiajn ŝtrumpojn?

(Ĉar li estas malforta, malgranda; ĉar la edzino estas forta kaj granda; ĉar ŝi diras:

"Adamson, ŝtopu miajn ŝtrumpojn".
– kaj Adamson devas ŝtopi la ŝtrumpojn de sia edzino.)

Ĉu oni devas manĝi?
 Ĉu oni devas enspiri aeron?
 Ĉu oni devas havi monon?
 Ĉu vi devas legi?
 Ĉu oni devas havi loĝejon?

Kie estas la libro?
 Ĉu la kraĵono estas ĉi tie?
 Kie estas la granda domo?
 Ĉu vi vidis Paradizon?
 Ĉu vi loĝas tie?
 Kie vi loĝas?

La instruisto ne havas aŭtomobilon.

Kie estas lia aŭtomobilo? (Nenie.)
 Kie estas via granda domo?
 Kie estas ruĝaj elefantoj?
 Kie estas bluaj hundoj?
 Ĉu esperantistoj estas nenie?

(Esperantistoj estas en Eŭropo, Azio, Afriko, Ameriko kaj Aŭstralio.
 Espeantistoj estas ĉie.)

Ĉu aero estas ĉie?
 Kiuj estas ĉie?
 Ĉu bestoj estas ĉie?
 Ĉu arboj estas ĉie?

Mi ne vidas mian kraĵonon.
 Ĝi estas ie, sur la tablo.
 Ne, ĝi ne estas tie.
 Ĉu ĝi ne estas sur la benko?
 Sed ie ĝi devas esti.
 Ĉu vi ne vidas ĝin ie?

1 – Chaplin. 2 – Sama sinjoro. 3 – Alia sinjoro.

Mi vivas en Svedlando.
 Ĉu vi vivas en la sama lando?
 Ĉu la japanoj parolas svedan lingvon?
 Ĉu vi parolas la japanan lingvon?
 Ĉu vi kaj la japanoj ne parolas saman lingvon?
 Ĉu vi parolas aliajn lingvojn?
 Ĉu multaj japanoj parolas Esperanton? (Jes.)
 Ĉu oni parolas Esperanton en multaj landoj?
 Ĉu vi jam estis en aliaj landoj?

Ili ne kisas sed kisos.

Ĉu ili kisas? (Ne, sed ili kisos).
Ĉu vi estas perfekta esperantisto? (Sed vi estos, ĉu ne)?

Dika – Maldika.

Ĉu vi parolas Esperanton?
Ĉu vi legas dikajn librojn en Esperanto?
Ĉu vi legos dikajn librojn en Esperanto?
Ĉu vi skribas en Esperanto?
Ĉu vi skribos?
Ĉu vi parolis esperanton?
Ĉu vi havas multajn Esperanto-librojn?
Ĉu vi havos multajn librojn?
Ĉu vi legos ilin?
Ĉu vi manĝos nun?

Mi manĝas – mi manĝis – mi manĝos.

Ĉu 23 gradoj estas varma vetero?
(kaj 35 gradoj estas tre varma vetero.)
Ĉu vi ŝatas la varmegan veteron?
Ĉu vi trinkas varmegan akvon?
Ĉu London estas granda?
Ĝi estas tre-tre granda.
Ĝi estas grandega.
Kio estas London?
Ĝi estas urbo.
Ĉu vi loĝas en urbo? (Jes... Ne, mi loĝas en vilaĝo.)
La urbo estas granda, la vilaĝo estas malgranda.

Prodo – Pordego.

Ĉu la ĉambro havas pordon?
Ĉu la domo havas pordon?
La domo havas pordegon (grandan pordon.)
Kia estas la pordego de la domo, kie vi loĝas?
Ĉu London estas urbego?
Ĉu vi loĝas en urbego?
Ĉu la elefanto havas nazon? (Ne, nazegon.)
Ĉu la sinjoro ridas? (Ne, li ne nur ridas, sed li ridegas.)

Ĉu vi komprenas la vortojn varmega, grandega, belega, bonega (vi estas bonega lernanto), pordego, nazego, urbego, ĉambrego (tre granda ĉambro, kie estas multaj homoj), ridegi? (Ridego = forta rido.)

Domego – Domo – Dometo.

Ĉu la domo estas granda?
Unu domo el la tri estas tre malgranda.
Ĝi estas dometo. (Tre malgranda domo.)
Alia estas domego. (Granda domo.)

Ĉu vi havas grandan ĉambron, aŭ nur ĉambreton?
(Ĉambreto = malgranda ĉambro.)
Mi ne vivas en urbego, sed nur en malgranda
urbo. Sed la urbeto estas tre bela.
Mi promenis sur la strato de la urbeto kaj venis bela fraŭlino.
Ŝi ne ridegis, ne ridis, nur ridetis.
La aero estis varmeta.

Ĉu vi komprenas: varmeta (varma, sed ne tre),
beleta, malvarmeta (en oktobro la aero estas malvarmeta),
urbeto, libreto, ĉambreto rideti?

Notas

1. **Surmeti** – vestir. Formam-se muito frequentemente, em Esperanto, palavras compostas semelhantes, antepondo, como prefixo, uma preposição (**sur**, **al**, **en**, **sub**, etc.) a uma raiz de verbo: **enspiri** – inalar, inspirar (o ar, o perfume), **elspiri** – expirar.

2. **Piedfingro** – dedo (do pé).

3. **Antaŭ** – em frente de, diante de, antes de.

4. **Kial** – porque (?), por que (?), **ĉar** – porque, por causa de. Note-se que todas as palavras interrogativas, com exceção de **ĉu**, começam por **ki-**.

5. **Sia** – seu (próprio), sua (própria), é o possessivo empregado nas orações reflexivas em lugar de **lia**, **ŝia**, **ĝia**, **ilia**, **onia**, quando a coisa em apreço pertence à pessoa que realiza a ação. Do mesmo modo que **sin**, **sia** só se emprega para a terceira pessoa. **Adamson ŝtopas siajn ŝtrumpojn**. Adamson remenda (literalmente: tapa os buracos; remendar é **fliki**) suas (próprias) meias. **Adamson iras al la barbiro; la barbiro tondas liaj harojn**. O Adamson vai ao barbeiro; o barbeiro corta seu cabelo (dele, do Adamson, não o cabelo do barbeiro mesmo).

Note-se que em português podemos empregar o artigo definido antes dum nome próprio, mas em Esperanto, não: **O Adamson** – **Adamson**; **o Brasil** – **Brazilo**.

6. **Devas** – devo, debes, tenho de, etc. Note-se que é seguido de infinitivo: **Li devas ŝtopi** – ele tem que tapar os buracos. **Devo** – dever, obrigação.

7. **Kie** – onde, **tie** – aí, lá, ali, **ĉi tie** (ou **tie ĉi**) aqui; **nenie** – em nenhum lugar, nenhu-res; **ie** – em algum lugar, algures.

8. **Anglujo (Angolando)** – Inglaterra, **anglo** – um inglês, **angla** – inglês; **Japanujo (japanlando)** – Japão, **japano**, **japana**. Emprega-se inicial maiúscula só no nome do país (e não como se faz em francês e inglês, no adjetivo).

9. Forma-se o futuro dos verbos pela terminação **-os**. **Mi estos** – serei, estarei; **mi skribos** – escreverei; **vi skribos** – você escreverá, o Sr. Escreverá, etc.

10. O sufixo **-ge** indica aumentativo, de tamanho ou de intensidade: **pordo** – porta, **pordego** – portão; **varma** – quente, **varmega** – ardente; **granda** – grande, **grandega** – imenso, enorme; **ridi** – rir, **ridegi** – dar gargalhadas.

11. **35 gradoj** – 35 graus centesimais (Celsius), equivalentes a 95 graus Fahrenheit. 23 graus Celsius = 73 graus Fahrenheit, aproximadamente.

12. O sufixo **-et** forma diminutivos: **Domo** – casa, **dometo** – casinha; **urbeto** (ou **vilaĝo**) – cidadezinha, aldeia; **varmeta** – tépido, **malvarmeta** – fresco; **rideti** – sorrir.

Aŭ ou. **Ĉu ne?** – Não é assim? Não é mesmo? Não acha você? (conforme o sentido).

Alia (acentue a sílaba li) – outro, **la alia** – o outro.

Traduza para o Esperanto:

Só as pessoas que respiram podem viver (Só quem respira pode viver).

Eu tenho um peito forte e (os) meus pulmões estão sãos.

O Adamson viu grandes buracos em suas (próprias) meias.

Ele vestiu seu paletó e foi ao padre, porque desejava ser marido.

Mas a mulher era muito forte e disse a Adamson: "Vai remendar minhas meias!"

E o Adamson teve que ir remendar as meias dela, porque ela era muito forte, mas ele era um homem fraco.

Sepa (7-a) Leciono.

La unua sinjoro demandis:

Kiel vi fartas, sinjoro?

La dua sinjoro respondis:

Mi dankas, bone.

-Bonan tagon! Ĉu vi estas sana?

-Jes, mi estas sana. Kaj kiel vi fartas?

-Mi dankas, mi fartas bone.

-Kiel?

-Bone!

Kiel li parolas? Laŭte.

Ĉu la sinjoro parolas?

Ĉu la sinjoro parolas forte?

Li parolas laŭte.

Ĉu vi lernas laŭte?

Kiel vi respondas?

Ĉu vi respondas bone?

Ĉu laflugmaŝino flugas malalte?

Kiel vi respondas?

Adamson volas telefoni. La laboristo laboras.

Kion faras Adamson?

Ĉu li staras en telefonejo?

Kie li staras?

Ĉu Adamson telefonas?

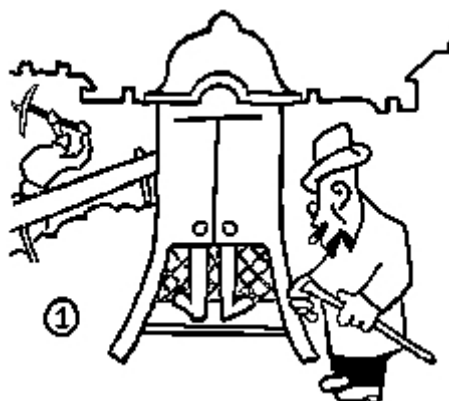
Kiu telefonas?

Ĉu vi vidas homon sur la bildo? (Li estas laboristo.)

Kion li faras? (Li laboras).

Per kio li laboras? (Per laborilo.)

Kie estas via laborejo?

Adamson staras, staras... Li atendas.

Kion faras Adamson?

Kiu atendas?

Kie li atendas?

Kial li atendas? (Ĉar li volas telefoni.)

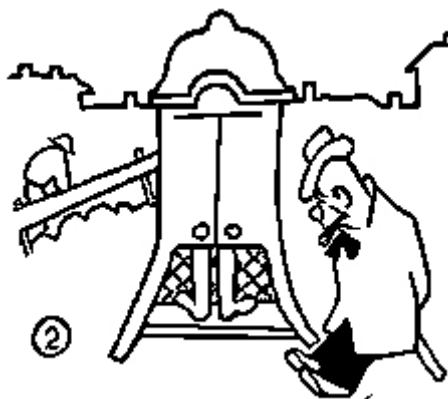
Kiu volas telefoni?

Kion volas Adamson?

Ĉu vi ŝatas manĝi ĉokoladon?

Ĉu vi ŝatas legi historiajn romanojn?

Ĉu vi volas respondi bone?

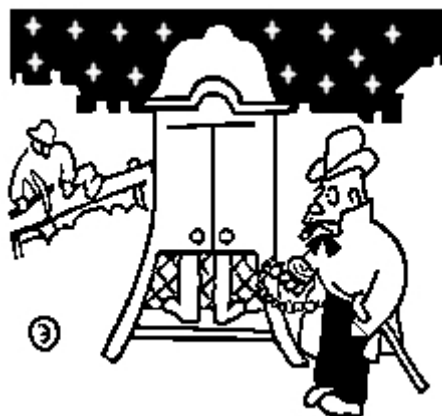

Ĉu Adamson volas paroli?
Ĉu Adamson parolas?
Kial li ne parolas? (Li ne povas paroli, ĉar en la telefonejo staras alia homo.)

Ĉu vi povas kompreni Esperanton?
Kial vi povas bone kompreni Esperanton?
(Ĉar Esperanto estas tre facila kaj vi estas bona lernanto.)
Kion faras Adamson?
Ĉu Adamson rigardas la aŭtomobilo?

Vespero – (Steloj sur la ĉielo.)
La laboristo finas la laboron – Adamson rigardas la horloĝon.

Kio estas sur la ĉielo?
Ĉu estas ankoraŭ tago? (Ne, sed vespero.)
Ĉu Adamson atendis multe?
Kial Adamson atendas multe? (Ĉar Adamson estas tre pacienca homo.)
Kia estas la pacienco de Adamson?
Ĉu Adamson atendas pacience?
Kiel Adamson atendas?
Kiel vi lernas Esperanton?

La laboristo malfermas la telefonejon – Tie estas liaj botoj.

Kion faras la laboristo?
La laboristo jam ne laboras, li volas iri, li finis la laboron.

Kion faras la laboristo?

Ĉu li fermis la pordon de la telefonejo?
Kion li malfermas?
Kiu malfermas la telefonejon?
Kio estas en la telefonejo?

(En la telefonejo estis la altaj ŝuoj – botoj – de la laboristo.)

Kion faras Adamson? (Adamson falas pro la miro.)
Ĉu Adamson miras?
Kiu miras?

Ĉu vi vidas min?
Ĉu vi vidas la bildojn?
Ĉu vi vidas la objektojn en la ĉambro?
Ĉu vi vidas en la vespero?
En la vespero – vespere – dum la vespero.

Ĉu vi vidas dum la nokto?
Ĉu la instruisto havas aŭtomobilon? (Ne.)
Ĉu vi vidas la aŭtomobilon de la instruinto?

La aŭtomobilo de la instruisto ne estas videbla.

Ĉu la aŭtomobilo de la instruisto estas videbla?
Ĉu la koro estas videbla?
Ĉu vi pensas videble?
Ĉu la pensoj de la homoj estas videblaj?

Ĉu la ĉokolado estas manĝebla?
Ĉu la elefanto estas manĝebla?
Ĉu la bona kafo estas trinkebla?
Ĉu la vitriolo estas trinkebla?

Ĉu vi komprenas mim?
Ĉu Esperanto estas komprenebla lingvo?
Ĉu vi respondas kompreneble?
Ĉu vi parolas Esperanton kompreneble?
Kiel vi lernas Esperanton? (Facile.)

Ĉu la muziko de la radioaparato estas aŭdebla?
Ĉu vi parolas laŭte kaj aŭdeble?
Kiel vi parolas?

Ĉu Stockholm estas granda urbo?
Ĉu ankaŭ Wien estas granda urbo?

Pli granda – Plej granda.

Kio estas pli granda, la elefanto aŭ la muso?
Kiu estas pli riĉa: vi aŭ Rockefeller?
Kio estas pli bona, la ĉokolado aŭ la ricinoleo?
Kio estas pli alta: la domo aŭ la seĝo?
(La domo estas pli alta ol la seĝo.)

Ĉu vi estas pli riĉa ol Rockefeller? (Ne, sed malpli riĉa.)
Ĉu la lipoj de la moderna sinjorinoj estas pli ruĝa ol la lipoj de la malmodernaj sinjorinoj?
Ĉu la poetoj havas pli longajn harojn ol la bankdirektoroj?
Ĉu Esperanto estas pli facila ol la franca lingvo?
Kia lingvo estas Esperanto? (Esperanto estas la plej facila lingvo.)
London estas la plej granda urbo.
Kiu estas la plej granda besto?
Kiu estas la plej moderna lingvo?
Kiu estas la plej malfacila lingvo?
Kiu estas la plej bona sporto?

Pli. Plej.

Nun ni legos pri la jaro:

Jaro estas longa tempo: 365 tagoj. Sed estas jaro, kiu havas 366 tagojn. Tiu jaro havas la nomon: super-jaro. En la jaro estas 12 monatoj. La unua monato estas januaro, la dua monato estas februaro, la tria monato estas marto, poste estas aprilo, majo, junio, julio, aŭgusto, septembro, la deka monato estas oktubro, la dek-unua monato estas novembro kaj la lasta monato de la jaro estas decembro. En la monato estas kvar semajnoj. La semajno havas 7 tagoj. La tagoj de la semajno estas lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato kaj dimanĉo. Dimanĉo

estas la ruĝa tago en la kalendaro. Adamson atendis dum longa tempo kaj li rigardis la horloĝon. Sur la horloĝo estas videblaj la horoj. Sur la horloĝo estas 12 horoj, sed la tago havas 24 horojn. Ankaŭ la horoj havas partojn. En la horo estas 60 minutoj kaj la plej malgranda parto de la tempo havas la nomon sekundo.

Jaro, monato, semajno, horo, minuto, sekundo k.t.p. = tempo.

Kiu monato estas la unua?
Kiu tago estas la dua tago de la semajno?
Kiu estas la lasta tago de la semajno?
Kiu estas la plej bona tago de la semajno?
Kiu estas la plej mallonga monato de la jaro?
Ĉu vi ŝatas la mallongajn monatojn? Kial?
Ĉu nun estas superjaro? (Ne, ordinara jaro).

Kion faras la fingro? Ĝi montras.
Ĉu la horloĝo montras?
Kion ĝi montras? (la tempon.)

La horloĝo havas montrilojn. La granda montrilo montras la minutojn kaj la malgranda montrilo montras la horojn.

Kion faras la montrilo?
Kion montras la malgranda montrilo?
Kion montras la granda montrilo?
Ĉu Adamson atendis longtempe?
Ĉu vi ŝatas atendi longtempe?

Notas

1. **Kiel** – como. **Kiel vi fartas?** Como está, ou como vai o Sr., a Sra., ou você? Não confundir **farti** – estar de saúde, com **esti** – ser ou estar: **li fartas bone** – ele está bom. **Li estas bona** – ele é bom.
2. Os **advérbios** nos dizem o modo ou outras circunstâncias (tempo, lugar, etc.) de uma ação. Formam-se em Esperanto por meio da terminação **-e**: **rapida** – rápido; **rapide** – rapidamente; **bona** – bom, **bone** – bem.
3. **Voli** – querer; **povas** – pode, posso, etc., **povi** – poder, ser capaz de.
4. **Ankoraŭ** – ainda, **ankaŭ** – também.
5. **Pacienco** – paciência, **pacienca** – paciente, **pacience** – pacientemente.
6. **Pro** – por (causa de), em consequência de. **Li mortis pro timo** – ele morreu de medo.
7. **Dum** – durante, enquanto. **Vespere** – à noite (advérbio de tempo).
8. O sufixo **ebla** mostra "possibilidade." **Videbla** – visível; **manĝebla** – que se pode comer, ingerível.
9. **Pli... ol** – mais... do que, **pli granda** – maior, **plej** – o mais, **la plej aŭdebla** – o mais audível, **la plej granda** – o maior.

10. **Pri** – acerca de, a respeito de, sobre (o assunto).
11. Os **números ordinais** formam-se dos cardinais pelo acréscimo da terminação **-a**.
Unua – primeiro, **dua** – segundo, **dek-unua** – um décimo, etc. (Note-se o hífen.)
12. **Lundo** – segunda-feira, **mardo** – terça-feira, etc. Como em português, os nomes dos dias da semana geralmente se escrevem com iniciais minúsculas.
13. **Montri** – mostrar, apontar (para), **montrilo** – ponteiro (de relógio).
14. **Superjaro** – ano bissexto.
15. **Longtempe** (ou simplesmente **longe**) – durante muito tempo.

Traduza para o Esperanto:

(Desejo-lhe) bom dia.
Como vão, cavalheiros?
Obrigado, estou passando muito bem.
Mas na quinta-feira estive de cama, porque estava doente.
Agora já estou melhor.
Você olhou o relógio?
Que dia é melhor, domingo ou segunda-feira?
Pode você dormir mais aos domingos?
A lua (**luno**) não está agora visível no céu, mas daqui a alguns minutos poderemos vê-la.
Há dois anos (antes de dois anos) tivemos o mais longo inverno (**vintro**).
Por causa do grande frio não pude sair de casa.
Ouvir dizer que vamos ouvir bela música na sexta-feira?
Não ouvi nada a esse respeito.

Observação. O esperanto não admite o verbo com o sujeito subentendido, como em português: Tenho – **mi havas**, amei – **mi amis**, dissemos – **ni diris**.

Oka (8-a) Leciono.

Bonan tagon! Kiel vi fartas?

Nun la aero estas varma. La nuna (**nun-a**) tago estas tre bela.

(Nuna tago - **hodiaŭ**).

Kia tago estas hodiaŭ?

Kia estas la aero hodiaŭ?

Ĉu hodiaŭ la ĉielo estas blua?

Kia vetero estas hodiaŭ?

Kia estas la vetero hodiaŭ?

Ĉu vi volas lerni multe hodiaŭ?

Ĉu vi laboros ankoraŭ multe hodiaŭ?

Ĉu vi laboris multe antaŭ unu tago?

(Antaŭ unu tago - **hieraŭ**).

Ĉu vi laboris hieraŭ?

Kiu tago estis hieraŭ?

Kia vetero estis hieraŭ.

Kia vetero estis antaŭhieraŭ?

Ĉu vi lernis Esperanton antaŭhieraŭ?

Ĉu antaŭhieraŭ estis ĵaŭdo?

Post unu tago - **morgaŭ**.

La luno brilas – La arbo havas nigran ombron.

Ĉu mi vidos vin morgaŭ?

Kion vi faros morgaŭ?

Ĉu vi lernos Esperanton morgaŭ?

Ĉu morgaŭ estos vendredo?

Kion vi faros post-morgaŭ?

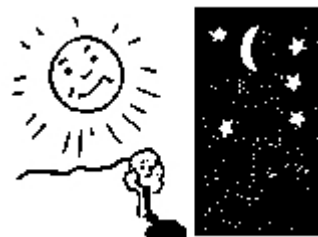
Ĉu postmorgaŭ estos lundo?

Kiu tago estos postmorgaŭ?

Ĉu la suno estas sur la ĉielo?

Kion faras la suno? (Ĝi brilas).

Kio brilas dum la nokto? La luno kaj la steloj.

Li donas aŭtomobilon al ŝi – Ŝi ricevas ĝin de li.

Ĉu la sinjoro kisas la fraŭlinon? (Ne, li donas al la fraŭlino aŭtomobilon.)

Kiu donas aŭtomobilon?

Al kiu li donas ĝin?

Kion li donas al la fraŭlino?

Kion faras la fraŭlino?

Ŝi ricevas aŭtomobilon de la sinjoro.

Kiu ricevas aŭtomobilon?

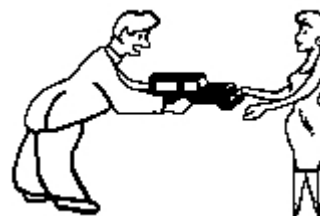
Kion ŝi ricevas?

De kiu ŝi ricevas aŭtomobilon?

Ĉu vi ricevas multan monon sabate?

Ĉu oni donas al vi monon sabate, aŭ en la unua tago de la monato?

(= la unuan de la monato).

Ĉu vi ŝatas skribi leteron?
 Al kiu vi ŝatas skribi?
 Ĉu vi ricevis leteron de via amiko?
 De kiu vi atendas leteron?
 Kiu skribis al vi hieraŭ? (Neniu?)

Ĉevalo, azeno, bovo...

Ĉu vi ŝatas la bestojn?
 Ĉu vi ŝatas dombestojn?
 Kie estas la dombestoj? (Ĉirkaŭ la domo.)
 Ĉu la koko havasflugilojn? (Koko – kokadudldu!).
 Ĉu la koko havas edzinojn?
 Ĉu la koko havas haremon?

La edzino de la koko estas kokino.

Ĉu en la familio de la koko estas malgrandaj kokoj kaj kokinoj?
 Kio estas ilia nomo?

La juna, malgranda koko estas kokido.

Ĉu la malgranda kato estas ido?
 (Jes, ĝi estas ido, sed ne ido de koko, sed ido de kato, do ĝi ne estas kokido sed katido.)

Ĉirkaŭ la domo estas malpura kaj dika besto, ĝi estas la porko.

Ĉu vi ŝatas manĝi porkon?
 Ĉu vi ŝatas la porkidon?
 Kia besto estas la ĉevalo?
 Ĉu la ĉevalido estas bela?
 Ĉu la ĉevalo havas du piedojn?
 Ĉu vi ŝatas anseron?
 Ĉu la anseridoj estas malpli grandaj, ol la kokidoj?

El kio venas la kokidoj? (Ili venas el ovo.)

Ĉu vi ŝatas la ovon?
 Ĉu vi manĝas ofte ovon? (ofte = lunde, marde, ĵaŭde k.t.p.)
 Ĉu vi malofte manĝas kokidon?
 Kial vi manĝas malforte kokidon? (Malofte = unu kokido en 3 monatoj.)

Ĉu la bovino donas kafon? (Ne, sed ĝi donas al ni la bonan, blankan lakton.)
 Ĉu vi ŝatas la lakton?
 Ĉu la lakto estas pli bona, ol la vitriolo?
 Ĉu la vitriolo estas trinkebla?
 Ĉu la bovido estas bela besto?

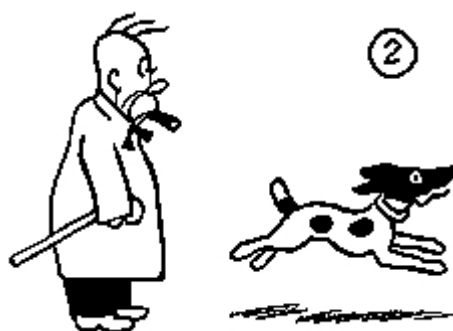
La ĉapelo de Adamson flugas: La vento blovas.

Kia estas la vetero sur la bildo?
Kion faras la ĉapelo de Adamson?
Kial ĝi flugas?

Ĉu vi ŝatas la ventan veteron?
Kion faras la vento?
Ĉu vi ŝatas la grandan venton?
Ĉu vi ŝatas la ventegon?
Kion faras la hundo de Adamson?
Kio estas la palto, ĉapelo? (Ili estas vestoj.)
Kia estas via vesto?
Kian koloron havas via palto?
Kia estas la ĉapelo de Adamson?
Kia estas via ĉapelo?

Kion faras la hundo?
Kia ĝi estas?
Kion faras Adamson?
Post kio kuras la hundo?

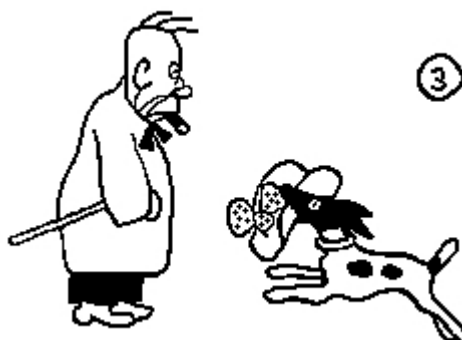
Viro, virino – Knabo, knabino.

Ĉu la homoj estas egalaj?
La homoj estas viroj kaj virinoj.
Ĉu vi estis infano?
Ĉu la infanoj estas viroj kaj virinoj? (Ne, sed ili estas knaboj kaj knabinoj.)
Ĉu vi estas knabo?
Ĉu Adamson estas knabo?

La hundo kun la virina ĉapelo.

Kio estas en la buŝo de la hundo?
Kion faras la hundo?
Ĉu tio estas la ĉapelo de Adamson?
Ĉu la hundo portas al Adamson viran ĉapelon?
Kian ĉapelon ricevas Adamson?

Kio estas sur la kapo de Adamson?
Kia ĉapelo estas sur la kapo de Adamson?
Kio iras apud Adamson?

Ŝi ruĝigas la lipojn.

Kion faras la fraŭlino? Ŝi ruĝigas siajn lipojn – (Ŝi faras la lipojn ruĝaj.)

Ĉu la modernaj sinjorinoj ŝatas beligi sin?
Per kio ili beligas sin? (Per beligiloj, ruĝigilo).

Ĉu vi ŝatas ridi?
Ĉu la rido faras la homon juna?
Ĉu la rido junigas la homojn?
Ĉu la sportoj fortigas la korpon?
Ĉu la lakto estas saniga?
Kia estas la lakto?
Kion faras la modernaj sinjorinojn?
Kion faras la rido?

La virino sen manoj – Sen manoj oni ne povas labori.

Ĉu oni povas pensi sen kapo?
Ĉu oni povas ami sen kapo? (Jes, oni povas ami nur sen kapo.)
Ĉu oni povas vidi sen okuloj?
Ĉu vi povas skribi sen manoj?
Ĉu oni povas vivi sen aero?
Kiu ne povas vidi? (La blinda homo ne povas vidi.)

Historio.

En urbo vivis sinjoro. Tiu sinjoro tre amis fraŭlinon.
Tiu fraŭlino estis tre bela, bona, simpatia, riĉa, eleganta,
ŝi havis nur solan malbonon, ŝi ne povis paroli.
Ŝi ne povis paroli, ĉar ŝi estis muta.

Blinda – Surda – Muta.

Ĉu la mutaj homoj povas paroli?
Kia estis la bela fraŭlino?
Kiu amis ŝin?

Ankaŭ la fraŭlino amis la sinjoron, kaj ili iris al la pastro,
kaj ili estis edzo kaj edzino.
La sinjoro tre amis la sinjorinon, kaj li estis tre malgaja,
ĉar ŝi ne povis paroli kun li.

Gaja – Malgaja.

Kial ŝi ne povis paroli kun li?
Kial estis malgaja la edzo?

La edzo legis en la gazeto, ke en la urbo estas nova doktoro.
La doktoro – kraracisto – povas kuraci la plej grandajn malsanojn.
Tion li legis en la gazeto, kaj li en la sama momento kuris al la doktoro kaj diris:

– Doktoro, mi havas edzinon, kiu ne povas paroli, ŝi estas muta.
Ĉu vi povas kuraci (san-igi) ŝin?
– Jes, – diris la doktoro – mi operacios vian edzinon, kaj ŝi parolos.

La edzo estis tre feliĉa. Kaj vere la kuracisto per la operacio paroligis la edzinon.
Sed nun venas la melankolia parto de la historio.
La edzino parolis, parolis, parolis, dum la tuta tago kaj dum la tuta nokto.
La malfeliĉa edzo ne povis labori, li ne povis dormi, ĉar la edzino parolis dum la tago kaj dum la nokto.

Kion legis la edzo?
Kia estis la doktoro?
Kion faras la edzo?
Kion faras la kuracisto?
Kion faris la edzino?
Ĉu la edzo estis feliĉa?
Kial ne?
Kion li ne povis fari?
Ĉu la nova kuracisto paroligis ŝin?

La edzo iris nun al la doktoro.
(La edzo iris denove al la doktoro).
Li diris:

– Doktoro, mi estas tre malfeliĉa! Vi malfeliĉigis min.
Mia edzino parolas dum la tago kaj dum la nokto,
Mi ne povas manĝi, labori, dormi...
Mi petas vin, doktoro, faru novan operacion, ke mia edzino denove estu muta.
Doktoro, mi petas vin, mutigu mian edzinon.

La kuracisto diris: – Sinjoro, mi absolute ne povas mutigi vian edzinon.

La edzo petegis: – Doktoro, mi estas malfeliĉega... Mi mortas...

La doktoro havis molan koron.
(la ŝtono estas tre malmola, sed la koro de la doktoro estis mola.)

– Ne, vere mi ne povas mutigi vian edzinon, sed mi povas fari operacion sur vi, vi ne aŭdos, vi estos surda, mi surdigos vin. Ĉu bone?

– Tre bone – respondis la edzo, kaj la kuracisto operaciis lin; Kaj li estis tre feliĉa, ĉar li ne aŭdis la edzinon.

Kial estis feliĉa la edzino?
Ĉu la doktoro estis feliĉa? (Jes, ĉar li ricevis du honorariojn.)

Kia estas via koro?
Ĉu la koro estas videbla?
Ĉu la dua operacio feliĉigis la sinjoron?

Ĝis revido! Mi deziras al vi bonan nokton, belan sonĝon
(bildoj dum la dormo) kaj belan edzinon (bonan edzon)!

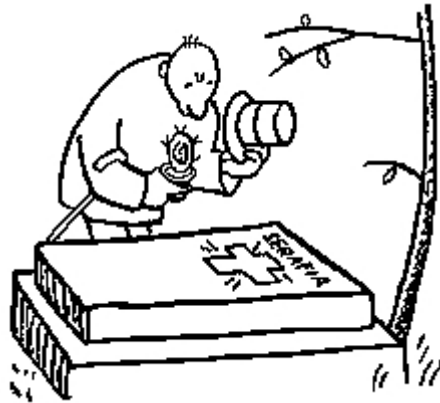
Notas

1. **Hodiaŭ** – hoje, **hieraŭ** – ontem, **morgaŭ** – amanhã. **Morgaŭ matene** – amanhã de manhã. **Antaŭhieraŭ** – anteontem. **Postmorgaŭ** – depois de amanhã.
2. **La unuan (tagon) de la monato** – no dia primeiro do mês. Emprega-se o acusativo para substituir a preposição **en** que foi omitida: **En la unua (tago) de la monato**. O mesmo em **Sabato estas bona tago, ĉar sabaton (ou en sabato) mi ricevas monon** – O sábado é um bom dia, porque sábado (no sábado) recebo dinheiro. Ordinariamente se escreve a data assim: **La 2-an de decembro, 1953**. A fim de evitar a forma mais longa: **En la 2a de decembro, 1953**.
3. **Nenie** – em nenhum lugar, nenhures; **nenio** – nada, coisa alguma (compare com **kio**); **neniu** – ninguém, nenhum (compara com **kiu**); **neniel** – de modo algum (compare com **kiel**). Etc.
4. O sufixo **-ido** indica cria (de animal), filhote, descendente: **koko** – galo, **kokino** – galinha, **kokido** – frango, pinto; **izraelidoj** – israelitas.
5. **Vesto** – veste, roupa; **vestoj** – roupas.
6. **Viro** – homem (varão adulto); não confundir com **homo** (qualquer) ser humano. **Vira** – masculino, viril; **virino** – mulher.
7. O sufixo **-ig** significa "fazer, tornar." **Sanigi** – fazer sarar, curar; **ruĝigi** – enrubescer, tornar vermelho; **mortigi** – matar, fazer morrer.
8. **Simpatia** – simpático.
9. **Kuraci** – tratar de um doente: **kuracisto** – médico.
10. **Denove** – de novo, outra vez.

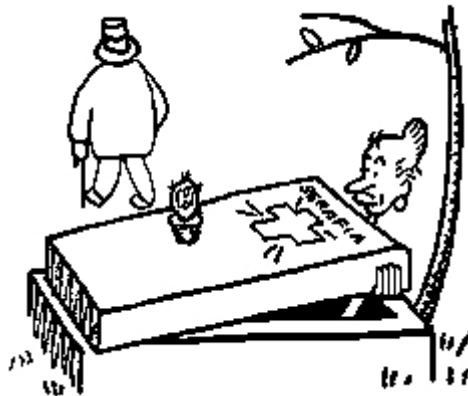
Traduza para o Esperanto:

Hoje não tenho tempo algum, e não posso ir com você.
Não virá você comigo amanhã?
Terá você mais tempo amanhã do que teve ontem?
Ontem o tempo estava muito lindo, mas o vento soprava fortemente.
Não vi você em lugar algum e ninguém o viu.
Um cavalheiro estava assentado à mesa.
Ele amava uma senhorita, ela, porém, não o amava.
Ele se sentia (= **estis**) muito infeliz (**-eg**).
Na mão dele estava um revólver (**revolvero**).
Ele queria matar-se
Em cima da mesa estava o retrato da senhorita.
O cavalheiro olhou para o retrato e teve(recebeu) uma boa ideia (**ideo** – uma ideia).
Não se matou, mas atirou com o revólver no retrato da senhorita.
Ele era, na verdade, mais inteligente do que eu a princípio pensei.
O amor cega as pessoas.
O gatinho gosta muito de brincar.
A vaca dá leite ao bezerro.
Eu gosto muito de comer carne.
Este café, na verdade, não é possível de beber-se.
Não bebo café sem açúcar.

Naŭa (9-a) Leciono.

Li metas la kakton sur la tombon.

La kakto estas sur la tombo.

Kie estas la kakto?

Kion faraas la vidvo? (Li metas la kakton sur la tombon.)

Kie... sur la tombo.

Kien... sur la tombon.

Ĉu vi esta en via loĝejo?

Ĉu vi estas hejme?

Iru en la ĉambro!

Kion vi faras?

Kie vi iras?

Iru en la ĉambron!

Kion vi faras?

Kien vi iras?

Ĉu la libro estas sub la tablo?

Metu ĝin sub la tablon!

Kien vi metis la libron?

Sur la tablo – sur la tablon.

Sub la tablo – sub la tablon.

Adamson ne volas salti en la akvon.

Kion faras Adamson?

Kie li estas? (Sur la saltejo. En la lernejo oni lernas, de la saltejo oni saltas.)

Kien oni saltas de la saltejo?

Ĉu Adamson havas kuraĝaon salti en la akvon?

Kial li ne havas kuraĝon?

Kia estas la vetero?

Adamson tremas pro la malvarmo.

Kion faras Adamson? (Li tremas pro la malvarmo).

Ĉu li volas salti?

La kuraĝa sportisto – Adamson timas kaj krias (parolas laŭte).

Ĉu la forta sinjoro volas salti?

Ĉu li estas pli kuraĝa ol Adamson?

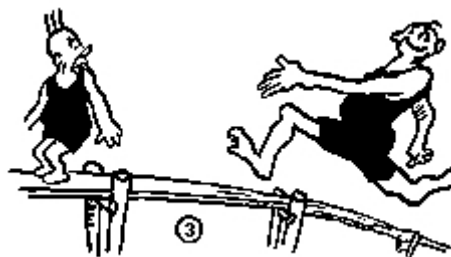
Kia estas la sinjoro?

Kion faras Adamson? Adamson timas (li estas malkuraĝa) kaj krias laŭte.

Kiu kuras sur la saltejon?

Kiu krias?

Kiu timas?

Vagonaro.

Kion vi vidas sur la bildo? (Unu lokomotivon kaj multajn vagonojn).

Per unu vorto: tio estas vagonaro.

Ĉu vi ŝatas sidi en la vagonaro?

Kion oni faras en la vagonaro? (Oni vojaĝas.)

Ĉu vi ŝatas vojaĝi?

Kien vi deziras vojaĝi?

Ĉu vi vidas el la vagonaro multajn arbojn?

Tre multaj arboj estas arboroj.

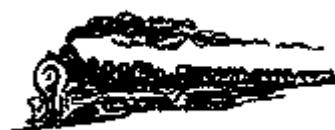
Ĉu vi ŝatas iri en la arborojn?

Ĉu vi ŝatas iri en la arborojn sola?

Ĉu vi ŝatas iri kun fraŭlino?

Ĉu vi ŝatas la arbarajn bestojn?

Ĉu en la arboroj estas multaj bestoj?

Ĉu vi havas libron, en kiu estas multaj esperantaj kaj nacilingvaj vortoj?
Kio estas ĝi? (Ĝi estas vortaro.)
Ĉu vi havas vortaron?
Kia estas via vortaro?

La homoj, kiuj loĝas en Eŭropo, Azio, Afriko k.t.p. (k.t.p. = kaj tiel plu) estas homaro?

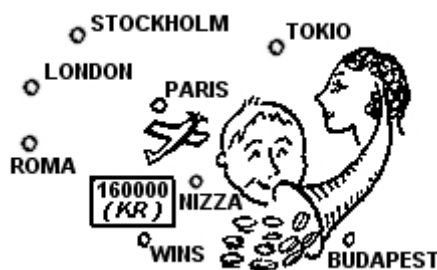
Ĉu Esperanto estas la lingvo de la tuta homaro?
Kio estas Esperanto?

Vagonaro, arbaro, vortaro, homaro.

Aro = multaj egalaj (laboristaro, libraro) per unu vorto.

Se mi estus riĉa...

Kion vi farus, se vi estus riĉa?
Ĉu vi vojaĝus al Parizo?
Kion vi farus en Parizo?
Ĉu vi rigardus la muzeojn?
Ĉu vi irus en la teatrojn?
Kien vi vojaĝus el Parizo?
Ĉu vi donus monon al la esperantistaro?
Ĉu vi havus flugmaŝinon?
Al kiu vi donus monon?
Kion vi farus, se vi estus ministro?
Kion vi farus, se vi estus perfekta esperantisto?
Ĉu vi skribus leteron al alia lando? (Ĉu vi skribus al eksterlando?)
Ĉu vi respondus en longa letero, se oni skribus al vi belan leteron?

Jen la formoj de la verboj.

Mi laboras, mi laboris, mi laboros, mi laborus.
Laboru, labori.

Sinjoro kaj sinjorino estas gesinjoroj.
Edzo ka edzino estas geedzoj.
Lernanto kaj lernantino estas gelernantoj.
Ge = vira kaj virina personoj per unu vorto.

Se fraŭlino kaj fraŭlo amas unu la alian – nu, kion faras la fraŭlo?
Li iras kun la fraŭlino en la arbaro, ne dum la tago, sed dum la vespero.
La luno tre bele brilas.
Poste ili estas gefianĉoj.

Fianĉo + fianĉino = gefianĉoj.
Patro, filo – La filo similas la patron.

Ĉu la patro havas tri harojn kaj grandajn orelojn?
Ĉu ankaŭ la filo havas harojn?
Kiu similas al la patro?
Ĉu vi similas al via patro?

La patro kaj la patrino estas gepatroj.

En la familio:
Knabo = filo.
Knabino = filino.

Ĉu viaj gepatroj havas gefilojn?
Kie vivas viaj gepatroj?
Ĉu vi havas filinon?

Inter Eŭropo kaj Ameriko estas granda maro
(Oceano.)

Kion faras la feliĉaj gefianĉoj?
Ĉu ili ŝatas esti inter multaj homoj?
Ĉu vi estas fianĉoj?

Notas

1. **Sur la tombo** – em cima da sepultura, **sur la tombon** – para cima da sepultura.
Kie – onde (em que lugar); **kien** – aonde, para onde. **Kien vi iras?** Aonde vai você?
Mi iras hejmen – vou para casa (para minha residência).

A letra **-n** nestas, como em semelhantes expressões, caracteriza o acusativo de direção. Já vimos que uma preposição (**en, sur**, etc.) é normalmente seguida de um nome, ou pronome, em nominativo. Quando, porém, em vez de significar **em certa posição**, ela é empregada para significar **a, para, para dentro de, para cima de**, etc., o substantivo, o pronome ou o advérbio recebe o acusativo de direção. **Kie vi estas?** Onde está você? **Mi estas en la ĉambro** – Estou na sala. **Kien vi iras?** Para onde vai você? **Mi iras en la ĉambron** – Vou para dentro da sala.

La hundo kuras en la ĝardeno – o cão está correndo dentro do jardim, **la hundo kuras en la ĝardenon** – o cão está correndo para dentro do jardim. **La glaso estas sur la tablo** – o copo está em cima da mesa. **Mi metas la glason sur la tablon** – ponho o copo em cima da mesa.

N.B. – Como a preposição **al** tem o mesmo sentido de movimento que o acusativo de direção, este nunca se emprega com ela: **Mi iras al la lernejo** (mas: **en la lernejon**).

Nunca se emprega o acusativo com as preposições que não indicam lugar ou posição, tais como **per, pri, por, pro, kun**, nem com as que por si mesmas já indicam o movimento, como **al, el, de, ĝis**.

2. O sufixo **-aro** indica "quantidade, coleção, série de coisas ou seres da mesma natureza": **arbo** – árvore, **arbaro** – mata; **vagono** – vagão, **vagonaro** – trem, comboio; **homo** – homem, **homaro** – humanidade; **vorto** – palavra, **vortaro** – dicionário, vocabulário.

3. **Nacilingva** – en nacia lingvo (angla, germana).
4. **Plu** – mais, adiante (no tempo ou no espaço): **kaj tiel plu (ktp)** – e assim por diante, et cetera.
5. A terminação **-us** indica o modo condicional dos verbos: Kion vi **farus**, se vi **estus** riça? Que farias, se fosses rico?
6. **Se** conjunção portuguesa traduz-se por **se** quando introduz uma condição: **se mi povos, mi venos** – se eu puder, virei. Para exprimir interrogação indireta, que em português se exprime por **se**, o Esperanto emprega **ĉu**: demandu lin **ĉu** li estas riça – pergunte-lhe se ele é rico.
7. **Eksterlando** – exterior – (os países estrangeiros).
Eksterlanden – para o estrangeiro.
8. **Jen** – eis, eis aqui.
9. O prefixo **ge-** indica união dos dois sexos: **Gesinjoroj Adamson** – Sr. e Sra. Adamson: **gepatroj** – pai e mãe; **gefratoj** – irmãos e irmãs, ou irmão e irmã.
10. **Unu la alian** – um ao outro.
11. **Inter** – entre (dois), em meio de (muitos).

Traduza para o Esperanto:

Os noivos não são muito felizes, mas os casados muitas vezes são infelizes.
Os filhos do cavalheiro amavam um ao outro.
Adamson estava de pé sobre o trampolim.
Ele não gosta da água fria e achava que, apesar de tudo (**tamen**), não tomaria (futuro) banho (tomar banho – **bani sin**).
Mas veio o valente esportista e correu pelo trampolim.
Adamson teve muito medo (tremeu muito); gritou, mas sem proveito, porque (**ĉar**) caiu na água.
Paseei (passear – **promeni**) muito tempo pela mata.
Quer você vir ao teatro, o que veríamos?

Deka (10-a) Leciono.

Kiel vi fartas hodiaŭ?
Ĉu vi laboris hieraŭ?
Kiel vi venis hejmen (kien – hejmen) hieraŭ?
Ĉu piede aŭ per aŭtomobilo?
Aŭ eble per tramo (= elektra vagono)?

Ŝi beligas sin – La ruĝeco de la lipoj ne estas natura.

Kion faras la fraŭlino? (Ŝi ruĝigas siajn lipojn.)
Ĉu vi ŝatas la naturon?
Ĉu la ruĝeco de la fraŭlino estas natura?
Ĉu vi ŝatas la nature belan virinon?
Ĉu ŝi havas naturan belecon?
Ĉu la Esperanto estas facila lingvo?
Ĉu la facileco de Esperanto faciligas vian laboron?
Ĉu la kato kaj la hundo vivas en bona amikeco?

Eco – Boneco, beleco, juneco, ruĝeco, amikeco, kaj tiel plu.

La parolemaj sinjorinoj.

Kion faras la du sinjorinoj?
Ĉu ili ŝatas paroli?
Ĉu ili ŝatas paroli pri la homoj?
Ĉu ili estas junaj?
Ĉu ili tre ŝatas paroli?
Ĉu la malgrandaj infanoj tre ŝatas plori?
Ĉu la katido tre ŝatas ludi?
Ĉu la hundo ŝatas boji?

La sinjorinoj havas grandan inklinon paroli, ili estas parolemaj.

La malgranda infano havas grandan inklinon plori, ĝi estas plorema,
la katido ŝatas ludi, ĝi estas ludema, la hundoj estas bojemaj.

Emo – havi inklinon, ŝaton por io.

Kaj estas la du sinjorinoj?
Ĉu vi havas paroleman karakteron?
Ĉu vi estas nun dormema?

Adamson kun la aŭtosignalilo.

Kiu venas?
Kio estas en la mano de Adamson? (Ĝi estas aŭtotrumpeto aŭ signalilo.)
Kion faras li per la signalilo? (Li signalas.)

Kion faras la parolemaj sinjorinoj? (Iliaj koroj forte batas, ili timas).

Kion faris Adamson? (Li timigis la parolemajn sinjorinojn.)
 Kiu timigis ilin?
 Per kio li timigis ilin?
 Kiuj estas timemaj?
 Ĉu la infanoj ofte estas timemaj?
 Kiel Adamson timigis la parolemajn virinojn?

La rigardema vilaĝano.

Kion faras la viro?
 Ĉu li ŝatas rigardi?
 Kia li estas?
 Ĉu vi estas rigardema?
 Ĉu vi loĝas en urbo?
 Ĉu Sockholm estas urbo?
 Ĉu vi pensas, ke tiu viro loĝas en urbo?

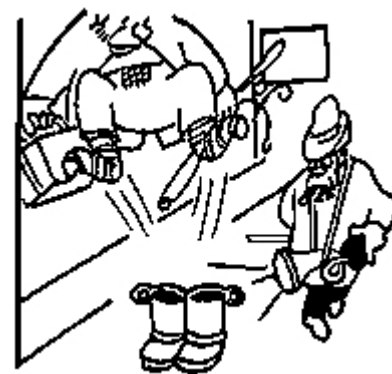
Vi estas urbano, sed li loĝas en vilaĝo, li estas vilaĝano.

Ĉu la vilaĝano ŝatas stari antaŭ la montra fenestro?
 Ĉu vi estas vilaĝano?
 Ĉu vi ŝatas esti en klubo?
 Ĉu vi estas klubano?
 Ĉu vi estas ano de Esperanto-klubo?
 Ĉu vi estos ano de Esperanto-klubo?
 Kiu estas akademiano? (Li estas ano de la akademio.)

Akademiano, urbano, vilaĝano, klubano.

Ĉu vi komprenas, kion signifas ano?

Kiu venas?
 Kion faras Adamson?
 Kion faras la vilaĝano?
 Kial saltis la viaĝano en la botoj?
 Ĉu la viaĝano estas timema en la urbo?
 Ĉu li timas la aŭtomobilojn?

Anekdoto:

Oni parolas pri la maljuneco.

Sinjoro diras:

– Mia avino mortis en sia 96-a jaro (avino estas la patrino de la patro aŭ patrino).

La alia diras:

– Mia onklo (la frato de la patro aŭ patrino) mortis en sia 103-a jaro.

La tria sinjoro diras:

– Tio estas nenio. Mi havas onklon. Li absolute ne montris. Li ankoraŭ vivas.

Ĉu via avo vivas?
Ĉu viaj geavoj vivis en la sama urbo, kiel vi?
Kie vivas viaj gepatroj?
Ĉu vi havas geonklojn ĉi tie?
Ĉu vi havas onklon en Ameriko?
Ĉu li estas riĉa?

Vi diras al la frato de via patro aŭ patrino: Onklo.

Kaj li diras pri vi: Jen mia nevo (nevino).

Vi estas nevo de via onklo kaj nepo (nepino) de via avo.
Ĉu via avo havas multajn genepojn?

Se viaj gepatroj havas aliajn gefilojn, ili estas viaj fratoj aŭ fratinoj (gefratoj).
La gefiloj de via onklo estas viaj kuzoj aŭ kuzinoj (gekuzoj).

Ĉu vi havas belan kuzinon?
Ĉu vi havas multajn gefraojn?
Kie estas via fratino?
Kia ŝi estas?
Ĉu vi havas pli junajn fratojn ol vi?
Kio estas via frato?
Ĉu vi havas nevon?

La malgranda bofilo kun la energia bopatrino.

Ĉu la edzo havas nur unu familion?
(Ne, li havas du familiojn, sian familion kaj la familion de la edzino. Li havas patron kaj bopatron, patrino kaj bopatrino, fratojn kaj bofratojn, fratinojn kaj bofratinojn.
La bopatro kaj bopatrino - *bogepatroj* - havas bofilon aŭ bofikinon.)

Ĉu vi havas bogepatrojn?
Ĉu vi havas simpatian bopatrino?
Ĉu la bopatrinoj estas simpatiaj en la anekdotoj?
Kion faras la bopatrino sur la bildo?
Kia estas via bopatrino?
Ĉu vi havas bopatron?
Ĉu li vivas?

Anekdotoj:

Ĉu vi volas, ke mi rakontu al vi bopatrin-anekdoton?
Nu, jen: La samaj tri sinjoroj parolas:

Li klinas sin.

La unua:

- Mia onklo estas ministro. Oni klinas sin antaŭ li kaj diras:
- Ho Ministra Moŝto...

La dua:

- Mia kuzo estas pli granda persono. Li estas episkopo.
- Ĉiu klinas sin antaŭ li ĝis la tero kaj diras:
- Epskopa Moŝto, Episkopa Moŝto...

La tria:

- Nenio! Mi havas bopatrino; se ŝi venas, oni rigardas al la ĉielo kaj diras:
- mia Dio, ho mia Dio! Kaj oni kuras!

Ĝis revido! Mi deziras la vi bonan bopatrino!

Notas

1. **Piede** – a pé.

2. O sufixo **-ec-** designa a "qualidade" ou "condição": em português -eza, -idade, -ância, etc. Por exemplo: **beleco** – beleza, **boneco** – bondade, **infaneco** – infância. **La ecoj** – as qualidades.

3. O sufixo **-em** indica "pendor, inclinação, disposição para": **mensogi** – mentir, **mensogema** – mentiroso; **ludema** – brincalhão; **laborema** – operoso, trabalhador.

4. **Timigi (tim-igi)** – amedrotar.

5. O sufixo **-an** designa "habitante, membro, partidário": **Londoano** – londrino; **urbano** – cidadão, residente na cidade; **vilaĝano** – aldeão; **klubano** – membro de clube; **kristano** – cristão.

6. O parentesco feminino forma-se regularmente com **-ino**: **Patrino** – mãe, **fratino** – irmã, **avino** – avó, **onklino** – tia, **kuzino** – prima.

7. O prefixo **bo** – indica "parentesco resultante do casamento": **bopatro** – sogro, **bofil** – genro, **bofratino** – cunhada, **bokuzo** – primo por afinidade.

8. A terminação **-u** também se emprega para exprimir indiretamente ordem, pedido de desejo. É a forma do imperativo e do subjuntivo: **Ĉu vi volas, ke mi rakontu?** Quer que eu conte? **Ĉu mi telefonu al vi?** – Quer que eu lhe telefone (devo telefonar-lhe)? **Mi deziras, ke li venu** – eu desejava que ele viesse.

9. **Moŝto** forma os títulos de respeito. **Ministra moŝto** – Exmo. Sr. Ministro; **Episkopa Moŝto** – Exmo. Bispo; **Lia pastra Moŝto** – Sua Revma.; **Lia Reĝa Moŝto** – Sua Real Majestade. Na conversação ou correspondência é precedido de **Via**: **Via Princina Moŝto** – Vossa Alteza; **Via Pastra Moŝto** – Vossa Reverendíssima. Nas referências indiretas vem precedido de **Lia** ou **Ŝia**.

Traduza para o Esperanto:

O aldeão, que era pessoa muito curiosa (**scivola** – desejosa de saber), estava se pé em frente da vitrina da loja e estava olhando para ela.

Mas o Adamson veio por trás dele com a grande buzina de automóvel e apitou com ela.

O aldeão teve muito medo e saltou de dentro de suas botas para fora.

Contam-se muitas anedotas a respeito de sogras.

Meu amigo vive em grande amizade com sua sogra, na mesma aldeia e até (**eĉ**) na mesma casa.

Dek-unua (11-a) Leciono.

Ĉu vi ŝatas la muzikon?

Ĉu vi ŝatas la muzikon de Beethoven?

Ĉu vi ŝatas la popolkanton? (Kanto = parolo kun melodio.)

Mi aŭdis belan gramofondiskon en Esperanto.

Ĝia titolo estas "En la drinkejo."

(Drinkejo estas loko, kie oni trinkas multan vinon, bieron kaj brandon.)

Unu el la kantoj, kiun mi aŭdis, havas la jenan tekston:

Unua strofo:

Tra la stratoj, tra la stratoj
Marŝas, marŝas la soldatoj,
Deksesjara, bruna junulino
Iras ĉe l' regimentfino.

Ĉu vi komprenas la vortojn?

Soldato estas la homo en uniformo.

Junulino estas juna fraŭlino.

Junulo estas juna viro.

Fortulo estas forta viro.

Belulino estas bela virino.

**La vortoparto -ul-, kiu estas en la fino de la vorto
(sufikso) signifas la personigon de la adjektivo.**

Ĉu vi estas fortulo?

Ĉu en via urbo estas multaj belulinoj?

Ĉu vi estas junulo?

Ĉu via patro estas maljunulo?

Kie iris la bruna junulino?

Kie vi sidas?

Ĉu la papalkantoj estas belaj? (La popolkantoj plaĉas al mi.)

Ĉu la belulinoj plaĉas al vi?

Kio plaĉas al vi?

Ĉu Esperanto plaĉas al vi?

Kial ĝi plaĉas al vi?

Ĉu via urbo plaĉas al vi?

Kial ĝi plaĉas al vi?

Kia ĝi estas?

Eksedzo.

Ĉu la edzoj estas feliĉaj?

Ĉu estas ankaŭ malfeliĉia edzoj?

Kion ili faras? (Ili iras al la advokato, kaj li helpas al ili esti eksedzoj.)

Ĉu vi estas eksedzo?

Kio estas eksministro?

(Sinjoro, kiu jam ne estas ministro, sed nur estis.)

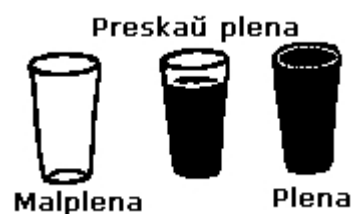
Ĉu vi estas soldato?

Ĉu vi estas ekssoldato?

(Mi pensas, ke mi estos post ne longa tempo via eksinstruisto.)

Malplena – Preskaŭ plena – Plena.

Kia estas la unua, dua, tria glaso?

Trinkanta – Manĝanta.

Kion faras la sinjoro? Li manĝas.

(Li estas manĝanta homo.)

Kion faras la sinjorino? (Ŝi estas trinkanta.)

Ĉu vi manĝas nun? (Ne, mi legas.)

Ĉu vi estas manĝanta homo? (Ne, sed leganta.)

Ĉu la sidanta hundo dormas?

Ĉu la leporo venas al la dormanta Adamson?

Ĉu Adamson vidis la venantan leporon?

Manĝonta.

Ĉu Adamson estas en la restorancio?

Kie li estas?

Ĉu li mangas? (Ne, li manĝos.)

Ĉu Adamson estas manĝanta? (Ne, sed li estas manĝonta.)

La manĝanta homo manĝas, la manĝonta homo manĝos.

Ĉu la flugonta birdo estas en la aero?

Kie estas la flugonta birdo?

Ĉu vi estas urbano?

Ĉu vi loĝas en urbo?

Ĉu vi estas urba loĝanto?

Kia loĝanto estas la urbano?

Ĉu la trinkonta sinjoro havas plenan glason?

Manĝinta.

Ĉu Adamson manĝas?

Ĉu li estas manĝanta?

Ĉu li manĝos?

Ĉu li estas manĝonta?

Ĉu li manĝis? (Adamson estas manĝinta.)

Kion faras la kelnero?

Kia estas la manĝinta Adamson?

(La manĝinta Adamson estas pli dika, ol la manĝonta Adamson, ĉu ne?)
Kie estas la fluganta birdo?
Kie estas la fluginta birdo?
Ĉu la glaso de la trinkinta homo estas plena?
Kia estas la glaso de la trinkinta homo?

Rakonto:

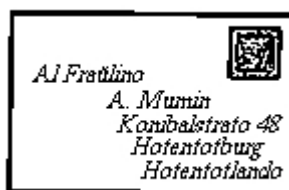
Kaj nun vi povos legi modernan historion:

En la sama lando, kie vi vivas, estis juna esperantisto. Li legis la esperantajn gazetojn, li estis do leganto de la gazetoj. En la gazeto estis multaj anoncoj kaj inter la anoncoj li vidis la jenan:

Bela, juna, eleganta, simpatia hotentota fraŭlino deziras korespondi kun inteligenta sinjoro. Adreso: Fraŭlino A. Mumin, Hotentotburg, Hotentotlando.

La juna esperantisto skribis mallongan, sed belan leteron al la fraŭlino:

Amsterholm, la 1-an de aprilo, 1934.

Kara Fraŭlino, mi legis vian anoncon. Mi ankoraŭ ne vidis vin, sed tamen vi estas jam nun simpatia al mi. Mi estas juna fraŭlo, mi tre ŝatas korespondi kaj speciale mi ŝatas la hotentotan nacion. Mi petas al vin, respondu post tre mallonga tempo, respondu do baldaŭ al Via.

Karlo Amido.

Nu, kion li faris per la letero?

Li metis ĝin en koverton, li prenis malgrandan paperon, poŝtmarkon, la poŝtmarkon li gluis sur la koverton. Sur la koverton li skribis la adreson de la fraŭlino.

Li sendas la leteron.

La juna esperantisto nun ĵetis la leteron en poŝtokeston kaj sendis ĝin al Hotentotburg. Post 2 semajnoj venis la respondo. Ĝi ne estis longa, sed tre simpatia.

Hotentotburg, la 15-an de aprilo, 1934.

Sinjoro, – ne, ne sinjoro, mi estas Esperantistino, vi estas Esperantisto, ni estas anoj de la sama ideo, vi estas do mia Samideano, – nu, kara Samideano, mi legis vian belan leteron. Mi estos via korespondantino. Nun mi ne havas multan tempon, sed poste mi skribos multe. Sed mi sendas mian novan portreton. Multajn korajn salutojn sendas al vi.

Via

A.Mumin.

La hotentota portreto, kiu tre plaĉas al li.

La korespondantino plaĉis al via samlandano. Li sendis novan leteron kaj venis nova interesa respondo. La sinjoro pensis, ke li amos la fraŭlinon. Li ne pensis, ke li jam amas la fraŭlinon, sed lia koro diris al li, ke li amos ŝin. Ĉu vi pensas, ke li estis jam amanta? Ne, li estis amonta.

La leteroj venis, la leteroj iris, kaj venis bela tago, kaj la sinjoro ricevis telegramon.

La sinjoro estis feliĉa, feliĉega. Li estis senpacienca, kaj li iris al la stacidomo. Lia koro batis forte. Li atendis en la stacidomo kun batanta koro. Li atendis en la atendejo de la stacidomo kaj jen, alvenis la vagonaro, kaj ĝi haltis.

La sinjoro vidis en la fenestro de la unua klaso belan, elegantan, junan fraŭlinon. Jes, estis ŝi. La sinjoro en la sama momento estis jam amanta.

La geamantoj kisas ne unufoje, ne dufoje, sed multfoje.

La sinjoro ridis, ankaŭ la fraŭlino ridis. La sinjoro estis amanta, kaj ankaŭ la fraŭlino estis amanta. Ili promenis multe, ne dum la tago, sed dum la vespero, ne sub la suno, sed sub la luno, kaj ili ne parolis pri la politiko, sed ili kisis. Kaj ili ne kisis unufoje, ne dufoje, sed multfoje; kaj poste ili iris al la pastro kaj ili estis edzo kaj edzino.

Kaj nun venas la melankolia parto de la historio. Post tri monatoj la sinjoro jam ne estis amonta, ne amanta, li jam plu ne amis la sinjorinon, sed li estis aminta. Kien iris la aminta sinjoro? Al la advokato.

La aminta sinjoro.

Nun bonvolu respondi al la demandoj:

En kiu lando loĝis la sinjoro?
Ĉu vi estas New-Yoka loĝanto?
Ĉu vi estas leganto de la Esperantaj gazetoj?
Ĉu la veninta fraŭlino plaĉis al la sinjoro?
Kie li atendis ŝin?
Ĉu ili parolis angle?
Kiel ili parolis?
Kie promenis la geamantoj?
Ĉu ili kisis nur unufoje?
Ĉu ili parolis pri la politiko?
Kien ili iris?

Kiu geezigis ilin?
Ĉu la sinjoro estis longtempe amanto?
Kiel plaĉis al vi la historio?

Ĉu vi estas laca jam, ĉu vi lernis multe hodiaŭ? Vi ne plu lernu do!
Ĝis revido! Belan sonĝon mi deziras al vi pri hotentota fraŭlino aŭ sinjoro.

Notas

1. **Popolo** – povo. **Popolkanto** – cantiga popular.
2. **Drinki** – beber em excesso bebidas alcoólicas, embriagar-se. Não confundir com **trinki** – beber, no sentido ordinário da palavra: **La birdoj trinkas akvon** – os pássaros bebem água.
3. **Tra** – através de.
4. O sufixo **-ul** indica "indivíduo que tem a qualidade expressa pela raiz da palavra." que "se caracteriza por essa qualidade"; **junulo** – um jovem (compare com **juneco** – juventude); **drinkemulo** – bêbado, ébrio; **belulino** – uma beleza, mulher bela (compare com **beleco** – beleza, qualidade abstrata).
5. **l' = la**. Quando precedido por uma preposição terminada em vogal, o artigo **la** pode omitir o **a** e ficar reduzido a **l'** que se liga à preposição. **Ĉe l', pri l', tra l'**, pronunciam-se tchêl, pril, tral.
6. **Plaĉas al** – agrada a. **La kanto plaĉas al mi** – a canção me agrada. Esta forma é melhor do que "**Mi ŝatas la kanton**," porque o sentido estrito de **ŝati** é apreciar, estimar pelo valor próprio.
7. **Eks-** – ex-, antigo. **Eksprezidanto** – ex-presidente, **eksedzo** – divorciado.
8. **-anta** – indica o participio presente ativo: **Ridanta knabo** – menino que ri. **-onta** forma o participio ativo futuro: **Manĝonta infano** – criança que comerá. **-inta** forma o participio ativo passado: **Falinta folio** – folha que caiu. Estes participios ativos podem empregar-se como adjetivos: **Mi vidis la falintajn foliojn** – vi as folhas caídas. Note-se **-as**, **anta** (presente), **-is**, **inta** (passado), **-os**, **-onta** (futuro).
9. Quando um destes participios tem a terminação **-o** do substantivo, significa a pessoa que está realizando (**-anto**), realizou (**-into**), ou está para realizar (**-onto**) a ação. **Leganto** – leitor; **lernanto** – aluno (veja nota 2, pg 15); **la venkinto** – o vencedor (o que venceu). Na terceira figura da página 55: **la saltanto kuras**.
10. **Fraŭlo** – homem solteiro, celibatário (**Fraŭlino** – Senhorita).
11. **Mi petas vin** – peço-lhe, faça o favor.
12. **Samideano** (sam' ide 'an 'o) – **ano de la sama ideo** – co-idealista. Esta palavra é o tratamento que os esperantistas dão uns aos outros na conversação e na escrita. **Samlandano** – patrício, compatriota.
13. **Li pensis, ke li amos** – Ele pensou que amaria (literalmente: ele pensou que amará). Referindo o que alguém diz ou pensa, o Esperanto sempre põe o verbo no tempo que seria aplicado se se tratasse duma afirmação direta (desse alguém): Li diris: "**Mi venos**" – Ele disse: "Virei"; portanto, Li diris, ke li venos; mas em português dizemos: Ele disse que viria.

14. **Stacio** – estação, **stacidomo** – estação (prédio da estação).
15. **-foje** – vez, vezes; **unufoje** – uma vez; **dufoje** – duas vezes; **multfoje**. **Unuafoje** – pela primeira vez.
16. **Bonvolu** (bon' vol' u) – tenha a bondade de, faça o favor.
17. **Angle** – em inglês. **Parolu Esperante** – **Parolu Esperanton** – fale em Esperanto.

Traduza para o Esperanto:

A cantiga agrada à senhorita, mas os cantores não lhe agradam.
Uma ave cantora está pousada numa árvore caída.
O orador, que era um ex-ministro disse que ele não pudera (= **povis**) entender o precedente orador.
Os passeantes (**promen-**) ouviram pássaros cantando na floresta.
O autor (escritor) daquela carta é um celibatário.
Tenha a bondade de remeter-me seu retrato.
Ela viu o velho três vezes.

Dek-dua (12-a) Leciono.

Bonan tagon! Kiel vi fartas?
Kie vi estis hieraŭ?
Ĉu vi estis hodiaŭ jam en la urbo?
Ĉu vi ofte rigardas filmojn?
Kiu filmo plaĉas al vi?
Kial ĝi plaĉas al vi?

Kiam **estis la** milito?
Kiam = **en kiu tempo?**

Mi estis hodiaŭ en la teatro.
Kiam vi estis tie?
Kiam vi parolis kun via amiko?
Kiam vi lernas Esperanton?
Ĉu vi lernas dum la tago kaj dum la nokto?
Ĉu vi lernas ĉiam?
Kiam vi estis en Afriko? (Mi neniam estis tie.)

Kiam vi laboras?
Ĉu vi laboras de matene ĝis vespere?
Kiam vi matenmanĝas?
Kiam vi tagmanĝas?
Ĉu vi manĝas unufoje dum la tago?

Kiam vi venos al mi? (Mi venos al vi dum la semajno, sed mi ne scias precize, kiam. Mi venos al vi iam dum la semajno.)
Ĉu mi povas veni? (Jes, bonvenon! Vi povas veni lunde, marde, merkrede, ĵaŭde, vendrede, sabate, kiam ajn.) Sed mi povas veni nur en mia laborkostumo. (Vi povas veni kiel ajn!)

Adamson lavas subvestojn.

Kion faras Adamson?
Kiu lavas?
Kion li lavas?
Ĉu Adamson lavas vin?
Kiam vi lavis vin?
Ĉu oni lavas sin ĉiutage?
Pe kio oni lavas sin? (Per akvo kaj sapo.)
Ĉu vi havas banĉambron en via loĝejo?
Ĉu vi lavas vin tie?
Ĉu vi ofte banas vin?

Li portas ilin al la flagstango.

Kion faras Adamson? (Li portas la vestojn.)
Kien li portas la vestojn? (Li portas ilin al alta stango, kien oni metas flagojn.)

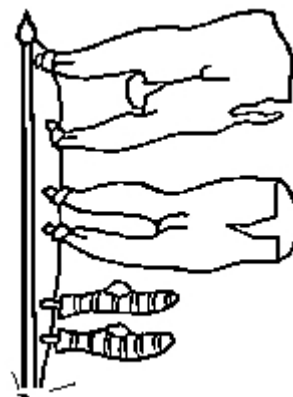

Anstataŭ flago la subvestoj estas sur la stango.

Kion portas Adamson al la flagstango?
Ĉu flago estas sur la flagstango?
Kion vi vidas anstataŭ flago?
Ĉu Adamson havas interesajn pensojn?

Ĉu vi trinkas teon anstataŭ kafo?
Kion vi havas anstataŭ mono? (Mi havas fantazion.)

Ĉu vi skribas?
Ĉu vi estas skribanta?
Ĉu la letero estas skribanta? (Vi estas skribanta. La letero estas skribata.)

Skribota – Skribata – Skribita letero.

Ĉu vi skribos?
Ĉu la letero estas skribota? (La letero estas skribota.)
Kia papero estas la skribota letero? (Pura papero.)

Ĉu la amota fraŭlino estis bela?
Kie estas la skribata letero?
Kie estas la skribita letero? (Ĝi estas en la koverta.)

Skribota, skribata,

skribita letero.

Kion faras la sinjoro? (Li donas manĝi al la hundo.)
Ĉu la hundo volas manĝi?
Ĉu la sinjoro estas leganta?
Ĉu la legata gazeto estas interesa?

Kion faras la ligita hundo?

Kion faras la hundo? (Ĝi tiras la seĝon el sub la fraŭlino.)
Kial ĝi eltiras la seĝon?
(Ĉar la fraŭlino ligis la hundon al la seĝo kaj la ligita hundo volas manĝi.).

Ĉu la gazeto estas legata?
Kia estas la gazeto?

Ĉu la legita anonco plaĉis al la sinjoro?
Ĉu la responditaj demandoj estis kompreneblaj?
Ĉu Esperanto estas ŝatata de vi?
Ĉu ĝi estas parolata de vi?
Ĉu ĝi estos ĉiam parolata de vi?
Ĉu Esperanto estas parolata en la tuta mondo?
Ĉu la ruĝigitaj lipoj plaĉas al vi?
Ĉu la aŭdita anekdoto estis ridiga?
Ĉu vi deziras aŭdi anekdoton?
Ĉu la anekdoto estas legota?

Prahomo.

Ĉu la sinjoro estas nuna homo?
Kia homo li estas?
Ĉu la prauloj de la homoj estis bestoj?
Kiu besto estas la prapatro de la homo?
Ĉu vi aŭdis pri la Sud-Amerikaj praarbaroj?
Ĉu vi estis tie?

Dekstra mano – Maldekstra. (ĉe la koro.)

Anekdoto:

La malgranda Erik ne ŝatas la lernejon. Matene li diras al la gepatroj, ke le estas malsana. La gepatroj telefonas al la doktoro kaj kuŝigas la infanon. La doktoro respondas, ke li povas veni nur post la tagmanĝo. Sed tiam Erik jam ne volas esti en la lito. Tamen li devas resti.

La doktoro venas, sidas sur la liton de Erik kaj demandas:

- Nu, Erik, ĉu vi estas malsa?
- Kie doloras al vi? Montru vian langon.

La lango estas normala.

- Ĉu eble la kapo doloras al vi? – Ne.
- Sed eble la stomako doloras al vi? – Ne.
- Ĉu la dorso? – Ne.
- Sed kio doloras al vi, demandas la kuracisto.

- Mia dekstra piedo – respondas Erik.
- Sed kio okazis al via piedo?
- Kio okazis? Nenio, nur ke vi sidas sur ĝi.

Demandoj:

Ĉu vi komprenis la rakontitan anekdoton?
Kiu estis malsana?
Al kiu telefonis la gepatroj?
Kiam venis la doktoro?
Kion li faris?
Kie li sidis?
Kio doloris al Erik?
Kial lia piedo doloris?
Kiu piedo doloris?
Ĉu la maldekstra piedo doloris?
Kiu sidis sur la piedo?

Skribu kaj diru la anekdoton parkere. (= sen libro.)

Ĉu Erik havis patron kaj patrino?
Ĉu li diris al ili: Patro, Parino? (Ne, li diris al ili pli bele kaj infane: Paĉjo, Panjo.)

Aliaj nomoj kun la intima formo: Jozefo, Joĉjo, Johano, Johanĉjo, ktp; Elizabeto, Elinjo, Heleno, Henjo.

Sed mi ne uzas ofte tiujn intimajn formojn en Esperanto.

Hodiaŭ ni lernos ankaŭ kalkuli en Esperano.

Kivin plus ses = dek unu. ($5 + 6 = 11$)

Ses minus kvin = unu. ($6 - 5 = 1$)

Sesoble ses = tridek ses. ($6 \times 6 = 36$)

Duone ses = tri. ($6 : 2 = 3$)

$\frac{1}{2}$ = duono
 $\frac{1}{4}$ = kvarono
 $\frac{2}{3}$ = du trionoj
k.t.p.

$\frac{1}{3}$ = triono
 $\frac{1}{5}$ = kvinono
 $\frac{5}{8}$ = kvin okonoj

Tuta cirklo.

Duono.

Kvarono.

En la venonta leciono (la leciono, kiu venos, estas venonta leciono) ni kalkulos multe.

Sed nun ni finas la lecionon. La dek-dua leciono estas finita.

Notas

1. **Kiam** – quando, **tiam** – então, **ĉiam** – sempre, **iam** – uma vez, outrora.
2. **Scii** – saber. Lembre-se de que o **c** soa "ts", logo, **scias** pronuncia-se stsius. Exercite-se pronunciando: **mi ne scias** (mi nestsías), **li scias** (listsías).
3. **Bonvenon** – Benvindo (seja benvindo!), boas vindas.
4. ... **ajn** ... quer que (seja). **Kiu ajn** – quem quer que seja, **kiam ajn** – seja quando for, **kiel ajn** – como quer que seja.
5. **Flagstango, flagostango** – mastro de bandeira. Ao formar palavra composta, muitas vezes se põe a vogal final (**o, a, e, i**) para clareza ou eufonia: **sidoĉambro** (sid-ĉambro) – sala de estar; **unufoje** – uma vez, mas **unuafoje** – pela primeira vez; **dugrada lernejo** – escola de dois graus, mas **duagrada lernejo** – escola do segundo grau.
6. **-ata** – sendo -ado, -ido, -osto (como em **amado, lido, posto**); **-ita** -ado, -ido, -osto; **-ota** – por ser -ado, -ido, -osto. **Skribata** – que está sendo escrito (a escrita está começada, está sendo continuada, mas ainda não está acabada); **skribita** – escrito (ação concluída); **scribota** – por ser escrito (a ação ainda não está começada). Estes são os participios **passivos**, empregados para indicar a pessoa, ou coisa, que está sofrendo uma ação (**-ata**), que já acabou de sofrê-la (**-ita**), ou que ainda terá de sofrê-la (**-ota**); enquanto os participios **ativos** (veja lição precedente) designam a pessoa, ou ação. Observe-se o presente: **-as, -anta, -ata**; o passado: **-is, -inta**,

-ita; o futuro: **-os**, **-onta**, **-ota**.

A preposição portuguesa **por** com a voz passiva traduz-se em Esperanto por **de**, se indicar o agente da ação e por **per**, se indicar o meio, o instrumento. **La letero estas skribita de mi per plumo.** - A carta foi escrita por mim com uma pena.

7. O prefixo **pra-** indica "remoto, primitivo": **prapatro** – antepassado, bisavô; **praarbaro** – mata virgem.

8. **-ĉjo**, **-njo**. Como em português formamos diminutivos de carinho: Zezinho, Mariazinha, em Esperanto formam-se esses diminutivos, para o masculino com **-ĉjo**, para o feminino com **-njo**: **Fraĉjo** – maninho, **paĉjo** – papai, **panjo** – mamãe.

9. O sufixo **-obl-** forma os "múltiplos": **duola** – duplo, **triobla** – triplo, **multobligi** – multiplicar. **Trioble ses estas dek ok** – três vezes seis são dezoito. Não se confunda **-oble** (multiplicação) com **-foje** (repetição).

10. O sufixo **-on-** forma "frações": **duono** – metade, **kvinono** – um quinto, **tri okonoj** – três oitavos. Não se confunda **dekono** 1/10, com **deka** 10° (lugar). Exprime-se a divisão assim: **duone ses estas tri** – a metade de seis são três.

Traduza para o Esperanto:

Sua cabeça (dele) nunca doeu durante toda a vida (dele).

Ele pagou com bondade em vez de dinheiro.

5 X 12 = 60.

O Adamson lavou suas (próprias) roupas (brancas) e depois içou-as no mastro da bandeira.

O pé direito do menino doía muito, porque o médico estava assentado em cima dele.

Venha quem vier, diga que não estou em casa.

A metade da floresta caiu por causa do vendaval.

A terça parte de sessenta são vinte.

Dek-tria (13-a) leciono.

Adamson kaj la malmola viando.

La telero flugas.
Kion faras Adamson?
Ĉu li povas manĝi la anseron?
(Ne, ĉar la ansero estas tre malmola. La viando de la ansero estas malmola.)

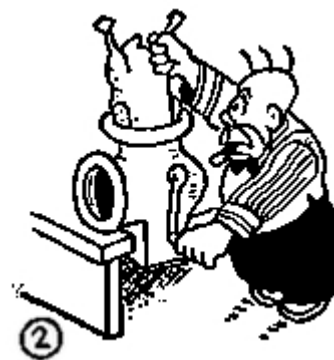
Ĉu vi ŝatas la malmolan viandon?
Kiu ŝatas ĝin? (Mi pensas, ke neniu ŝatas ĝin.)
Kion faras la viando?
Kio estas en la mano de Adamson?
Kion faras la telero?

Adamson volas mueli la viandon.

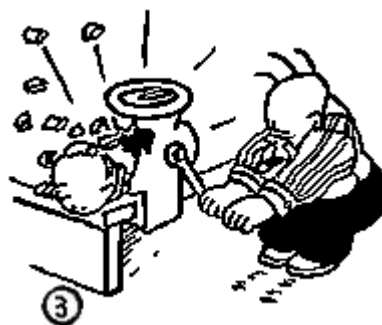
Kion faras Adamson? (Li volas mueli la viandon.)
Kial li volas mueli ĝin?
Per kio li muelas ĝin? (Per viandmuelilo.)
Kia estas la muelita viando?
Ĉu vi havas hejme viandmuelilon?
Kie estas la muelata viando?

Ĉu Adamson estas forta?
Kion li faras? (Li streĉas sian forton.)

La malmola viando rompas la muelilon.

Kio estas pli malmola, la viando aŭ la muelilo?
Ĉu la muelota viando estas mola?
Kiu streĉis sian forton?
Kion faras la viando?

Adamson estas laca kaj malkontenta.

Kion faras Adamson?
Ĉu li estas laca?
Ĉu la rompita muelilo povis mueli la malmolan viandon?
Ĉu Adamson estas kontenta?
Ĉu mi povas esti kontenta pri vi?
Ĉu vi estas kontenta pri via instruisto?
Ĉu la viando estas muelita?
Ĉu ĝi estas muelebla?
Kie estas la nemuelebla viando?
Kian viandon vi ŝatas?
Ĉu la tre malmola viando estas manĝebla?
Kial vi ne ŝatas la malmolan viandon?

Kulero – Forko.

Ĉu vi ŝatas la viandon?

Ĉu vi manĝas la viandon per mano? (Per forko kaj tranĉilo.)

Ĉu oni manĝas la supon pe forko? (Ne, sed per kulero.)

Ĉu la varmega supo estas manĝebla?

Ĉu vi ŝatas manĝi en restoracio?

En restorancio:

Certe vi havas grandan fantazion. Nun ni iros en elegantan kaj Esperantan restoracion kaj ni manĝos tie.

En la pordo staras la pordisto.

Kion li faras? (Li salutas nin.)

Kiel li salutas nin? (Esperante, kompreneble.)

Kia estas la restoracio?

Kio estas sur la tabloj?

Sur la tabloj estas objektoj. Sur la tablo estas blanka tuko, telero kaj manĝiloj?

Kia estas la tablotuko?

Kia estas la telero?

Ĉu la telero estas el porcelano?

Ĉu la manĝiloj estas el porcelanoj? (Ne, sed el arĝento.)

Ĉu la ringo estas el arĝento? (Ne, sed ĝi estas el oro.)

Sur la tablo estas ankaŭ aliaj objektoj. Ekzemple sukero en la sukerujo kaj io blanka – salo – en la salujo.

Ujo estas io, en kio la sukero, salo, mono k.t.p. estas.

Kie esta via mono? (En la monujo.)

Kie estas la salo?

Kie estas la sukero?

Sed ankaŭ ni diras: Svedujo, Anglujo, Hugarujo k.t.p.

Do, ujo signifas unue instrumenton, en kiu la objekto estas, due landonomon, kaj trie ĝi signifas – tre malofte – arbonomon. Ekz.: pomujo = pomarbo.

Cigaringo – Cigarujo.

Kio estas en la buŝo de la sinjoro?

Ĉu havas kraĵonington?

Kie estas via cigaredingo?

La cigaro estas tute en la cigarujo, sed duone en la cigaringo.

Ĉu via stomako estas plena, kiam vi iras tagmanĝi? (Ne, vi estas malsata.)

Kia oni estas antaŭ la tagmanĝo?
 Ĉu vi havas bonan apetiton?
 Kion faras la kelnero? (Li donas al vi manĝokarton.)
 Kio estas sur la manĝokarto?
 (Sur la manĝokarto estas la nomoj de la manĝaĵoj kaj trinkaĵoj.)

MANĜOKARTO			
Supoj:	Viandoj:	Legomoj:	
Buljono (viandosupo)	Bovaĵo (Bovoviando)	Terpomoj	
Tomatosupo (ruĝa supo)	Bifstekoj	Brasiko	
Rizosupo	Porkaĵo	Salato	
Terpomsupo	Bovidaĵo	Fiŝoj:	
Frukto-supo	Kokidaĵo	Ezoko	
Kokinsupo		Soleo	
Dolĉaĵoj:	Trinkaĵoj:		
Ĉokolado-torto	Vino	Mineralakvo	
Frukto-supo	Ĉampano	Kafo	
Desertoj	Likvoro	Teo	
Fruktoj	Brando	Lakto	
	Biero		
Buterpano.	Sandviĉoj.	Bakaĵoj.	Pano.

Pagi.

Bonvolu diri kion vi deziras manĝi kaj trinki. Vi ricevos ĉion de la kelnero.

Kion vi devas fari, se vi jam manĝis? (Vi devas pagi = doni monon.)

Ĉu vi donas trinkmonon al la kelnero?

Kion diras la kelnero?

Ĉu vi ŝatas la trinkaĵojn?

Ĉu la dolĉaĵoj estas bonaj?

Ĉu la legomoj estas sanigaj manĝaĵoj?

Kiun trinkaĵon vi ŝatas?

Ĉu vi komprenas la vortojn: manĝaĵo, trinkaĵo, dolĉaĵo?

Ĉu vi legis hodiaŭ la gazeton?

Ĉu estas en ĝi multaj novaj sciigoj – novaĵoj?

Ĉu la gazeto estas via ĉiutaga legaĵo?

Ĉu la manĝokarto estas bona legaĵo?

Ĉu en la libro estas multaj legaĵoj?

Trinkaĵo signifas ion trinkeblan, manĝoĵo signifas ion manĝeblan, novaĵoj ion novan k.t.p.

Kiam vi manĝis, vi demandas:

Kiom kostas la tagmanĝo?

Kiom kostas la poŝtkarto?

Kiom kostas la ovo?

Kiom kostas la Esperanto-gramatiko? (Ĝi kostas du ŝilingojn.)

Kiom faras $3 + 5$, 10 plus 25 , kvindek minus 13 , sesoble 10 , sepoble naŭ, duone 10 ?

Kiom estas la dekono de cent, la triono de dek kvin, la kvarono de 20 , tri kvaronoj de dudek?

Ĉu vi komprenas Esperanton? (Mi komprenas iom, sed mi povas paroli nur iomete.)
Iomete = tre malmulte.

Ĉu vi ne volas iomete promeni?

Ĉu vi skribis hodiaŭ iomete?

La hundoj disŝiras la pantalonon.

Kion faras la hundoj?

Kion ili ŝiras?

Kion ili faras per la pantalonon?

Kion ili disŝiras?

Ĉu viaj libroj estas dise?

Kio disigas Eŭropon de Ameriko?

Ĉu la disŝirita pantalonon estas bona?

Kioma horo estas? (Kvarono antaŭ la dek-dua.)

Ĉu vi havas horloĝon?

Ĉu nun estas la dek-unua horo?

Kioma horo estas? (Unua, dek-unua, kvara horo.)

Kiam vi tagmanĝas? (Mi tagmanĝas je la kvara horo.)

Kioma horo estas sur la horloĝo? (Ekzemple: Kvara kaj duono = $4 \frac{1}{2}$ aŭ $4:30$.)

Kaj nun? (Kvina kaj tri kvaronoj.)

Je kioma horo matene vi iras labori?

Je kioma horo vi komencas la laboron? (Komenci = malfini.)

Je kioma horo vi finas la laboron?

Ĉu vi komencis lerni Esperanton?

Kiam vi komencis dormi hieraŭ?

Kiam vi komencos korespondi Esperante?

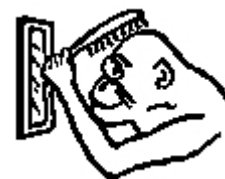
Je kioma horo vi komencis manĝi hodiaŭ vespere?

La simio imitas homon.

Ĉu vi similas al via patro?

Kiu besto similas al la homo? (Ĝi estas la simio.)

Ĉu la simio ŝatas fari la samajn farojn, kiujn la homo? (La simio imitas.)

La sezonoj.

52 semajnoj faras unu jaron. Kiom longa estas la jaro? En la jaro estas kvar periodoj, kvar sezonoj. Ekzemple en januaro estas vintro. Dum la vintro estas malvarma vetero.

Mi ŝatas la vintrajn sportojn, sed por la malriĉuloj la vintro ne estas bona sezono, ĉar la ĉambro estas malvarma kaj oni devas manĝigi la grandan meblon, starantan en la ĉambro.

La meblo estas forno, ĝi donas varmon, sed manĝas lignon (= morinta arbo) kaj karbon (nigra ŝtono). Oni devas hejti dum la vintro per ligno kaj karbo.

Sed post la vintro venas pli varma sezono, la printempo. Dum la printempo la floroj floras, la birdoj kantas kaj la gejunuloj amas. La arbaroj ricevas verdan veston, kaj ĉio estas gaja. Nur tio ne plaĉas al mi, ke longharaj poetoj faras malbonajn poemojn pri la printempo.

Post la printempo venas tre varma, ofte varmega sezono, la somero. Dum la somero oni ŝatas iri en la akvon, naĝi en la akvo, oni ŝatas sidi en ŝipeto, tamen ĝi ne estas ŝipo, nur similas al la ŝipo, ĝi estas boato kaj oni remas en ĝi. (Ĉu oni remas per la tranĉiloj?)

Post la somero venas la tre bela sezono, la aŭtuno. La aŭtuno flavigas, brunigas kaj ruĝigas la arbojn kaj arbetojn. Sed ofte akvo falas el la ĉielo dum la aŭtuno. Ni diras, ke ofte pluvas dum la aŭtuno. La pluvo venas el la ĉielo, el la nuboj, kaj faras koton sur la tero. Ankaŭ dum la vintro falas blanka pluvo kaj ni diras: neĝas.

La neĝo estas tre bela, blanka, kaj la sportistoj tre ŝatas ĝin. Dum la aŭtuno kaj la vintro ofte ni ne povas vidi bone pro la nebulo. En la urbo la aŭtuno ne estas bela sezono.

Demandoj:

Kio estas la plej varma, plej malvarma, plej bela, plej longa sezono?
Kial vi ŝatas la vintron, printempon, aŭtunon, someron?
Per kio oni hejtas dum la vintro?
Kion faras la gejunuloj dum la printempo?

Ĉu vi remas dum la somero?
Kie vi estis dum la lasta somero?
Kien vi vojaĝos dum la venonta somero?
Ĉu pluvis hodiaŭ?
Ĉu vi ŝatas la neĝon?
Kiam estis nebula vetero?

Notas

1. Observe la esprimon **manĝi supon**. En portugalo dizemos, **tomar sopa**, mas em Esperanto, como em muitas outras línguas, diz-se **comer sopa**.

2. **Saluti** – saudar.

3. **El** – de dentro de, dentre. Empregado também no sentido de feito de (certo material).
4. **Io** – algo, alguma coisa, uma coisa.
5. O sufixo **-uj-** indica "o continente ou o que leva," a "árvore que produz" (o que indica a raiz), país habitado por: **mono** – dinheiro, **monujo** – bolsa ou carteira de dinheiro; **sukerujo** – açucareiro; **pomo** – maçã, **pomujo (pomarbo)** – macieira; **franco** – um francês, **Francujo** – França (V. pg. 41, Nota 8).
6. O sufixo **-ing-** indica "recipiente parcial," no qual se introduz uma parte de um objeto: **Cigaredingo** – piteira, **glavingo** – bainha de espada.
7. **Sata** – saciado, satisfeito de alimentos: **malsata** – faminto.
8. O sufixo **-aĵ-** exprime "objeto concreto ou substância": **manĝaĵo** – comida; **trinkaĵo** – bebida; **legaĵo** – coisa de se ler, leitura. Em vez de **porko-viando**, etc., digamos muitas vezes **porkaĵo**, etc.
9. **Kiom** – quanto, quantos; **iom** – alguma quantidade, um pouco; **tiom** – tanto, tantos; **neniom** – nenhum, nada (quantidade ou número); **ĉiom** – todo, tudo, toda a quantidade.
10. O prefixo **dis-** indica "separação, dispersão em várias direções": **disigi** – apartar, separar; **disŝiri** – rasgar em pedaços, despedaçar; **disdoni** – distribuir.
11. **iomete** – um pouquinho.
12. Indicam-se as horas do dia por um número ordinal (**dua, deka**, etc.): **Estas la kvara horo** – São quatro horas (literalmente: é a quarta hora). Algumas vezes se omite a palavra **horo**. **La sesa kaj kvarono**, ou **kvarono post la sesa** – 6h. E 15m.; **la sesa kaj duono** ou **duono post la sesa** – 6h. E 30m.; **la sesa kaj tri kvaronoj**, ou **kvarono antaŭ la sepa** – 6h. E 45m. Para perguntar a hora, juntamos **-a** a **kiom**: **kioma horo estas?** Que horas são? **La oka (horo)**.
13. As preposições em Esperanto têm sentido claro e definido. Quando se quer empregar uma preposição e o sentido não a indica, emprega-se **je**, que não tem sentido definido: **Je la unua horo** – à uma hora; **mi ridas je li** – eu me rio dele; **ni trinkas je via sano** – bebemos à sua saúde. Não a confunda com **ĉe** que indica lugar: **Ĉe la pordo** – à porta. **Observação.** Muitas vezes a clareza permite substituir a preposição **je** pelo acusativo: **mi ridas lin; li obeas la patron**.
14. Os verbos impessoais, como **pluvi, neĝi**, conjugam-se justamente como em português (não como em inglês e francês), sem sujeito: **pluvas** – está chovendo, **neĝas** – neva.

Traduza para o Esperanto:

Meu anel não é (feito) de ouro., mas de prata.
 Durante o outono viajarei para a Itália, porque o tempo de nevoeiro não é bom para (a) minha saúde.
 A mais bela estação (do ano) é a primavera, mas a última primavera estava fria.
 Faça favor de passar-me (dar-me) o saleiro.
 Não quebre o prato.
 Tem você sua bolsa com (**ĉe**) você?
 Se assim é, tenha a bondade de pagar.

A comida é boa, mas é muito cara (**kara**).

Eu já falo um pouco de Esperanto, mas espero que breve (**post nelonge**) o fale (**parolos**) perfeitamente.

N.B. Em português emprega-se o artigo definido com os nomes dos dias da semana, e com os nomes próprios; mas em Esperanto não se emprega: o sábado e o domingo – **sabato kaj dimanĉo**; o Goldsmith mora na Inglaterra – **Goldsmith loĝas en Anglujo**.

Deka-kvara (14-a) Leciono.

Eble la mallonga strofo de la hungara kanto "Tra la stratoj" estas ankoraŭ en via kapo, vi ankoraŭ ne forgesis tion. Nun ni povos lerni la duan strofon:

Kapitan' ŝin alparolas:
Junulin', vi kien volas?
Kial tion scii vi deziras?
La amanton mi postiras!

Certe vi bone komprenas la vortojn kaj mi ne devas ilin klarigi al vi! Se vi deziras aŭdi la muzikon de la kanto aŭ vi deziras aŭdi alian esperantan diskon, vi povas peti katalogon pri ili.

Ĉu Adamson maĝis? (Ne, li estas maĝonta.)
Ĉu la maĝonta homo estas sata?
Kia estas la maĝonta homo?
Ĉu Adamson estas dika antaŭ la tagmaĝo?
Kia li estis?
Kial li estas malika?
Kion faras la maĝonta Adamson?
Kien li iras?
Ĉu Adamson volas trinki? (Jes, Adamson volas trinki, li soifas.)

Adamson dikiĝas dum la tagmanĝo.

Kion faras la kelnero?
Ĉu Adamson deziras manĝi multe?
Ĉu vi soifas?
Ĉu vi soifas akvon aŭ vinon?

Kion faras Adamson?
Ĉu nun li estas pli dika? (Antaŭ la tagmanĝo Adamson estis maldika, nun li estas dika. Li dikiĝis dum la tagmanĝo.)

Dun la aŭtuo la arboj estas flavaj. (Dum la aŭtuno la arboj flaviĝas.)
Kiam oni diras al juna knabino, ke ŝi estas bela, la knabino ruĝiĝas.

Kio okazis al Adamson?
Kiu dikiĝis?
Kio flaviĝis dum la aŭtuno?
Kial ruĝiĝis la junulino?
Ĉu la situacio de la mondo malboniĝis dum la lastaj jaroj?

La cikonio. La infano naskiĝas.

Kiam la cikonio venis kun vi?
Kiam vi naskiĝis? (La patrino naskas. La infano naskiĝas.)

Kiam naskiĝis via patro?
Ĉu vi naskiĝis en tiu ĉi jarcento?

Sed nun mi parolu pri Esperanto:

La granda homo, kiu faris Esperanton, Zamenhof, naskiĝis en Pollando, en malgranda urbo, Bjalistok, en la mezo de la antaŭa jarcento.

En tiu urbo loĝis kvar diversaj (malegalaj) nacioj. La juna Zamenhof vidis la malamon inter la diverslingva loĝantaro. La koro – la animo – de la junulo soifis la komprenon. Ĉio pro la diverslingveco! – pensis la junulo. La homo pafas unu la alian, ili faras militon, ilia ruĝa sanĝo fluas, ili malamas unu la alian, ĉar la homoj, la nacioj, ne komprenas unu la alian. Li volis fari mondlingvon, por tiri la homan familion al la sankta harmonio. Li ne estis riĉa, eĉ malriĉa, li laboris tre multe, ĝis li povis eldoni sian gramatikon. Kaj li estis kuracisto. Li devis havi multan animan doloron, suferi, sed fine li sukcesis. Li faris – verkis – la himnon de la esperantistaro. La Esperantistoj esperas, ke la venonta tempo estos pli bela, tial ili estas Esperantistoj kaj tial estis la nomo de la himno: La Espero. (Zamenhof eldonis sian libron sub la pseŭdonimo Doktoro Esperanto kaj tial la lingvo havas tiun nomon.) La unuaj strofoj de La Espero estas jenaj:

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko,
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

En la poemo (versoj) estas novaj vortoj. Kiam io doloras al vi, vi sentas doloron. La kapdoloro estas malbona sento. – Kiam vi volas, ke la infano venu al vi, vi vokas la infanon. Nun vi komprenas, kion signifas: tra la mondo iras forta voko. – Loko: la loko, kie oni danĉas, estas la dancejo, la loko kie oni lernas, estas la lernejo, la loko, kie oni telefonas, estas la telefonejo. **Loko = ejo.**

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion,
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Glavo: la soldato havas pafilon kaj glavon, la glavo ne pafas, sed tranĉas. Eterne signifas ne nur en tiu ĉi minuto, sed ĉiam ĝis la fino de la mondo. Promesi signifas diri, ke oni donos aŭ faros ion, al iu. Ekzemple, mi promesas al vi, ke vi estos bona Esperantisto, se vi ankoraŭ iomete lernos Esperanton. Kaj vi certe promesas al mi, ke vi estos bona Esperantisto.

La dua strofo ne estas malfacila: legu nun en prozo:

Ĝi (la nova sento) ne tiras la homan familion al la glavo soifanta sangon (kiu soifas sangon), ĝi promenas al la mondo, eterne militanta (kiu militas eterne), sanktan harmonion.

En la fino de la lasta jarcento Esperanto rapide iris antaŭen kaj nur la mondmilito malhelpis ĝin. Tiam Esperanto suferis multe kaj dum la milito mortis Zamenhof en Varsovio. Li havis kormalsanon (malsanon de la koro), kaj li multe suferis, ĉar li vidis, ke la homoj ne komprenis lin. Zamenhof mortis, sed lia granda ideo vivas. La verda stelo, kiu estas simbolo de la espero, brilas kaj montras la vojon al la homa harmonio, al la paco (malmilito) de la homaro. La tekniko pli kaj pli fortiĝas, la kilometroj estas ĉiam pli kaj pli mallongaj, kaj ankaŭ la homaj animoj devas esti pli proksimaj.

Ju pli perfekta estos la tekniko, des pli fortiĝos nia afero.

Demandoj:

Kie kaj kiam naskiĝis Zamenhof?

Kion li vidis en sia naskurbo?

Kia urbo estis Bjalistok?

Kion simbolas la verda koloro?

Ĉu la glavo estas simbolo de la Esperantismo?

Kion promesas Esperanto al la homaro?

Kiam mortis Zamenhof?

Ĉu Esperanto fortiĝis dum la milito?

Kaj post la milito?

Ĉu Esperanto havas longan estinton? (Estanto = nuna tempo. Estinto = tempo, kiu estis.)

Ĉu la estonto de Esperanto estas esperiga?

Finu la frazojn:

Ju pli ofte pluvas, ...

Ju pli varma estas la ĉambro...

Ju pli multe oni parolas...

Ju malpli oni lernas...

Bela ĉevalo – Ĉevalaĉo.

Ĉu vi vidas la ĉevalojn?

Ĉu ili estas egalaj?

Kiu estas la pli bela?

Ĉu la dekstra ĉevalo estas bela?

La tre malbela kaj malbona ĉevalo estas ĉevalaĉo?

Ĉu la malbela kaj malbona domo estas ĉevalaĉo? (Ne, sed domaĉo.)

Dum la tuta tago mi atendas la ŝuiston, ĉu vi ne vidis tiun homaĉon?

Ne, mi ne vidis lin, sed la tajloro estas ĉi tie. (La tajloro faras vestojn.)

Fihomo.

Rigardu la portreton de tiu homo en la gazeto, Li mortigis homon.
Li estas tre tre malbona homo. Li estas fihomo.

La sufikso -aĉ- kaj la prefikso fi- (antaŭ la vorto) estas malbeligaj afiksoj: -aĉ- malbeligas nur fizike, sed fi- malbeligas morale.

Ĉu vi bone komprenis min?

Ĉu vi ne miskomprenas min? (Vi miskomprenas min, se mi diras al vi ekz. Ĉu vi havas pomon, kaj vi aŭdas: ĉu vi havas monon; tiam vi miskomprenas min. Nu, espereble ne estas miskompreno inter ni!

Ĝis revido!

Notas

1. **Eble** – como palavra autônoma significa "possivelmente, talvez."
2. **Peti** – pedir, solicitar.
3. **Jarcento** – século.
4. **Verki** – compor, escrever (uma obra literária), **verko** – obra (de literatura ou arte, **verkisto** – escritor, autor.
5. O sufixo **-iĝ-** exprime "tornar-se, fazer-se, vir a ser": **verdiĝi** – enverdecer-se; **varmiĝi** – tornar-se quente; **maturiĝi** – ficar maduro, amadurecer; **naskiĝi** – nascer. **Iĝi** é sempre reflexivo; não se confunda com **igi** que é sempre transitivo. Compare-se: **La fraŭlino riĝiĝis** – a senhorita se enrubescou (ficou vermelha); **la fraŭlino ruĝigis siajn lipojn** – a senhorita envermelhou seus lábios (com "baton"). **La suno maturigas la pomon** – o Sol amadurece a maçã (torna-a madura); **la pomo maturiĝas pro la suno** – a maçã amadurece por causa do Sol.
6. **Eldoni** – editar, publicar.
7. **Jupli... despli** – quanto mais... tanto mais. **Ju pli granda, des pli bona** – quanto maior, melhor.
8. O sufixo **-aĉ-** indica "má qualidade, ruindade": **domaĉo** – choça; **virinaĉo** – mulher ruim, bruxa; **aĉa**, vil, abjeto.
9. O prefico **fi-** indica "baixeza moral": **fidomo** – casa de má fama. **Fihomo** – patife.
10. **Estanta** – presente (que é), **estinta** – passado (que foi ou era), **estonta** – futuro (que será). Formas alternativas: **nuna** presente, **pasinta** – passado, **venonta** – futuro.
11. O prefixo **mis-** significa "errado, mal": **miskompreni** – compreender mal, **misuzi** – abusar, empregar mal.

Traduza para o Esperanto:

Quanto mais se trabalha, tanto melhor é o almoço.

(O) Dr. Zamenhof era uma dessas pessoas que não pensam em (**pri**) si mesmas, mas somente no bem da humanidade.

Ontem eu me esqueci de telefonar àquele patife que não me pagou o dinheiro.

(A) minha lapiseira é (feita) de prata.

De manhã trabalhei demais (**tro multe**) e não pude escrever uma carta a(o) meu cunhado, que está esperando de mim uma resposta.

Quando eu nasci, era um tempo melhor.

O ar fica quente durante o dia e frio durante a noite.

Dek-kivina (15-a) Leciono.

La fraŭlino vendas, la sinjoro aĉetas.

Kion faras la sinjoro?
Kion faras la fraŭlino? (La sinjoro aĉetas, la fraŭlino vendas.)

Ĉu vi havas vendejon?
Ĉu via patro havas vendejon?
Ĉu li estas vendisto?
Ĉu li estas librovendisto?
Ĉu vi ofte aĉetas librojn?
Ĉu vi aĉetas Esperantajn librojn?
(Mi pensas, ke vi povos aĉeti kelkajn tre bonajn librojn.)

Ĉu vi scias, ke Esperanto havas tre bonan kaj grandan literaturon? (En Esperanto aperis multaj romanoj, poemoj, noveloj, matematikaj, politikaj kaj aliaj sciencaj verkoj, kaj ni havas multajn bonajn gazetojn. Oni tre multe tradukis en Esperanton el la naciaj lingvoj. El la germana lingvo oni tradukis Faust de Goethe, el la angla verkojn de Dickens, el la franca multajn bonajn librojn. k.t.p. Rigardu la liston de la librojn en la fino de la libro, kaj legu librojn kaj abonu gazetojn. Mi scias, ke vi tre ŝatos la Esperanto-literaturon. Kaj la Esperantaj libroj ne kostas multe.)

Ĉu vi ŝatas legi?
Ĉu vi legas ofte? (Mi legadas ĉiuvespere.)

Ĉu vi legadas ĉiuvespere?
Ĉu vi aŭdis pafon?
Ĉu la pafado estas ofta en la revolucioj?
Ĉu vi ofte iras en klubon?
Ĉu vi aŭskultas ofte paroladojn?
Ĉu vi ŝatas la politikajn paroladojn?

La sufikso -ad- signifas longan aŭ oftan faron.

La vekhorloĝo vekas lin. Li vekiĝas.

Ĉu vi ne povas dormi, se oni kantas en la ĉambro?
Kion faras la kanto? (Ĝi vekas vin.)
Ĉu vi havas vekhorloĝon?
Ĉu vi ŝatas ĝin?
Je kioma horo ĝi vekas vin?
Kiam vi vekiĝas?
Ĉu vi vekiĝis frue hodiaŭ?

Unu krono falis sub la ŝrankon, mi devas movi la ŝrankon. Ĉu la ŝranko moviĝas?

Ĉu la Esperanto-movado estas granda?
Ĉu vi partoprenas (prenas parton) la kontraŭ-alkoholan movadon?
En kiu movado vi partoprenas?

Adamson, la poŝtistino kaj la malbela pakaĵo.

Kio estas en la mano de Adamson?
Kia estas la pakaĵo?
Kia estas la poŝtistino?
Ĉu al ŝi plaĉas la pakaĵo de Adamson?
Kion Adamson volas fari?

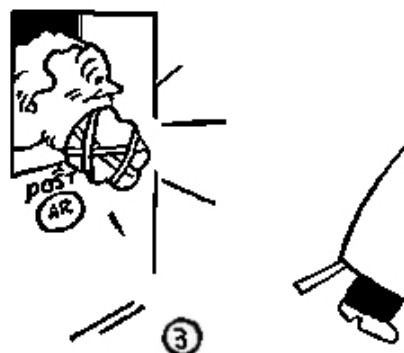
La poŝtistino estas senpacienca. (Ŝi ne havas paciencon.)

Kion faras la poŝtistinon?
Ĉu ŝi havas paciencon?
Kial ŝi krias?
Ĉu ŝi havas grandan buŝon?
Kia estas ŝia buŝo?
Ĉu ŝia buŝo estas malfermita?
Kie estas la pakaĵo?

La ŝtopita buŝo ne povas krei.

Kion faris Adamson?
Ĉu la ŝtopita buŝo povas paroli?
Kial ŝi ne povas paroli?

Aminda fraŭlino.

Ĉu vi amas iun?
Ĉu la junuloj ofte amas?
Kial oni amas fraŭlinon? (Ĉar ŝi estas bela, bona, bone parolas Esperanton k.t.p., ĉar ŝi estas per unu vorto aminda.)

Ĉu vi vidis Parizon?
Ĉu Parizo estas bela urbo? (Jes, ĝi estas vidinda urbo.)
Ĉu en Parizo estas multaj vidindaĵoj?
Ĉu vi povas diri al mi rigardindan filmon?
Ĉu vi povas diri al mi nomon de leginda verkisto?
Ĉu Esperanto estas ŝatinda lingvo?
Ĉu Adamson estas ridinda homo?
Ĉu vi estas gratulinda lernanto?

Dialogeto:

- Ĉu vi povus viziti min morgaŭ?
- Mi bedaŭras, morgaŭ mi ne havos tempon. Sed eble postmorgaŭ.
- Bedaŭrinde, postmorgaŭ mi ne povos esti hejme.

La hundo ankoraŭ sidas, sed la sinjoro ekiras jam.

Ĉu vi ŝatas vojaĝon?

Kie estas la vagonaroj? (En la stacidomo.)

Kion faras la ironta vagonaro? (Ĝi staras. Kiam la vagonaro komencas iri, ni diras: la vagonaro ekiras.)

Kiam vi komencas dormi, vi ekdormas. Kiam vi komencas paroli, vi ekparolas.

La prefikso ek- signifas komencon.

Kiam vi ekiros?

Je kioma horo vi ekdormis hieraŭ?

Kiam Adamson venis kun la aŭtotrumpeto, kion faris la parolemaj sinjorinoj?

(Ili ektimis.)

Ĉu vi manĝos ion antaŭ la ekiro?

Bonvolu ekstari! Nun bonvolu eksidi!

Kion faris la ektiminta vilaĝanto?

Ĉu la fama doktoro povis ekparoligi la mutan sinjorinon?

Ĉu li povis ekmutigi ŝin?

Kion faris la fama doktoro?

Ĉu la aŭtotrumpeto de Adamson estas ektiminda?

Kie vi ekvidis vian amikon hieraŭ?

Historio: Statuo.

Kaj nun mi rakontas al vi historion: Antaŭ kelkaj jardekoj, kiam en Hungarlando Francisko Jozefo estis la reĝo, oni festis la naskotagon de la reĝo kun granda ceremonio. Ankaŭ la teatroj partoprenis en la festado kaj ili aranĝis specialan festo-vesperon. En malgranda hungara urbo la teatro-direktoro volis fari speciale belan vesperon, kaj tial li sendigis al si el la ĉefurbo Budapeŝto tre belan gipso-statuon de la reĝo.

Li volis aranĝi tre bele la vesperon, kun multaj palmoj, grandaj reflektoroj, bela muziko kaj kantado, en kiu ankaŭ la rigardantaro devos partopreni. Sed dum la antaŭtagmezo de la festo okazis granda katastrofo. Mallerta homo (kiu havis malpraktikan manon) faligis la statuon, kaj ĝi rompiĝis je mil pecoj. La direktoro preskaŭ ploris. Li koleris kaj ne sciis, kion fari. Sed tiam li ekvidis help-aktoron, kiu tre similis al la reĝo. Kaj tiam oni per farbo blankigis la helpaktoron, kaj antaŭ lin oni metis palmojn kaj florojn, kaj li nun estis tre bona statuo. Kaj la direktoro diris al li, ke li ricevos duoblan salajron (mono por la laboro), sed se li ekmoviĝos, tiam li mortos, ĉar la direktoro mortigos lin. La helpaktoro diris: – Ne, mi ne ekmoviĝos. Do li promesis, ke li ne ekmoviĝos, kaj la direktoro estis trankvila. Kaj nun venis la komenco de la vespero. Sur la scenejo staris la statuo-aktoro kaj ĉirkaŭ li estis la floroj.

Oni levas la kurtenon.

Oni levis la kurtenon, la kurteno leviĝis kaj la statuo staris en la brilo de la reflektoroj. La orkestro ekmuzikis. La homoj ekstaris kaj ekkantis la himnon. Sed ili kantis nur dum kelkaj sekundoj. Poste ili ekridis, ridegis, ridadis. La malfeliĉa direktoro rigardis al la aktoro-statuo. Ĉu vi scias, kio okazis? Nu, tio okazis, ke ne nur la rigardantaro kantis la himnon, sed ankaŭ la statuo.

Demandoj:

Kiam okazis la historio?
Kie ĝi okazis?
Kiu estis tiam la reĝo en Hungarlando?
Kiam estas vian nakotago?
Kiu estas la ĉefurbo de via lando?
Kia estis la laboristo?
Kion faris la statuo?
Kiel oni statuigis la helpanton?
Kion li devis promesi?
Ĉu vi havas altan salajron?
Kion faris la kurteno?
Kion faris la orkestro, la rigardantaro?
Kial oni ekridis?

Du tasoj da kafo.

Ĉu vi trinkas multan kafon?
Ĉu vi trinkas nur unufoje, aŭ plurfoje dum la tago?
(Pluraj estas pli ol unu.)
Ĉu vi trinkas nur unu tason da kafo?
Ĉu vi manĝas unu kilogramon da ĉokolado?
Kiom da pano vi manĝas?
Kiom da akvo vi trinkas dum la tago?

Da staras ĉe vortoj kiuj signifas kvanton.

Kiom kostas la ovojn po du en via urbo?
Ĉu oni vendas la pomojn po dekduo en via lando?
Ĉu vi manĝas ĉiutage po unu fojo?
Ĉu vi povas lerni ĉiutage po 50 vortoj?

Ĝis Revido!

Notas

1. O sufikso **-ad-** indica ação repetida ou prolongada: **pafo** – um tiro, **pafado** – tiro-teio; **pluvo** – chuva, **pluvado** – chuva contínua; **parolo** – palavra, **parolado** – discurso.
2. A partícula apassivadora **se**, do português, traduz-se muitas vezes em Esperanto pelo sufikso **iĝ-**: vendem-se casas – **domoj vendiĝas**; o prato se quebrou – **la telero rompiĝis**. Outras vezes se traduz pela voz passiva: **domoj estas vendataj**, **la telero estas rompita**.
3. **Partopreni** – tomar parte em, participar de.
4. O sufikso **-ind-** exprime "digno de": **Vidinda** – digno de ser visto; **aminda** – digno de ser amado; **admirinda** – digno de ser admirado, admirável. Compare-se: **legebla** – que pode ser lido, legível; **leginda** – digno de ser lido.
5. **Bedaŭri** – sentir, lamentar: **bedaŭrinde** – lamentavelmente, infelizmente.

6. O prefixo **ek-** indica "ação repentina" ou "ação que começa": **ekkrii** – exclamar, **ekdormi** – adormecer, **ekkuri** – pôr-se a correr, **ekiri** – começar a andar, partir (de um lugar).

7. **Li sendigis al si** – mandou que o levassem a sua casa.

8. **Rimarku:** **Rid**, **ridegi**, **ekridi**, **ridinda**, **rideti**, **ridema**, **rido**, **rideto**, **ridego**, ktp. Desse modo se podem formar muitas palavras derivadas da mesma raiz. A raiz neste caso é **rid-**.

9. **Da** traduz o nosso **de** depois de uma expressão de quantidade ou de medida: **ki-logramo da pano** – um kilo de pão. **Li trinkis tason da kafo** – ele bebeu uma xícara de café. Quando **kiom**, **tiom**, **iom**, etc., é seguido de um substantivo, tem-se de interpor a preposição **da**: **Kiom da mono vi havas? Mi havas dek, kruzejrojn, multan monon neniom da mono**. Como **da** é preposição, depois dela não se emprega acusativo.

10. **Pluraj** – diversos.

11. **Ĉiutage** – todos os dias, diariamente, cotidianamente.

12. **Po** – à razão de.

Traduza para o Esperanto:

Durante o longo tiroteio a lebre fugiu.

O movimento esperantista desperta interesse em (**ĉe**) muitas pessoas inteligentes no mundo todo.

Quer você tomar parte no movimento?

Infelizmente eu 's tenho pouco tempo e por isto não posso ir ao clube, mas naturalmente (**kompreneble**) me correspondo em Esperanto.

Pouco tempo depois eu adormeci e sonhei.

Comi uma libra de pão, porque estava muito faminto.

A fome é o melhor cozinheiro.

Dê-me um litro de leite.

Quer um pouco de leite?

Quando se deu a catástrofe?

Sabe você como posso ir à rua principal (**ĉefa**).

Lasta Leciono.

Mi pensas, ke vi jam nun komprenas bone Esperanton. Sed certe vi estus perfekta Esperantisto, se vi estus lerninta ĝin jam antaŭ tri jaroj.

Se vi estus lerninta Esperanton antaŭ tri jaroj, kja Esperntisto vi estus nun?

Ĉu vi vivus, se via patro ne estus naskiĝinta?

Ĉu la situacio nun estus pli bona, se la mondmilito ne estus estinta?

Kie ni vivus nun, se Evo ne estus manĝinta pomon?

Li ekbruligas la cigaron per alumeto. La alumeto brulas.

Kion faras la sinjoro?

Ĉu vi havas alumeton?

Kion vi faras per la alumeto?

Kion vi bruligas per la alumeto?

Ĉu vi havas fajron en via koro?

Kuirilo.

Kion faras Adamson?

Kio brulas?

Kion volas Adamson ekbruligi?

Kio estas en la mano de Adamson?

En kiu mano li havas la alumeton?

Ĉu vi laboras per la dekstra mano?

Ĉu vi laboras per la dekstra kaj maldekstra manoj?

(Dekstra mano kaj maldekstra mano = dekstra kaj maldekstra manoj. Ni diras ankaŭ ambaŭ manoj. Ambaŭ = ĉiuj du.)

Ĉu ambaŭ manoj de Adamson estas plenaj?

Kion li faras per la alumeto?

Ĉu Adamson havas alumeton?

Kion oni faras per la alumeto?

Kio estas sur la fino de la alumeto, kiam ĝi brulas? (Fajro.)

Granda fajro sur la kuirilo – La tre malgranda fajro estas fajrero.

Kia estas fajro?

Ĉu la petrol-kuirilo brulas bone?

Kion faras Adamson? (Li ektimas.)

Kio ektimigas lin?

Ĉu vi vidas tre malgrandajn ruĝajn partojn de la fajro?

Kio estas tio? (Tio estas fajrero. Fajrero estas ruĝa punkto en la fajro.)

Ĉu vi ŝatas manĝigi la paneron?

Ĉu la fajrero povas bruligi domon?

Ĉu vi komprenas: akvero?

Ĉu vi havas monon?
 Ĉu vi komprenas: monero?
 Ĉu vi havas monerojn?
 Ĉu vi povas al mi monerigi cent dolarojn?
 Kial vi ne povas monerigi cent dolarojn?

La sufikso -er- signifas la plej malgrandan parton de la tuto.

Adamson alportas lignon.

Kia estas la petrolkuirilo?
 Kion faras Adamson? (Li alportas lignon. Ligno estas mortinta arbo.)

Kien li metis la lignon?
 Ĉu li nun povas uzi la aparaton?
 Ĉu la aparato nun estas uzebla?
 Ĉu Esperanto estas uzebla en la tuta mondo?
 Kie vi povas uzi Esperanton?
 Ĉu oni povas uzi Esperanton ĉie?
 Kia homo estas Adamson?

Averto sur la benko – Ĝi estas nove pentrita.

Kion faras la sinjoro?
 Kie li sidas?
 Kio estas sur la benko? (Sur la benko estas papero kaj sur papero estas skribite: Atentu! La benko estas ĵus pentrita!)

Ĉu la sinjoro vidas la paperon?
 Kial estas la papero tie? (La papero avertas la homojn. Sur ĝi estas averto.)

Ĉu la sinjoro ekvidis la averton?
 Kion li faras?
 Kiu estas sur la benko?
 Kie estas la sinjoro? (Li foriris.)

Kio restis sur la benko? (Pantalono.)
 Ĉu la historio estas melankolia?
 Kian pantalonon vi havas?
 Ĉu la sinjoro foriris kun la pantalonon?
 Kio restis sur li? (Jako – simila al la palto, sed malgranda, kaj veŝto sub la jako.)

La anseroj iras unuope.

Kiel iras la anseroj?
Kiel marŝas la soldatoj?
Kiomope iras la anseroj?
Ĉu la soldatoj marŝas duope?
Ĉu la lernantoj sidas unuope en la benkoj?

Ĉu en la lokomotivo estas homoj?
Kiu estas la unua homo en la lokomotivo?
(La unua homo en la lokomotivo estas la lokomotivestro.)

Kiu estas la unua homo en la urbo? (La urbestro.)
Kiu estas la urbestro en la via urbo?
Kiu estas la estro de via klubo?
Ĉu la estraro (estr-aro) de via klubo estas bona?
Ĉu ilia laboro estas kontentiga?

Kion faras la lokomotivestro? (Li gvidas la lokomotivon.)

Estro = gvidanto.

Ĉu vi estas gvidanto?
Ĉu vi bezonas gvidiston en granda framda urbo?
Ĉu vi vidis jam la belan Esperanton gvidlibron de Milano kaj la aliajn turistajn prospektojn?
Ĉu vi scias, ke multaj urboj eldonis Esperantajn prospektojn?

Negro kun eleganta kolumo kaj ombrelo.

Ĉu la negro estas eleganta?
Kio estas ĉirkaŭ lia kolo? (Ĉirkaŭ la kolo estas kolumo.)

Um- estas sufikso, kiun ni uzas, se ni ne havas alian uzeblan sufikson. Sed estas tre malmultaj vortoj kun la sufikso -um-.

Jen malgranda listo de um-vortoj:
Malvarma – malvarmumi, pro la malvarmo esti malsana.

Vento – ventumi, fari venton, kiam estas tre varma vetero, por ke ni ni fartu pli bone. Venumilo – ilo, per kio la sinjorinoj ventumas sin dum la somero kaj dum la baloj.

Proksima – proksimume, mi ne scias tute precize, kiom. **Ekz.:** la monto estas proksimume 400 metrojn alta.

Krom tiu listo ne estas tro multaj um-vortoj.

Kiam mi revidos vin?
Ĉu vi ofte rerigardas, kiam vi iras sur la strato?
Kiam vi revenos?
Ĉu vi rekonas la Esperantajn vortojn, kiujn vi lernis?
Kiam vi reiros hejmen?
Kio estas en la manoj de Adamson, kiam li revenas al la petrolkirilo?

Kries krono estas tio?

Kiu havas kronon?
Kies krono estas la bildo? (La krona de la reĝo.)
Kies ĉefurbo estas stockholm?
Kies ĉefurbo estas London?
En kies domo vi loĝas?

Kaj nun la instruisto vere adiaŭas:

Estimata Sinjorino, Fraŭlino, aŭ Sinjoro!

Hodiaŭ vi finas la lecionojn. Eble mi povis simpatiigi al vi la facilan lingvon kaj belan, praktikan movadon. Nun mi adiaŭas. Sed antaŭ tio mi havas grandan peton kaj forton deziron. Mi ne volas adiaŭi vin. Mi deziras vin vidi, revidi, en la Esperantistaj kluboj. Vi lernis multajn vortojn, vi scias multe, tamen vi ankoraŭ ne estas perfekta Esperantisto. Sed espereble baldaŭ vi estos tia. Vi devas vin perfektigi, paroli en lingvo, por ke vi povu kompreni kaj komprenigi vin. Venu do, por ke vi povu paroli en la kluboj kun enlandaj kaj eksterlandaj samideanoj. Kaj korespondu kun hotentotaj aŭ aliaj gesamideanoj kaj legu la Esperantajn gazetojn kaj librojn. Vi scias, ke originalaj kaj tradukitaj verkoj tre multaj aperis en Esperanto; legu nian literaturon. Kaj tiel, kiu scias, vi eble estos ano de Esperantista Akademio.

Venu, por ke oni instruu vin pri la praktika Esperanto. Eble vi scias, ke la Esperantistoj havas grandajn organizaĵojn, kiuj ĉie havas personojn (delegitojn) por servi la anojn. Ni jam ellernis la gramatikon, sed tio ne estas sufiĉa. Anstataŭ forgesi, lernu plu.

Per unu frazo: Ĝis la plej baldaŭa revido!

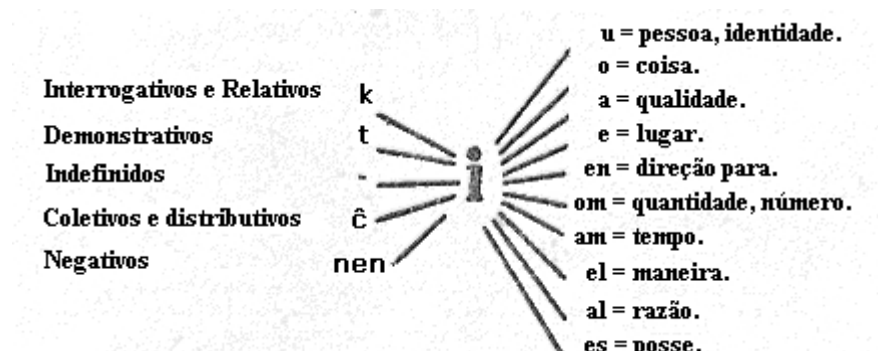
Adiaŭ. Ĝis Revido.

Notas

1. **estus...** -**inta** exprime uma condição passada, ou uma suposição dependente dela. **Se li estus rigardinta, li ne estus falinta.** Se ele houvesse olhado, não teria caído.
2. O verbo ferver apresenta duas categorias: é intransitivo, p.ex.: "a água ferve," ou transitivo, p.ex.: "a cozinheira ferve a água." Para o segundo exemplo, o Esperanto reclama o sufixo **-ig-**: **la akvo bolas, la kuiristino boligas la akvon.** Compare-se com **morti** – morrer, **mortigi** – matar.
3. **ambaŭ** – ambos. **Ambaŭ** não é seguido de artigo definido como em português: **ambaŭ vojoj estas bonaj** – ambos os caminhos são bons.
4. **-er-** indica "partícula" ou "elemento": **fajro** – fogo, **fajrero** – centelha; **mono** – dinheiro, **monero** – moeda; **pano** – pão, **panero** – migalha de pão.
5. **alporti** – trazer.
6. **ĵus** – neste momento, recentemente, há pouco: **li ĵus alvenis** – ele acaba de chegar, chegou há pouco, chegou agora mesmo.

7. O sufixo **-um-** é de sentido indefinido (como a preposição **je**). As palavras formadas com ele devem ser aprendidas em separado, como autônomas. Eis alguns exemplos: **Kolo** – pescoço, **kolumo** – colarinho; **aero** – ar, **aerumi** – arejar; **vento** – vento, **ventumilo** – leque.

8. **Krom** – além de, exceto.

9. 400 **metrojn alta**. É o acusativo substituindo uma preposição: **je 400 metroj alta**, ou **alta je 400 metroj**. **La tablo estas longa je du metroj**, ou **la tablo estas longa du metrojn**.

10. O prefixo **re-**, como em português, indica "volta" ou "repetição": **rekomenci** – recommençar, **resendi** – devolver.

11. **Kies?** - de quem? **Kies** – cujo; **ties** – dele, dela, disso, seu; **ies** – de alguém; **ĉies** – de todos, de cada um; **nenies** – de ninguém.

12. O sufixo **-estr-** indica "chefe, diretor, cabeça de"; **Urbestro** – prefeito; **ŝipestro** – comandante de navio; **estro** – chefe.

13. O sufixo **-op-** forma os numerais coletivos: **duope** – dois a dois, dois de cada vez; ; **kivinope ili sin ĵetis sur min** = um grupo de cinco se lançou sobre mim, todos cinco se lançaram sobre mim.

14. **Por** – para, a fim de, por. **Por lerni** – para aprender; **por ke vi lernu** – para que você aprenda, ou, para você aprender; **por ke vi povu** – para que você possa, ou, para que você possa.

15. **el**, empregado como prefixo, dá idéia de ação completa: **ellerni** – aprender a fundo; **eluzi** – usar até acabar, consumir.

Legaĵoj.

Moderna Fabelo pri la eta Birdo kaj la Arbeto.

Foje eta birdo tre tre enuis kaj flugis al arbeto. La eta birdo diris al la arbeto:

- Kara arbeto lulu min!
- Unue mi estas Arbeto Moŝto, respondis la arbeto - due mi nun ne havas oficialajn horojn, kaj trie mi absolute ne havas humoron luli vin, vi, sensignifa birdeto!

La eta birdo tre malgajiĝis, foriris. Ĝi iris, iradis, fine ĝi renkontis beston. La besto havis barbon kaj ĝi diris:

"Mek-mek"! Tiu ĉi besto estis la kapro.

La eta birdo diris:

- Kapro, manĝu la arbeton!

Sed la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj tial la arbeto ne lulis la etan birdon. Denove iris, iradis la eta birdo. Nun ĝi renkontis grandan beston en la arbaro. La besto havis fortajn dentojn kaj ĝi similis al hundo, sed estis pli forta ol la hundo. Tiu besto estis la lupo.

- Lupo, disŝiru la kapron!

- Pardonon, mia kara, - diris la lupo - vi estas tro diktadora hodiaŭ. Eble mi volontem manĝus vin, sed, vi estas tro malgranda. Estos plej bone, se vi foriros.

La lupo ne volis disŝiri la kapron, la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj la arbeto ja ne lulis la etan birdon. Denove iris, iradis la eta, malgaja birdo. Fine ĝi renkontis aŭtomobilon. Ĝentile li diris al la aŭtomobilo:

- Kara, bonodora benzin-aparato, ektimigu la lupon!

La aŭtomobilo havis alian direkton. Ĝi ne volis ektimigi la lupon, la lupo ne volis disŝiri la kapron, la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj la arbeto ne volis luli la etan birdon.

La eta birdo estis tute melankolia. Ĝi iris, iradis, fine ĝi renkontis fajron.

- Fajro, bruligu la aŭtomobilon!

- Certe vi kredas, ke mi estas freneza. La aŭtomobilo estas asekurita. Vane mi ne laboras, - respondis la fajro.

La fajro ne volis bruligi la aŭtomobilon, la aŭtomobilo ne volis ektimigi la lupon, la lupo ne volis disŝiri la kapron, la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj la arbeto ja ne volis luli la etan birdon.

Iris, iradis, ploure la eta birdo; foje ĝi renkontis akvon.

- Akvo, mi petas vin, estingu la fajron.

- Mi ne havas tempon, mia kara, - diris milde la akvo - hodiaŭ mi havas tre multe da laboro. Nun mi devas iri al kontraŭalkohola kunsido. Eble morgaŭ! Ĝis revido, mia kara, ĝis revido!

La akvo ne volis estingi la fajron, la fajro ne volis bruligi la aŭtomobilon, la aŭtomobilo ne volis ektimigi la lupon, la lupo ne volis disŝiri la kapron, la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj la arbeto ja ne lulis la etan birdon.

Iris, iradis, malgaje la eta birdo. Foje ĝi renkontis bankdirektoron.

- Tre estimata sinjoro bankdirektoro! Patro de la malriĉuloj! Trinku la akvon!

- Akvon! Absolute ne! Mi estas tre okupita. Ĉu vi komprenas, kio estas fajfilo? Nu, fajfilo estas grava objekto, per kiu oni fajfas. La fajfilo havas gravajn partojn. La tre grava parto de la fajfilo estas la truo. Nu, mi nun organizas la fajfil-truo-eksporton al Hotentotlando. Mi ne havas tempon, bedaŭrinde. Kaj mi tre malofte trinkas akvon, prefere ĉampanon. Ĉu vi ne havas alian aferon? Ĝis revido, do ĝis revido sinjoro. Eble alian fojon.

La bankdirektoro ne volis trinki la akvon, la akvo ne volis estingi la fajron, la fajro ne volis bruligi la aŭtomobilon, la aŭtomobilo ne volis timigi la lupon, la lupo ne volis disŝiri la kapron, la kapro ne volis manĝi la arbeton kaj la arbeto ne lulis la etan birdon.

Iris, iradis, senespere la eta birdo. Fine ĝi renkontis tre belan, modernan, simpatian, maldikan, junan sinjorinon.

- Belega sinjorino, mi petas vin, kisu la bankdirektoron.

- Ĉu li estas bela?
- Ne, li estas malbela.
- Ĉu li estas juna?
- Ne, li estas maljuna.
- Ĉu li havas longajn harojn?
- Li absolute ne havas harojn.
- Ĉu li estas riĉa?
- Jes, jes, li estas riĉega.
- Riĉa? Ho bone, mi kisos lin.

Kuris la eleganta sinjorino, kisis la bankdirektoron. Kuris la bankdirektoro por trinki la akvon, kuris la akvo por estingi la fajron, kuris la fajro por bruligi la aŭtomobilon, kuris la aŭtomobilo por timigi la lupon, kuris la lupo por disŝiri la kapron, kuris la kapro por manĝi la arbeton, kaj la arbeto ja lulis la etan birdon.

Se la bankdirektoro ne estus riĉa, mia fabelo daŭrus pli longe.

Originalaj Poemoj

Ho, mia kor'.

Ho, mia kor', ne batu maltrankvile,
El mia brusto nun ne saltu for!
Jam teni min ne povas mi facile,
Ho, mia kor'!

Ho, mia kor'! Post longa laborado
Ĉu mi ne venkos en decida hor'?
Sufiĉe! Trankviliĝu de l' batado
Ho, mia kor'!

Ludoviko Zamenhof.

Kanto de l' Vagabondo.

Vagabond' de l' mondo estas mi
vaganta sur la ter'.
En animo regas harmoni'
kun ĝojo kaj esper'.
Se trompas min la sortfavor',
perfidas amantin';
vagabond' de l' mondo en la kor'
mi restos ĝis la fin'.

J. Bagly.

Aforismoj.

Feliĉa estas fiŝo tuta,
Ĉar fiŝedzino estas muta.

La piro kreskas sur la arbo,
Sur viro kreskas nur la barbo.

La hundo svingas sian voston,
Se vidas ĝi viandan oston.

Raymond Schwartz.

Pri la Unua Esperanto-Kongreso en Boulogne-sur-mer 1905.

Trans ĉiuj stratoj de la urbeto marborda balanciĝis verdaj flagoj kun la stelo de la espero. Ĉirkaŭ lateatro jam aŭdiĝis nur la lingvo internacia. Angloj kun flanela ĉapo, francoj en solena frako, poloj, rusoj, holandanoj en vojaĝa vesto, ĉarmaj hispaninoj kun koloraj ŝaloj renkontiĝis sur la placo kaj babilis kune. Ili sin komprenis. Flue kaj facile flugis la paroloj. De lipo al orelo. De svedoj al italoj. Falis, falis muroj inter la popoloj...

Subite eksonis la muziko de la himno La Espero:

*En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko.*

Samtempe ni ĉiuj stariĝis. Jen sur scenejo, kun la estraro de la kongreso, eniris la amata Majstro. Malalta, timema, kortuŝita, kun frunto tre granda, rondaj okulvitroj, barbeta jam griza. Ĉio jam flugis aŭ svingiĝis en aero, manoj, ĉapoj, tukoj... Sed jam li ekparolis... Tra silento sonis vortoj:

"Mi salutas vin, karaj samideanoj, fratoj kaj fratinoj el la granda tutmonda homa familio, kiuj kunvenis el la plej diversaj regnoj de la mondo, por frate premi al si reciproke la manojn, pro la nomo de la granda ideo, kiu ĉiujn nin ligas..."

Sankta estas por ni la hodiaŭa tago. Modesta estas nia kunveno; la mondo ekstera ne multe scias pri ĝi, kaj la vortoj, kiuj estas parolataj en nia kunveno, ne flugos telegrafe al ĉiuj urboj kaj urbetoj de la mondo; ne venis regnestroj nek ministroj, por ŝanĝi la politikan karton de la mondo; ne brilas luksaj vestoj kaj multego da imponantaj ordenoj en nia salono, ...sed tra la aero de nia salono flugas misteraj sonoj, sonoj tre mallaŭtaj, ne aŭdeblaj por la orelo, sed senteblaj por ĉiu animo sentema; ĝi estas la sonoj de io granda, kio nun naskiĝas. Tra la aero flugas misteraj fantomoj; la okuloj ilin ne vidas, sed la animo ilin sentas; ili estas la imagoj de tempo estonta, de tempo tute nova..."

Kiam residis Zamenhof, denove aklamata senfine, multaj okuloj estis malsekaj. Tre simple, tre sincere pasis horo, malfacile rakontebla... Ĉiufoje, kiam ĉeestinto re-memoras tiun horon, larmo brilas en rigardo lia. Nova tempo ja naskiĝas tiam. Eĉ ne mondmilito povis ĝin detrui.

Edmond Privat.

Tradukitaj Poemoj.

Dornrozeto

Goethe.

Vidis knab': Jen, juna flor'!
Rozujet' kampara!
Bela, kiel la la aŭror'!
Li alkuris ĝoje por
Vidi, kiel kara!
Rozo, rozo, ruĝa roz',
Rozujet' kampara.

Diris knab': Mi vola vin,
Rozujet' kampara.
Diris roz': Mi boras vin,
Ĉiam vi memoras min,
Pro l'dolor' amara.
Rozo, rozo, ruĝa roz',
Rozujet' kampara.

Knabo rozon ŝiris do
De l' rozuj' kampara,
Ĝi, defende, pikis tro!
Sed ne helps ve kaj ho
Kontraŭ vol' barbara.
Rozo, rozo, ruĝa roz',
Rozujet' kampara.

(El la germana: *K.Kalocsay.*)

En la Arbaro Val'a

Johano Vajda.

En arbaro pra-profunda,
En la densa herb' abunda
De l' azil' kaŝita vala,
Ombro-densa kaj vuala.

Ho, kiele estus bone
Vivi tiel monotone
En dometo, en azilo
Vivi pace en trankvilo.

Plu ne zorgi pri la mondo,
Pri mizero de l' mondrondo
Kaj pripensi sur la limo.
La venontan en proksimo.

Pri la nuboj meditati,
En printempaj floroj vadi
Kaj rigardi sur la monto,
En estinton, al venonto,

Nevideble, jar' post jaro,
El la seka foliaro
De l' vivarbo, je la fino
Fali al la tera sino,

Kaj nekonata tombo
Endormiĝi sub branĉ-ombro
Plu nenion voli por mi,
Nur ripozi, dormi, dormi.

(El la hungara: *F. Szilágyi.*)

Miniatur

Edit Södergren.

Floron vi serĉis – trovis frukton,
fonton vi serĉis – trovis maron,
virinon vi serĉis – trovis animon,
- malkontenta vi estas.

(El la sveda: *Magda Carlsson.*)

Flirtas Haga Papilio

Bellman.

(Parto.)

Flirtas Haga papilio
en nebul' kaj en sun-or',
faras domon sur folio
kaj la liton sur la flor'.
Et-estaĵojn en la marĉo
naskis jam la suna varm'.
Ludas la zefira arĉo
pompas la primtempa ĉarm".

(El la sveda: *E. Malmgren.*)

Pensoj

Espero estas la plej bona afero,
se oni ne havas ion pli bonan.

(*Wilde.*)

Ne estas io pli bela, ol la homa
korpo, escepte, se vidiĝas el ĉifona
pantalono.

(*Ignotus.*)

Malamo ne estas estingebila per
malamo, nur per amo.

(*Buddha.*)

Kiam Adamo unue dormis en la
Paradizo, estis kreita al li la virino.
Malfeliĉa Adamo. Lia unua sonĝo
estis por li la lasta ripozo.

(*Claudius.*)

Ho, la viv' nur estas spiro sur spegulo,
Ombro de l' kuranta nubo sur rivero.

(*Petöfi.*)

Notoj pri la legaĵoj:

1. Moderna Fabelo: eta birdo – birdeto – malgranda birdo.

Bonodora – bon-odora.

Estingu – malbruligu.

2. Poemoj: kor', favor' k.t.p. – koro, favoro. En poezia a terminação **o** do substantivo pode ser omitida e substituida por um apóstrofo. Do mesmo modo o **a** do artigo (de l', como se vê da nota 5 na lição 11). Estas terminações são as únicas que se podem omitir.

3. "Dornrozeto": Roz'uj'eto – roz-arbeto.

4. "En la Arbaro Val'a": (Val esuas hungara vilaĝo).

Kiele – kiel.

5. "Flirtas Haga Papilio": (Haga estas sveda loko).

Et-estaĵoj – etaj (malgrandaj) est-aĵoj. **Estaĵo** – ser, criatura.

Tabelo de la Prefiksoj kaj sufiksoj.

Prefiksoj:

bo- parentesco resultante de casamento: **bofrato** – cunhado. Vidu en la 10-a leciono.

dis- dispersão ou separação: **ĵeti** – lançar, **disĵeti** – lançar por toda a parte. 13-a leciono.

ek- ação que começa ou é momentânea: **krii** – gritar, **ekkrii** – exclamar. 15-a leciono.

eks- ex-, antigo: **eksministro** – ex-ministro. 11-a leciono.

fi- moralmente mau: **fihomo** – um canalha. 11-a leciono.

ge- reunião dos dois sexos: **gepatroj** – pai e mãe. 9-a leciono.

mal- sentido oposto, antônimo: **malriĉa** – pobre. 2-a leciono.

mis- mal, errado: **miskompreni** – compreender mal. 14-a leciono.

pra- antigo, remoto, primitivo: **prapatroj** – antepassados. 12-a leciono.

re- repetição, volta: **reveni** – regressar. 16-a leciono.

Sufiksoj:

-aĉ- de má qualidade, ruim: **ĉevalaĉo** – pileca. 14-a leciono.

-ad- ação continuada: **pafado** – tiroteio. 15-a leciono.

-aĵ- coisa ou substância: **manĝaĵo** – comida. 13-a leciono.

-an- membro, partidário, habitante: **londonano** – londrino. **Brazilano** – brasileiro, **kristano** – cristão 10-a leciono.

-ar- coleção ou quantidade de pessoas ou coisas: **arbo** – árvore, **arbaro** – mata; **vorto** – palavra, **vortaro** – dicionário. 8-a leciono.

-ĉj- diminutivo masculino de carinho: **Karlo** – Carlos, **Kaĉjo** – Carlinhos. 12-a leciono.

-ebl- possibilidade, que pode ser feito: **vidi** – ver, **videlba** – visível; **kredi** – crer, **kredbla** – crível. 7-a leciono.

-ec- qualidade abstrata: **mola** – mole, **moleco** – moleza; **amiko** – amigo, **amikeco** – amizade. 10-a leciono.

-eg- aumentativo: **domo** – casa, **domego** – casarão; **varma** – quente, **varmega** – ardente; **ridi** – rir, **ridegi** – dar gargalhadas. 6-a leciono.

-ej- lugar para: **lerni** – aprender, **lernejo** – escola; **kuiiri** – cozinhar, **kuirejo** – cozinha. 4-a leciono.

-em- tendência, propensão: **kredi** – crer, **kredema** – crédulo; **labori** – trabalhar, **laborema** – operoso, trabalhador. 10-a leciono.

-end- que se deve fazer, ou que deve ser feito; **farenda laboro** – trabalho que se tem de fazer ou que deve ser feito.

-er- partícula, elemento: **sablo** – areia, **sablero** – grão de areia; **mono** – dinheiro, **monero** – moeda. 16-a leciono.

-estr- chefe, cabeça de: **ŝipo** – navio, **ŝipestro** – comandante de navio; **polico** – polícia, **policestro** – chefe de polícia. 16-a leciono.

-et- diminutivo: **domo** – casa, **dometo** – casinha; **varma** – quente, **varmeta** – tépido; **ridi** – rir, **rideti** – sorrir. 6-a leciono.

-id- descendente, cria (de animal): **bovo** – boi, **bovido** – bezerro; **koko** – galo, **kokido** – frango, **kokideto** – pinto. 8-a leciono.

-ig- fazer, tornar: **blanka** – branco, **blankigi** – branquear, alvejar; **morti** – morrer, **mortigi** – matar; **bruli** – arder, **bruligi** – queimar. 8-a leciono.

-iĝ- tornar-se, fazer-se: **ruĝa** – vermelho, **ruĝiĝi** – corar-se; **sidi** – estar assentado, **sidiĝi** assentar-se; **movi** – mover, **moviĝi** – mover-se. 14-a leciono.

-il- instrumento, utensílio: **tranĉi** – cortar, **tranĉilo** – faca. 5-a leciono.

-in- feminino: **frato** – irmão, **fratino** – irmã; **koko** – galo, **kokino** – galinha. 1-a leciono.

-ind- digno de, que merece: **admiri** – admirar, **admirinda** – admirável; **vidi** – ver, **vidinda** – digno de ser visto. 15-a leciono.

-ing- indica continente parcial: **plumo** – pena, **plumingo** – caneta; **kandelo** – vela, **kandelingo** – castiçal; **glavo** – espada, **glavingo** – bainha de espada. 13-a leciono.

-ist- profissão ou ocupação habitual: **maro** – mar, **maristo** – marinheiro; **ŝuo** – sapa-to, **ŝuisto** – sapateiro; **Esperanto**, **esperantisto**. 3-a leciono.

-nj- diminutivo feminino de carinho: **Mario** – Maria. **Manjo** – Mariquinhas. 12-a leciono.

-obl- multiplicativo: **duobla** – duplo; **centoble** – cem vezes; **multoligi** – multiplicar; **dekduoble** – doze vezes. 12-a leciono.

-on- fracionário: **duono** – metade; **centono** – uma centésima parte; **donigi** – dividir ao meio. 12-a leciono.

-op- coletivos: **duope** – dois a dois; **centope** – por centenas, cem de cada vez. 16-a leciono.

-uj- sufixo que indica continente total, país habitado por, árvore ou arbusto de: **inko** – tinta, **inkujo** – tinteiro; **anglo** – um inglês, **Anglujo** – Inglaterra; **rozo** – rosa, **rozujo** – roseira. 13-a leciono.

-ul- caracterizado por (o que indica a raiz): **blinda** – cego (adj.), **blindulo** – um cego (subs.) ; **fremda** – estranho, estrangeiro, **fremdulo** – um estranho, um estrangeiro. 11-a leciono.

-um- sufixo indefinido, sem sentido próprio: **vento** – vento, **ventumi** – ventilar, **ventumilo** – leque; **plenumi** – cumprir; **kolo** – pescoço, **kolumo** – colarinho. 16-a leciono.

Chaves dos exercícios.

Unua (1-a) leciono.

La bildo pendas.
Li sidas sur la seĝo.
La libro kuŝas sur la tablo.
Sinjoro iras.
La sinjoro iras.
La sinjorino parolas.
Mi ne trinkas.
Kiu parolas?
Kiu sidas?
Kiu manĝas.
Kiu trinkas.
Kiu iras?
Kio kuŝas?
Kio pendas?
Ĉu Adamson pendas?
Ĉu mi parolas?
Ĉu vi staras sur la talo?
Ĉu li sidas sur la seĝo?
Ĉu mi kuras?
Ĉu la libro kuŝas en la aŭtomobilo?

Dua (2-a) leciono.

La malbona lernanto dormas.
Sur la lito kuŝa la bela kato.
La malbona infano ploras.
Ĉu vi ridas?
Kiu muro estas longa?
Mi estas bona lernanto: mi legas.
La riĉa homo sidas sur la seĝo: li skribas?
Mi iras: la leporo pendas.
Kiu sidas sur la malmola ŝtono.
La longa libro kuŝas sur la granda ŝtono.

Tria (3-a) leciono.

La instruisto instruas.
En la domo estas kvin sinjorinoj kaj du sinjoroj kaj tri infanoj.
Ili estas bonaj homoj.
La nigra kato batas ŝin.
Ŝi batas lin.
Adamson rigardas ŝin.
Ŝi iras post li.
Sub la blua ĉielo estas ruĝaj domoj kaj belaj floroj.
La ĉokolado estas bruna kaj bona.
La griza elefanto estas granda.
La verda stelo ne estas sur la ĉielo, sed sur la esperantistoj.
Kiu vi estas?
Kio estas sur la tablo?
Kie estas la libro?

Kvara (4-a) leciono.

La malforta sinjoro sidis kaj legis.
Sed la forta edzino venis kaj diris: Iru kaj kuiru.
Li iris kaj kuiris.
Sed li estis malbona kuiristo.
La sinjorino venis kaj la malforta edzo kuris for.
Adamson sidis sur la benko.
Ankaŭ forta fraŭlino sidis sur la benko.
La nigra kato rigardis la papilion, kiu sidis sur la fraŭlino.
La nigra kato batis la fraŭlinon.
La papilio flugis for.
La forta fraŭlino rigardis Adamson kaj batis lin.

Kvina (5-a) leciono.

Oni vidis vidvon, kiu staris en la tombejo.
La malbela, maljuna sinjorino prenis la kakton kaj ĵetis ĝin.
Mia kombilo estas mallonga.
Ĉu vi ŝlosis per ŝlosilo la ĉambron de la instruisto?
Mi tre ŝatas la harojn de la fraŭlino.
Ilia koloro estas blonda.
La lango de la sinjorino estas longa.
Ŝi parolas multon per ĝi.
Ĉu vi vidis la malpuran paperon?
Tondu la paperon!
Ĉu vi mem razas vin?
Li razas sin.
Kiu tondas viajn harojn?
Oni havas tridek du dentojn.

Sesa (6-a) leciono.

Nur la homoj, kiuj spiras, povas vivi.
Mi havas fortan bruston kaj miaj pulmoj estas sanaj.
Adamson vidis grandajn truojn en siaj ŝtrumpoj.
Li surmetis sian palton kaj iris al la pastro, ĉar li volis esti edzo.
Sed la edzino estis tre forta kaj diris al Adamson: "Iru kaj ŝtopu miajn ŝtrumpojn!"
Kaj Adamson devis iri kaj ŝtopi ŝiajn ŝtrumpojn, ĉar ŝi estis tre forta, sed li estis malforta homo.

Sepa (7-a) leciono.

(Mi deziris al vi) bonan tagon.
Kiel vi fartas, sinjoroj?
Dankon, mi fartas bone.
Sed ĵaŭde mi kuŝis en la lito, ĉar mi estis malsana.
Nun mi jam fartas pli bone.
Ĉu vi rigardis la horloĝon?
Kiu tago estas pli bona, dimanĉo aŭ lundo?
Ĉu vi povas dormi pli longe dimanĉe?
La luno ne estas nun videbla sur la ĉielo, sed post kelkaj minutoj ni povos vidi ĝin.
Antaŭ du jaroj ni havis la plej longan vintron.
Pro la granda malvarmo mi ne povis iri el la domo.
Ĉu vi aŭdis, ke ni aŭskultos vendrede belan muzikon?
Mi ne aŭdis pri ĝi.

Oka (8-a) leciono.

Hodiaŭ mi ne havas tempon, kaj mi ne povas iri kun vi.
Ĉu vi ne venos kun mi morgaŭ?
Ĉu vi morgaŭ havos pli multan tempon, ol vi havis hieraŭ?
Hieraŭ la vetero estis tre bela, sed la vento forte blovis.
Mi vidis vin nenie, kaj neniuvidis vin.
Sinjoro sidis ĉe la tablo.
Li amis fraŭlinon, sed ŝi ne amis lin.
Li estis malfeliĉega.
En lia mano estis revolvero.
Li volis mortigi sin.
Sur la tablo staris la portreto de la fraŭlino.
La sinjoro rigardis la portreton, kaj li ricevis bonan penson (ideon).
Li ne mortigis sin, sed per la revolvero li pafis la portreton de la fraŭlino.
Li estis pli inteligenta, ol mi unue pensis.
La amo blindigas la homojn.
La katido tre ŝatas ludi.
La bovino donas lakton al la bovido.
Mi tre ŝatas manĝi viandon.
Tiu ĉi kafo vere ne estas trinkebla.
Mi ne trinkas kafon sen sukeron.

Naŭa (9-a) leciono.

La gefianĉoj estas tre feliĉaj, sed geedzoj ofte estas malfeliĉaj.
La infanoj de la sinjoro amis unu la alian.
Adamson staris sur la saltejo.
Li ne ŝatis la malvarman akvon, kaj li pensis, ke li tamen ne banos sin.
Sed la kuraĝa sportisto venis kaj kuris sur la saltejon.
Adamson tre timis, li kriis, sed sen rezulto, ĉar li falis en la akvon.
Mi promenis longtempe en la arbaro.
Ĉu vi venos morgaŭ kun mi en la arbaron?
Se ni irus al la teatro, kion ni vidus?

Deka (10-a) leciono.

La vilaĝano, kiu estis tre scivola persono, staris antaŭ la montrofenestro de la butiko kaj rigardis ĝin.
Sed malantaŭe venis Adamson kun la granda aŭtosignalilo kaj signalis per ĝi.
La vilaĝano tre timis, kaj li saltis el siaj botoj.
Oni rakontas multajn anekdotojn pri bopatrinoj.
Mia amiko vivas en bona amikeco kun sia bopatrino, en la sama vilaĝo, eĉ en la sama domo.

Dek-unua (11-a) leciono.

La kanto plaĉas al la junulino, sed la kantistoj ne plaĉas al ŝi.
Kantanta birdo sidas sur falinta arbo.
La parolanto, kiu estis eksministro, diris, ke li ne povis kompreni la parolinton.
La promenantoj aŭdis kantantajn birdojn en la arbaro.
La skribinto de tiu letero estas fraŭlo.
Bonvolu sendi (sendu, mi petas) al mi vian portreton.
Ŝi vidis la maljunulon trifoje.

Dek-dua (12-a) leciono.

Lia kapo neniam doloris dum lia tuta vivo.
Li pagis per boneco anstataŭ mono.
Kvinoble dek du estas sesdek.
Adamson lavis siajn subvestojn kaj poste hisis ilin sur la flagstangon.
La dekstra piedo de la knabo tre doloris, ĉar la doktoro sidis sur ĝi.
Kiu ajn venos, diru, ke mi ne estas hejme.
Duono de la arbaro falis pro ventego.
La triono de sesdek estas dudek.

Dek-tria (13-a) leciono.

Mia ringo ne estas el oro, sed nur el arĝento.
Dum la aŭtuno mi vojaĝos al Italujo, ĉar la nebula vetero ne estas bona por mia sano.
La plej bela sezono estas la printempo, sed la lasta printempo estis malvarma.
Mi petas vin, donu al mi la salujon!
Ne rompu la teleron!
Ĉu vi havas ĉe vi vian monujon?
Se estas tiel, bonvolu pagi.
La manĝaĵo estas bona, sed ĝi estas tre kara.
Mi jam parolas iomete Esperanton, sed mi esperas, ke post nelonge mi parolos perfekte.

Dek-kvara (14-a) leciono.

Ju pli oni laboras, des pli bona estas la tagmanĝo.
Doktoro Zamenhof estis unu el tiuj homoj, kiuj ne pensas pri si (mem), sed nur pri la bono de la homaro.
Hieraŭ mi forgesis telefoni al tiu aĉulo (homaĉo), kiu ne pagis al mi la monon.
Mia kraĵonigo estas el arĝento.
Matene mi tro multe laboris kaj mi ne povis skribi leteron al mia bofrato, kiu atendas respondon de mi.
Kiam mi naskiĝis, estis pli bona tempo.
La aero varmigas dum la tago kaj malvarmigas dum la nokto.

Dek-kivina (15-a) leciono.

Dum la pafado la leporo forkuris.
La Espernato-movado vekas intereson ĉe multaj inteligentuloj en la tuta mondo.
Ĉu vi volas partopreni en la movado?
Bedaŭrinde, mi havas nur malmultan tempon (malmulte da tempo) kaj pro tio mi ne povas iri al la klubo, sed kompreneble (nature) mi korespondas en Esperanto.
Post mallonga tempo mi ekdormis kaj sonĝis.
Mi manĝis funton da pano, ĉar mi estis tre malsata.
Malsato estas la plej bona kuiristo.
Donu al mi unu litron da lakto.
Ĉu vi deziras iomete da lakto?
Kiam okazis la katastrofo?
Ĉu vi scias, kiel mi povas iri al la ĉefa strato?

Vocabulário Esperanto-Português

-a-, terminação do adjetivo. aboni, assinar (periódicos). absoluta, absoluto (1). abunda, abundante. aĉeti, comprar. acida, azedo, ácido. -aĉ- (V. página 103). -ad- (V. página 103). adiaŭ, adeus. adjektivo, adjetivo. adreso, endereço. advokato, advogado. aero, ar. afero, negócio, assunto, coisa. aforismo, aforismo. ajni, quer que (seja). -aĵ-, (V. pg. 103). akademio, academia. aklami, aclamar. akra, agudo, afiado. aktoro, ator. akvo, água. al, a, para. alia, outro. alkoholisto, alcoólatra. alta, alto. alumeto, fósforo. alveni, chegar. amara, amargo. ambaŭ, ambos. ami, amar. amiko, amigo. -an- (V. pg. 103). anaso, pato. anekdoto, anedota. angla, inglês. anĝelo, anjo. animo, alma. ankaŭ, também. ankoraŭ, ainda. anonci, anunciar. ansero, ganso, (fig. bobo, pascácio). anstataŭ, em vez de. -anta, particípio presente ativo. antaŭ, antes de, diante de. aparato, aparelho. aperi, aparecer. apetito, apetite. aprilo, abril. apud, pertode, junto de. -ar- (V. pg. 103). aranĝi, arranjar, organizar.	arbo, árvore. arĉo, arco. arĝento, prata. -as, presente de verbo. asekuri, assegurar (contra fogo, acidente, roubo). -ata, particípio presente passivo. atendi, aguardar, esperar por (alguém ou alguma coisa). atenti, prestar atenção (a). atleto, atleta. aŭ, ou. aŭdi, ouvir. aŭgusto, agosto. aŭroro, aurora. aŭskulti, escutar. aŭto(mobilo), auto(móvel). aŭtobuso, ônibus. aŭtuno, outono. avelo, avelã. averti, advertir. avo, avô. azeno, asno, jumento. azilo, asilo, refúgio. babili, tagarelar. baki, assar. balanci, balançar, embalar. baldaŭ, breve(mente). balo, baile, dança. banano, banana. bani sin, tomar banho. banko, banco (de crédito financeiro). barbara, bárbaro. barbiro, barbeiro. barbo, barba. bardo, bardo (cantor). bati, bater (em). bedaŭri, sentir, lamentar. bela, belo, lindo. benko, banco, assento (móvel). benzino, gasolina. bero, baga (de uva etc.). besto, animal. bezoni, necessitar de. biero, cerveja. bifsteko, bife. bildo, quando, pintura, fotografia. birdo, pássaro. blanka, branco. blinda, cego. blonda, louro.
--	---

(1) Como o adjetivo em Esperanto não concorda em gênero gramatical, como em português, aqui só damos o masculino português, ficando entendido que a mesma forma em Esperanto emprega-se também para o feminino; assim, **absoluta** tanto se traduz por *absoluto* como por *absoluta*, **bona** – bom ou boa, etc.

blovi, soprar. blua, azul. bo- (V. pg. 103). boato, canoa, barco. boji, ladrar, latir. bona, bom. bonvoli, fazer o favor. bori, furar. bovo, boi. branĉo, ramo. brando, aguardente. brasiko, couve. brava, bravo, leal, gentil. brili, brilhar. bruli, arder, queimar-se. bruna, moreno, castanho. brusto, peito, busto. buŝo, boca. butero, manteiga. cent, cem. ceremonio, cerimônia. certa, certo, seguro. cigaro, charuto. cikonio, cegonha. circolo, círculo. citrono, limão. ĉambro, sala, quarto. ĉampano, "champagne". ĉapelo, chapéu. ĉar, porque, pois que. ĉarma, encantador. ĉe, junto de, entre, em casa de. ĉefa, principal. ĉevalo, cavalo. ĉi tie, aqui. ĉi tio, isto, esta coisa. ĉi tiu, este. ĉia, toda sorte de. ĉial, por todas as razões. ĉiam, sempre. ĉie, em toda a parte. ĉiel, de todos os modos. ĉielo, céu. ĉien, para todos os lugares. ĉies, de todos, de cada um. ĉifono, farrapo andrajo. ĉio, tudo, todas as coisas. ĉiom, a quantidade toda, tudo. ĉirkau, ao redor de, em volta de, aproximadamente. ĉiu, cada, todo, cada um. ĉiuj, todos. -ĉj- (V. pg. 103). ĉokolado, chocolate. ĉu, (partícula interrogativa), nas pergun-	tas indiretas equivale ao português se. da, de (medida). danci, dançar. danki, agradecer. daŭri, durar, continuar. de, de (na voz passiva) por. decembro, dezembro. decidi, decidir. defendi, defender. dek, dez. dekstra, direito (lado). delegi, delegar, encarregar. delegito, delegado, mandatário. demandi, perguntar, interrogar. denove, novamente, de novo, outra vez. densa, denso, espesso. dento, dente. deserto, sobremesa. detrui, destruir. devi, dever, ter de. deziri, desejar. dialogo, diálogo. diamanto, diamante. digesto, digestão. dika, espesso, grosso, volumoso. diktatoro, ditador. dimanĉo, domingo. Dio, Deus. diri, dizer. direkto, direção (do caminho). dis- (V. pg. 88). disko, disco. diversa, diverso, vários. do, pois, portanto, então. doktoro, doutor. dolĉa, doce, suave. dolori, doer. domo, casa. doni, dar. dormi, dormir. dorno, espinho. dorso, costas, dorso. drinki, beber em excesso (alcoólicos). du, dois. dua, segundo, segunda. dum, durante. -e, advérbio. -ebl- (V. pg. 103). -ec- (V. pg. 103). eĉ, mesmo, até mesmo. edzo, marido. -eg- (V. pg. 103). egala, igual, indiferente. -ej- (V. pg. 103). ek- (V. pg. 103).
--	--

eks- (V. pg. 103). eksporto, exportação. ekster, do lado de fora de. ekzemplo, exemplo. el, de (dentro de), dentre, feito de. elefanto, elefante. eleganta, elegante. elektra, elétrico. -em- (V. pg. 103). en, em, dentro de. -end- V. pg. 21). energia, enérgico. enui, aborrecer-se, enfadar-se. episkopo, bispo. -er- (V. pg. 104). escepto, exceção. esperi, esperar, ter esperança. esti, ser, estar. estimi, estimar. estingi, extinguir, apagar (fogo, luz). -estr- (V. pg. 104). -et- (V. pg. 104). eterna, eterno. ezoko, lúcio (peixe). fabelo, fábula, história. facila, fácil. fajfi, assobiar. fajro, fogo. fali, cair. familio, família. fantazio, fantasia, imaginação. fantomo, fantasma. farbo, tinta (para pintura). fari, fazer. farti, passar, estar, ir (bem ou mal de saúde). favoro, favor. februaro, fevereiro. feliĉa, feliz. fenestro, janela. fermi, fechar, cerrar. festi, festejar, celebrar. fi- (V. pg. 103). fianĉo, noivo. filo, filho. filmo, filme (fotográfico). fini, acabar, terminar. figro, dedo. fiŝo, peixe. flago, bandeira. flanela, flanela. flari, cheirar, farejar. flava, amarelo. flirti, esvoaçar, flutuar, adejar; (fig.) namorar. floro, flor. flugi, voar.	flui, fluir, correr (líquido). fojo, vez, (repetição). folio, folha. fonto, fonte, nascente. for, longe. forgesi, esquecer. forko, garfo. formo, forma, feitio. forno, forno, fogão, estufa. forta, forte. frako, casaca. franca, francês. frato, irmão. fraŭlo, solteiro, celibatário. fraŭlino, senhorinha, moça, Dona. frazo, frase, proposição. fremda, estranho, estrangeiro. freneza, louco. frue, cedo. frukto, fruta, fruto. frunto, fronte, testa. fumi, fumar. gaja, alegre. gazeto, jornal, gazeta. ge- (V. pg. 103). germana, alemão. gipso, gesso, gipso. glaso, copo. glavo, gládio, espada. glui, colar. gorilo, gorila. grado, garu. gramofono, gramofone. granda, grande. gratuli, congratular, felicitar. grava, importante, grave. griza, cinzento. gusto, gosto, paladar. ĝardeno, jardim. ĝi, ele, ela (neutro). ĝirafo, girafa. ĝis, até, até que. ĝojo, alegria, júbilo. halti, parar. haro, cabelo (fio de). hareno, harém. harmonio, harmonia. havi, ter, possuir. hejno, lar, residência. hejti, aquecer, aquestar. hela, claro, luminoso. helpi, ajudar. herbo, erva. hierau, ontem.
--	---

himno, hino. hispana, espanhol. historio, história. ho, ah, ó. hodiaŭ, hoje. homo, homem (ser humano), pessoa. honorario, honorário(s) horloĝo, relógio. horo, hora, hotentoto, hotentote. humoro, humor, disposição. hundo, cão. hungara, húngaro. -i, infinitivo de verbo. ia, alguma espécie de. ial, por alguma razão. iam, em algum tempo, uma vez, outra- ra. -id- (V. pg. 104). ideo, idéia. ie, em algum lugar, algures. iel, de algum modo. ies, de alguém. -ig- (V. pg. 104). -iĝ- (V. pg. 104). -il- (V. pg. 104). ili, eles, elas. imagi, imaginar. imiti, imitar. impona, imponente. -in- (V. pg. 104). -ind- (V. Pg. 104). infano, criança, filho, filha. -ing- (V. pg. 104). inko, tinta (de escrever). instrui, ensinar. instrumento, instrumento. -inta, particípio ativo passado. inteligenta, inteligente. interesa, interessante. intima, íntimo. io, algo, alguma coisa. iom, alguma quantidade, um pouco. iri, ir. -is, terminação do passado de verbo. -ism, ismo. -ist- (V. pg. 104). -ita, particípio passivo passado. itala, italiano. iu, alguém, algum (individual). -j, terminação do plural. jako, casaco, paletó. jam, já. januaro, janeiro. japana, japonês. jaro, ano.	je, (preposição sem sentido definido). jen, eis. jes, sim. ju... quanto (mais) ... des (pli) tanto (mais). julio, julho. juna, jovem, moço. junio, junho. ĵaŭdo, quinta-feira. ĵeti, lançar, jogar. ĵus, agora mesmo, há pouco. kafo, café. kakto, cacto. kalendaro, calendário. kalkuli, contar, calcular. kampo, campo (próprio e figurado). kanario, canário. kandelo, vela (de iluminação). kanti, cantar. kapitano, capitão. kapo, cabeça. kapro, bode, cabra (espécie). kara, caro, querido. karakero, caráter. karbo, carvão. karto, cartão. kaŝi, esconder. katalogo, catálogo. katastrofo, catástrofe. kato, gato. ke, que (conjunção). kelka, algum (não muito). kelkaj, alguns, uns poucos. kelnero, servente "garçon". kesto, caixote, caixa. kia, que espécie de, qual (qualidade). kial, por que, por que razão. kiam, quando. kie, onde. kiel, como. kies, de quem, cujo. kilometro, quilometro. kio, o que, que coisa. kiom, quanto, quantos. kiu, quem, qual. kisi, beijar. klara, claro. klini sin, inclinar-se, curvar-se. klubo, clube. knabo, menino. koko, galo. koleri, estar zangado. kolo, pescoço. kolonelo, coronel. koloro, cor.
---	--

kombi, pentear. komenci, começar. kompreni, compreender. koni, conhecer. kontenta, satisfeito. kontraŭ, contra, em frente de. korekti, corrigir. koro, coração. korpo, corpo. kosti, custar. kostumo, traje, roupa, costume. koto, lamo. koverta, envelope, invólucro. krajono, lápis. kei, criar. kredi, crer. kreski, crescer. krii, gritar. krokodilo, crocodilo. krom, além de, exceto. krono, coroa. k.t.p. ou ktp, etc. kuri, cozinhar. kulero, colher. kun, com (junto com). kune, juntamente, juntos kuraci, tratar (como médico) de doente. kuraĝa, corajoso, bravo. kuri, correr. kurteno, cortina. kuŝi, estar deitado. kuzo, primo. kvanto, quantidade. kvar, quatro. kvin, cinco. la, o, a, os, as. labori, trabalhar. laca, cansado. lakto, leite. lampo, lâmpada. lando, país, terra. lango, língua (órgão). larmo, lágrima. larĝa, largo, amplo. lasta, último. lavi, lavar. leciono, lição. legi, ler. legomo, legume. leporo, lebre. lerni, aprender. lerta, hábil. letero, carta, missiva. levi, levantar. li, ele. libro, livro.	ligi, ligar, amarrar. ligno, madeira. likvoro, licor (bebida alcoólica). lingvo, língua, linguagem. linio, linha. lipo, lábio. listo, lista. literaturo, literatura. litero, letra (do alfabeto). loĝi, morar, habitar. loko, lugar. lokomotivo, locomotiva. longa, longo, comprido. ludi, brincar, tocar (instrumento de música), jogar. luksa, luxuoso. luli, embalar (criança para dormir). lundo, segunda-feira. luno, lua. lupo, lobo. majo, maio. majstro, mestre, guia (de um movimento, etc.). mal- (V. pg. 103). mano, mão. marĉo, pântano, brejo. mardo, terça-feira. maro, mar. marŝi, marchar, andar. marto, março. maŝino, máquina. matematiko, matemática. mateno, manhã. meblo, móvel. mediti, meditar, ponderar. melankolia, melancólico. melodio, melodia. mem, mesmo, próprio. merkredo, quarta-feira. meti, pôr. mezo, meio (o meio), centro. mi, eu. miaŭi, miar. mil, mil. milda, ameno, suave, manso. miliono, milhão. milito, guerra. mineralo, mineral. miniatur, miniatura. ministro, ministro. minus, menos (mat. -). minuto, minuto. miri, admirar-se (de), surpeender-se (com). mis- (V. pg. 103). mistero, mistério. mizero, miséria.
---	---

moderna, moderno. modesta, modesto. mola, mole. momento, momento. monato, mês. mondo, mundo. mono, dinheiro. monto, monte, montanha. montri, mostrar, apontar. morgaŭ, amanhã. morti, morrer. moŝto, título de distinção, com diversas traduções. motoro, motor. movi, mover. mueli, moer. multa, muito. multaj, muitos. muro, parede, muro. muso, camundongo. muta, mudo. muzeo, museu. muziko, música. -n, terminação do acusativo. nacio, nação. naĝi, nadar, boiar. naski, dar à luz, parir. naskiĝi, nascer. natura, natural. naŭ, nove. nazo, nariz. ne, não. nebulo, nevoeiro, cerração, neblina. negro, negro (de raça preta). neĝi, nevar. nenia, nenhuma espécie de. neniam, nunca. nenie, em nenhum lugar, nenhures. neniel, de modo algum. nenies, de ninguém. nenio, nada (coisa alguma). neniom, nada (quantidade alguma). neniu, ninguém, nenhum. nepo, neto. nevo, sobrinho. ni, nós. nigra, preto. -nj- (V. pg.104). nokto, noite. nomo, nome. normala, normal. nova, novo. novelo, novela. novembro, novembro. nu, pois bem! eia! vamos! ora! nubo, nuvem.	nun, agora. nur, somente. -o, terminação do substantivo. objekto, objeto, coisa. -obl- (V. pg. 104). oceano, oceano, odoro, odor, cheiro. ofta, frequente, repetido. ok, oito, okazi, acontecer, seceder. oktobro, outubro. okulo, olho. okutpi, ocupar. ol, do que (comparação). ombrello, guarda-sol, guarda-chuva. ombro, sombra. oni, agente, se (sujeito). -on- (V. pg. 104). onklo, tio. -onta, particípio ativo futuro. -op- (V. pg. 104). operacii, operar (cirurgicamente). opero, ópera. oranĝo, laranja. ordeno, ordem (religiosa), condecoração ordinara, comum, ordinário. orelo, ouvido, orelha. organizi, organizar. originala, original. orkestro, orquestra. oro, ouro. -os, terminação de futuro de verbo. osto, osso. -ota, particípio passivo futuro. ovo, ovo. pacientco, paciência. paco, paz. pafi, atirar. pagi, pagar. paĝo, página. paki, empacotar, encaixotar, enfardar, emalar. palmo, palma (palmeira). palto, casacão. pano, pão. pantalono, calças. papero, papél. papilio, borboleta. paradizo, paraíso. pardoni, perdoar. parkere, de cór, de memória. paroli, falar. parto, pate (de um todo). pasi, passar. pastro, padre, ministro de religião. sa-
--	--

cerdote. patro, pai. peco, pedaço. pendi, estar dependurado. pensi, pensar. pentri, pintar. per, por (meio de), com (instrumento). perfekta, perfeito. perfidi, trair. periodo, período. persono, peseoa. peti, pedir, solicitar. petrolo, petróleo. piedo, pé. piki, picar, aferroar. piro, pêra. placo, praça, largo. plaĉi, agradar. plafono, forro (de casa). planko, assoalho, soalho, pavimento. plej, (o) mais. plena, cheio. pli, mais (do que). plori, chorar. plu, mais (duração da ação). pluraj, diversos. pluralo, plural. plus, mais (matemática +). pluvi, chover. po, à razão de, a. poemo, poema. poeto, poeta. pola, polaco, polonês. politiko, política. pomo, maçã; (termomo, batata). pompo, pompa. popolo, povo. porcelano, porcelana. pordo, porta. porko, porco, suíno. porti, carregar, trazer (em uso, roupa). portreto, retrato. post, depois de, atrás de. poŝto, correio. poŝtmarko, selo do correio. povi, poder, ser capaz de. pra- (V. pg. 103). praktika, prático. preciza, exato, preciso. preferi, preferir. premi, apertar, espremer. preni, tomar, pegar. preskaŭ, quase. pri, a respeito de, sobre (o assunto). printempo, primavera. pro, por causa de. profunda, profundo.	programo, programa. proksima, próximo. promeni, passear. promesi, prometer. prospekto, prospecto. pseŭdonimo, pseudônimo. pulmo, pulmão. punkto, ponto. pura, puro, limpo. radioaparato, receptor de rádio, aparelho de rádio. rakonti, contar, narrar, relatar. rato, ratazana. razi, barbear. re- (V. pg. 103). reciproka, mútuo, recíproco. regi, governar. regno, reino, país. reĝo, rei. remi, remar. respondi, responder. resti, ficar, permanecer. ricino, rícino, mamona (ricina oleo, óleo de rícino). riĉa, rico. ridi, rir. rigardi, olhar, contemplar. ringo, anel, aro, argola. ripizi, repousar, descansar. rivero, rio. rompi, quebrar, romper. ronda, redondo. rozo, rosa. ruĝa, vermelho. sabato, sábado. sablo, areia. salajro, ordenado, salário. salato, salada. sal, sal. salono, salão, sala. salti, saltar, pular. saluti, saudar, cumprimentar. sama, (o) mesmo. sana, são, com saúde. sandviĉo, "sandwich", sanduíche. sango, sangue. sankta, santo, sagrado. sapo, sabão. sata, saciado, satisfeito, farto. sceno, cena. scieca, científico. scii, saber. se, se (conj. Condicional; nunca interrogação indireta. V. ĉu). sed, mas, porém.
---	--

seĝo, cadeira. seka, seco. sekundo, segundo (1/60 de minuto). semajno, semana. sen, sem. senti, sentir (ter sensação. Não confundir com bedaŭri). sep, sete. septembro, setembro. serĉi, procurar. serpento, cobra, serpente. servi, servir (prestar serviço). ses, seis. sezono, estação (do ano). si, si (sin, se). sidi, estar assentado. signali, fazer sinal. signifi, significar. silenta, silencioso. simbolo, símbolo. simili, assemelhar, se semelhante a. simio, macaco. simpatia, simpático. simpila, simples. sincera, sincero. singularo, singular (No. de gramática). sinjoro, senhor, cavalheiro. sino, seio, peito, regaço. situacio, situação. skribi, escrever. soifa, sedento, com sede. sola, só, sozinho. soldato, soldado. solena, solene. soleo, linguado, solha (peixe). somero, verão. sonĝi, sonhar (dormindo). sono, som. sorto, sorte, fado, destino. spegulo, espelho. spiri, espirar, respirar. spiro, respiração. sporto, esporte, desporto. staci(dom)o, estação. stango, poste, estaca. stari, estar de pé. statuo, estátua. stelo, estrela. stomako, estômago. strato, rua. streĉi, esticar, entesar. stroto, estrofe. sub, sob, debaixo de. subita, súbito, repentino. suferi, sofrer, padecer. sufiĉa, suficiente. sufikso, sufixo.	sukcesi, obter êxito, conseguir. sukero, açúcar. suno, sol. super, acima, sobre (sem contato). supo, sopa. sur, sobre (com contato), em. surda, surdo. sveda, sueco. svingi, agitar (no ar: cauda, lenço), sacotear. ŝalo, chale. ŝanĝi, mudar, alterar. ŝati, apreciar, gostar de. ŝi, ela. ŝipo, navio. ŝiri, rasgar, dilacerar. ŝlosi, fechar a chave. ŝranko, armário. ŝtono, pedra. ŝtopi, encher (um buraco), tapar. ŝtrumpo, meia. ŝuo, sapato. tabelo, tabela. tablo, mesa. tago, dia. tajloro, alfaiate. tamen, não obstante, todavia, contudo. taso, xícara. teatro, teatro. teknika, técnico. teksto, texto. telefoni, telefonar. telegramo, telegrama. telero, prato. tempo, tempo (espaço de ~), (Não confundir com vetero). teni, ter, segurar, manter. teo, chá. tero, terra. terpomo, batata. tia, tal espécie de, tal qualidade de, tal. tial, por isso. tiam, então, nesse (ou naquele) tempo. tie, ali, lá. tiel, de tal modo, assim. ties, dessa (ou daquela) pessoa, dele, dela, deles, delas. timi, ter medo, temer, ter medo de. tio, isso, aquilo. tiom, tanto, tantos, tão. tiri, tirar, puxar. titolo, título. tiu, esse, aquele. tomato, tomate. tombo, tumulto, sepultura.
---	---

tondi, tosar, cortar com tesoura. tordi, torcer. tra, através de. traduki, traduzir. tramo, (tramveturilo), bonde, elétrico. trançi, cortar (com faca). trankvila, calmo, tranquilo. trans, do outro lado de, além de. tre, mui, muito. tremi, tremer. tri, três. trinki, beber. trompi, enganar. trovi, achar, encontrar. trumpeto, trombeta. truo, bruraco. tulo, pano. tuși, tocar em, mexer com. tuta, inteiro, todo. -u, terminação do imperativo e do subjuntivo. -uj- (V. pg. 104). -ul- (V. pg. 104). -um- (V. pg. 104). ungo, unha. uniformo, uniforme. unu, um. urbo, cidade. -us, terminação do condicional e do subjuntivo passado. utila, Útil. uzi, usar, empregar. vadi, passar a vau, vadear. vagabondo, vagabundo. vagi, vagar, vaguear, vagabundar. vagono, vagão. valo, vale. vana, vão, inútil. varma, quente. ve, ai! ai de i! vegetarano, vegetariano. veki, despertar, acordar. vendi, vender. vendredo, sexta-feira. veni, vir. venki, vencer, ganhar (uma luta). vento, vento. vera, verdadeiro, vero. vervo, verbo. verda, verde. verko, obra (de arte ou literatura). verso, verso, linha de poesia. vespero, noite. vesto, roupa, vestido, peça de vestuário. veŝto, colete.	vetero, estado da atmosfera, tempo. vi, vós, tu, o Sr., a Sra., V.S., você, vocês, etc. viando, carne (comestível), vianda. vidi, ver. vidvo, viúvo. vilaĝo, aldeia, arraial, povoado. vino, vinho. vintro, inverno. viro, homem (varão). viŝi, limpar (tirar o pó), enxugar (esfregando). vitriolo, vitr; iolo. vivi, viver. viziti, visitar. vojaĝi, viajar. voki, chamar. voli, querer, ter vontade de. volonte, de bom grado, com prazer. vorto, palavra, vocábulo. vosto, cauda, rabo. vualo, véu. zefiro, zéfiro, aragem. zorgi, cuidar de, ter preocupação (com).
---	--

